

Tractatus *Juxta hunc textum*

<Introductio>

Juxta hunc textum tactum¹ in libro *Peri Hermeneias* “de quolibet dicitur affirmatio vel negatio²”, ideo quaero³ hanc conclusionem : utrum⁴ aliqua sit⁵ consequentia bona et formalis quae de se non valet. Et quod⁶ sic arguitur⁷ multipliciter⁸.

<Primum argumentum⁹>

Primo sic : haec consequentia est bona « album erit hoc ; ergo hoc erit album », et illa eadem non valet ; ergo conclusio vera¹⁰.

<Quod est bona>

Consequentia patet¹¹, et antecedens arguitur sic, scilicet¹² quod illa¹³ consequentia sit¹⁴ bona : quia si iste terminus ‘album’ supponeret¹⁵ eodem modo a parte praedicati in consequente sicut a parte subjecti in antecedente, tunc foret consequentia bona ; sed supponit sic, ut probabo ; ergo et cetera.

Prima consequentia est bona¹⁶. Consequentia patet, et minor probatur¹⁷ : nam nullum nomen a sui natura habet suppositionem¹⁸ ; ergo nec iste terminus ‘album’¹⁹ ; sed iste terminus ‘album’ habet suppositionem²⁰ ; ergo a parte alterius ; sed non est dare²¹ aliquid²² a parte²³ cujus habet¹ suppositionem nisi verbum

¹ tactum PV : tractatum F : *om.*R

² negatio : et de nullo simul *add.*R

³ ideo quaero FPV : respondeo ad R

⁴ utrum FPV : *om.*R

⁵ sit FPV : est R

⁶ et quod FPV : quod R

⁷ arguitur PV : hic arguitur F : arguo R

⁸ multipliciter : probatur *add.*F

⁹ Cet argument n’a pas de correspondant dans les autres versions.

¹⁰ vera FPV : falsa R

¹¹ patet FPV : est bona R

¹² arguitur sic scilicet FPV : probatur pro utraque sui parte pro prima parte videlicet R

¹³ illa FPV : haec R

¹⁴ sit PV : sit quod F : est R

¹⁵ supponeret FPV : supponit R

¹⁶ prima consequentia est bona FPV : *om.*R

¹⁷ consequentia patet et minor probatur FPV : quod sic supponat probatur R

¹⁸ habet suppositionem FPV : habet a parte subjecti supponere R

¹⁹ ergo nec iste terminus album PV : *om.*R

²⁰ suppositionem] sed ... suppositionem] *LAC* F

²¹ dare FPV : *om.*R

²² aliquid PVR : *om.*F

²³ a parte FPV : respectu R

Version Heytesbury

respectu cuius supponit ; ergo² habet suam³ suppositionem a verbo respectu cuius supponit ; sed omnem suppositionem quam illud verbum attribuit sibi⁴ a parte subjecti, eandem vel consimilem attribuit vel attribuere potest illi⁵ a parte praedicati ; ergo ita bene et eodem modo supponit praedicatum sicut subjectum, vel⁶ detur causa diversitatis.

<Quod non valet>

Et quod consequentia non valeat probatur : antecedens est verum, et consequens est falsum ; ergo et cetera.

Quod antecedens sit verum declaratur : ponatur quod Socrates nunc sit albus et numquam immediate post hoc erit albus, tunc notum est quod antecedens est verum⁷, scilicet 'album erit hoc'.

Quod probatur sic : hoc erit hoc, demonstrato Socrate, et hoc est vel erit album ; ergo album erit hoc.

Et quod consequens sit falsum patet : quia, immediate post hoc, hoc numquam erit album ; ergo hoc non erit album, quod est contradictorium consequentis ; ergo et cetera⁸.

<Responsio>

Ad illud principale respondeo⁹, et dico quod consequentia est satis bona, quamvis¹⁰ communiter negetur, propter hoc quod praedicatum semper spectat ad rem¹¹ verbi et supponit ad differentiam verbi¹² cuius est praedicatum.

Sed aliqui¹³ probant¹⁴ quod illa ratio nulla est¹⁵.

Forte¹⁶ aliquis diceret quod ex hac ratione sequeretur quod Socrates in eodem instanti¹⁷ erit¹⁸ albus et niger : quia, posito quod Socrates nunc sit albus et quod

¹ habet FPV : habeat R

² ergo : iste terminus album *add.R*

³ suam FPV : *om.R*

⁴ attribuit sibi FPV : habet R

⁵ illi FPV : *om.R*

⁶ ergo ita bene et eodem modo supponit praedicatum sicut subjectum vel FPV : si non R

⁷ verum : et consequens falsum *add.R*

⁸ et quod consequentia non valeat probatur ... et cetera R : *om.FPV*

⁹ principale respondeo PVR : respondeo principaliter F

¹⁰ quamvis FPV : licet R

¹¹ rem FPV : naturam R

¹² et supponit ad differentiam verbi FPV : *om.R*

¹³ aliqui FPV : argumenta praedicta R

¹⁴ probant : #hoc# *add.R*

¹⁵ nulla est : et quod ratio non valet *add.R*

¹⁶ forte FPV : sed forte R

¹⁷ instanti PVR : *om.F*

¹⁸ erit P : sit FV : esset R

Tractatus *Juxta hunc textum*

numquam post hoc¹ erit albus sed niger continue per certum tempus, et sit A unum instans post hoc, tunc in A instanti Socrates erit albus et in A instanti Socrates erit niger ; ergo in eodem instanti Socrates erit albus et niger ; consequens est falsum et impossibile² ; ergo et cetera.

Quod consequens sit falsum probo, et³ capio illam propositionem ‘in A instanti hoc⁴ erit album et nigrum⁵’ : in illa propositione praedicatur iste terminus ‘album et nigrum⁶’ ; ergo de tali est jam locutio vera⁷ ‘hoc est album et nigrum’ vel in A instanti aliquando erit haec locutio vera ‘hoc est album et nigrum⁸’, sed⁹ jam non est verum nec umquam erit verum ; ergo in nullo instanti erit haec vera ‘hoc est album et nigrum’.

Nota quod haec consequentia est bona¹⁰ communiter negata¹¹ « hoc erit hoc, et hoc est vel¹² erit album ; ergo hoc erit album ». Ista consequentia patet per argumenta prius dicta¹³, et cetera¹⁴.

¹ hoc : nunc *add.F*

² et impossibile PVR : *om.F*

³ et FP : quia R : *om.V*

⁴ hoc FPV : Socrates R

⁵ album et nigrum FPV : albus et niger R

⁶ album et nigrum FPV : albus et niger R

⁷ locutio vera FPV : verum dicere R

⁸ vel in A instanti ... nigrum PV : *om.FR*

⁹ sed : hoc *add.R*

¹⁰ bona : et *add.R*

¹¹ negata FPV : necessaria R

¹² est vel FPV : *om.R*

¹³ prius dicta P : prius facta F : prius facta et praedicta V

¹⁴ ista consequentia patet ... et cetera FPV : *om.R*

<Secundum argumentum¹>

« Quoddam² album non est coloratum ; ergo quoddam non coloratum³ non est non album⁴ », illa consequentia est bona, et haec⁵ eadem non valet ; ergo conclusio vera⁶.

<Quod est bona>

Consequentia est manifesta⁷, et antecedens probatur pro utraque sui parte.

Et probo primam partem⁸, scilicet⁹ quod illa consequentia sit bona : quia arguitur ab uno convertibili ad reliquum¹⁰.

Antecedens probatur¹¹ : nam haec propositio ‘quoddam album non est coloratum’ est particularis negativa ; ergo habet converti per contrapositionem¹².

Consequentia patet¹³ : nam aliqua particularis negativa habet converti per contrapositionem, et non est major ratio quare una alterius quam alia¹⁴ ; ergo et cetera¹⁵. Si sit aliqua causa diversitatis, detur illa¹⁶.

Si illa¹⁷ debet converti per contrapositionem, tunc arguitur sic : quoddam¹⁸ album non est coloratum ; ergo quoddam non coloratum non est non album, sicut patet in¹⁹ mutando terminos finitos²⁰ in terminos infinitos ; ergo²¹ consequentia²² bona.

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (1) — Version Alyngton manuscripts (1) — Version LSC (1)

² quoddam : secundo ad conclusionem arguitur sic quoddam R

³ coloratum FPR : album V

⁴ album FPR : coloratum V

⁵ haec FPR : om. V

⁶ vera FPV : falsa R

⁷ consequentia est (manifesta PV/manifestata F) FPV : om. R

⁸ probo primam partem FPV : primo pro prima parte R

⁹ scilicet PR : videlicet FV

¹⁰ reliquum : ergo et cetera consequentia est bona et add.R

¹¹ probatur FR : arguitur PV

¹² contrapositionem : #et non est major ratio# add.F

¹³ consequentia patet FV : consequentia probatur sic R : patet sic P

¹⁴ quare una alterius quam alia FPV : de una quam de alia R

¹⁵ ergo et cetera FPV : ergo habet converti R

¹⁶ si sit aliqua causa diversitatis detur illa FPV : et si sic detur illa causa diversitatis et cetera R

¹⁷ illa FPV : om. R

¹⁸ quoddam PV : quodlibet F

¹⁹ in FPV : om. R

²⁰ finitos PV : infinitos F

²¹ ergo : illa add.V

²² consequentia : est add.V

Tractatus Juxta hunc textum

<Quod non valet>

Et quod¹ non valet arguitur : nam² casu possibili posito, antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera.

Consequentia tenet³, et antecedens probatur⁴ : posito quod nullum album sit, tunc est hoc⁵ antecedens verum⁶ ‘quoddam album non est coloratum’ : quia ejus contradictorium est falsum, scilicet ‘omne album est coloratum’ ; et tamen⁷ consequens est falsum, scilicet ‘aliquod⁸ non coloratum non est non album’ : quia ejus contradictorium est verum, scilicet ‘omne non coloratum⁹ est non album¹⁰’, tamen consequens est falsum¹¹ de se ; ergo illa consequentia non valet.

<Responsio>

Ad illud solet dici a quibusdam¹² quod nulla particularis negativa habet¹³ converti per contrapositionem quae fit ex terminis accidentalibus.

Sed contra illam responsionem arguitur sic¹⁴ : haec est¹⁵ particularis negativa in terminis accidentalibus¹⁶ ‘quoddam album non est nigrum’, et habet¹⁷ converti per contrapositionem ; ergo responsio non est vera¹⁸.

Antecedens arguitur¹⁹ : nam illa sic convertitur « quoddam album non est nigrum ; ergo²⁰ quoddam non nigrum non est non album », et haec est conversio per contrapositionem ; ergo et cetera.

Et quod illa debeat sic converti probatur : nam aequè vere est hoc²¹ ‘quoddam non nigrum non est non album’ sicut hoc¹ ‘quoddam album non est² nigrum³’ :

¹ quod : ista consequentia *add.V*

² quoddam album non est coloratum ergo quoddam non coloratum non est ... nam FPV : *om.R*

³ tenet FPV : est bona R

⁴ probatur FPR : arguitur V

probatur : quia *add.R*

⁵ hoc FPV : *om.R*

⁶ verum : scilicet *add.R*

⁷ tamen FPV : *om.R*

⁸ aliquod FPV : quoddam R

⁹ coloratum FPV : album R

¹⁰ album FPV : coloratum R

¹¹ tamen consequens (est FP/sit V) falsum FPV : sicut satis patet R

¹² a quibusdam PVR : quidam F

¹³ nulla particularis negativa habet PVR : particularis negativa non habet F

¹⁴ sic PR : *om.FV*

¹⁵ est FPV : *om.R*

¹⁶ in terminis accidentalibus FPV : *om.R*

¹⁷ et habet FPV : potest R

¹⁸ non est vera FPV : est nulla R

¹⁹ arguitur FPV : sic probatur R

²⁰ quoddam album non est nigrum ergo FPV : *om.R*

²¹ vere est hoc PV : ratione est hoc F : est haec vera R

Version Heytesbury

nam contradictorium illius ‘quoddam non nigrum⁴ non est non album⁵’ est falsum ; ergo hoc⁶ est verum.

Texte dans FPV

Antecedens⁷ probatur⁸ : « omne non nigrum est non album, sed⁹ quoddam album est non nigrum¹⁰ ; ergo quoddam album est non album », consequens est falsum ; ergo et antecedens ; ergo patet quod haec est vera ‘quoddam non nigrum non est non album’ : quia¹¹ ejus contradictorium est falsum ; ergo patet quod aliqua¹² particularis negativa debet converti per contrapositionem.

Texte dans R

Consequentia bona et antecedens probatur sic : hoc est suum contradictorium ‘omne non nigrum est non album’, sed hoc est falsum ; ergo et cetera.

Quod ipsum sit falsum probatur : quia sequitur « omne non nigrum est non album, sed album est non nigrum ; ergo album est non album », consequens est falsum ; ergo et antecedens, et non pro secunda parte ; ergo pro prima, sed prima fuit ista ‘omne non nigrum est non album’ ; ergo illa est falsa, quod fuit probandum. Et si illa est falsa, tunc ejus contradictorium est verum, sed ejus contradictorium est illud ‘quoddam non nigrum non est non album’ ; ergo ipsum est verum. Et si sic ; ergo patet quomodo aliqua particularis negativa in terminis accidentalibus habet converti per contrapositionem.

¹ sicut hoc FPV : sicut est haec R

² est : non *add.F*

³ nigrum : quod probatur *add.R*

⁴ nigrum PVR : album F

⁵ album PVR : nigrum F

⁶ hoc : antecedens *add.F*

⁷ antecedens PV : *om.F*

⁸ arguitur nam PV : probatur nam F

⁹ sed FP : *om.V*

¹⁰ sed quoddam album non est nigrum : *in mg.P*

¹¹ quia FP : et V

¹² aliqua PV : *om.F*

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

Ideo aliter dico quod¹ videndum est quae particularis potest converti per contrapositionem et quae non.

Pro quo sciendum est quod particularis negativa in terminis substantialibus potest converti per contrapositionem et quaedam² in terminis accidentalibus, et hoc est ubi neuter illorum terminorum in particulari negativa non est inferior³ ad alium vel superior; sed particularis negativa non potest converti per contrapositionem in terminis accidentalibus ubi subjectum est inferius ad praedicatum vel e converso. Et hoc sufficit pro argumento principali⁴.

Texte dans R

Ideo aliter respondeo. Pro quo notandum quod aliqua est particularis quae habet converti per contrapositionem et aliqua non.

Pro quo sciendum est quod particularis in terminis substantialibus generaliter potest converti per contrapositionem; in terminis vero accidentalibus, quaedam est particularis negativa quae potest converti per contrapositionem, quaedam non, ut dictum est. Illa particularis negativa in terminis accidentalibus potest converti per contrapositionem ubi illi termini sunt sic se habentes quod neuter illorum sit superior ad reliquum nec inferior. Illa vero non potest converti ubi illi termini sunt sic se habentes sicut superius et inferius et cetera.

¹ ideo dico aliter quod P : sed primo FV

² quaedam P : numquam FV

³ inferior FP : inferius V

⁴ pro argumento principali PV : per argumenta principalia F

<Tertium argumentum¹>

Tertio arguitur contra conclusionem² sic³: haec consequentia est bona « exclusum est⁴ exclusum, et nihil aliud quam exclusum est exclusum ; ergo tantum exclusum est exclusum », et haec⁵ eadem non valet ; ergo conclusio vera⁶.

Consequentia tenet.

<Quod est bona>

Et antecedens probatur pro prima parte⁷ : quia in ista⁸ arguitur ab exponentibus ad expositam ; ergo consequentia est bona⁹.

<Quod non valet>

Et quod ista consequentia non valet probatur¹⁰ : quia¹¹ casu possibili posito¹², antecedens est verum et consequens est falsum ; ergo consequentia non valet¹³.

Consequentia patet, et antecedens arguitur sic¹⁴ : ponatur quod aliquid¹⁵ sit exclusum, tunc patet quod exclusum¹⁶ est exclusum et nihil aliud quam exclusum est exclusum¹⁷ : quia si non, tunc¹⁸ aliud quam exclusum est exclusum, consequens hoc est manifeste falsum, sicut¹⁹ patet.

Quod consequens praedictae²⁰ consequentiae sit falsum probo sic²¹ : in omni exclusiva affirmativa vera²² praedicatum attribuitur subjecto et removetur ab

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (2) — Version Alynngton manuscripts (2)
— Version LSC (2)

² contra conclusionem : *om.V*

³ tertio ... sic PVR : *om.F*

⁴ est : est *add.V*

⁵ haec : *om.V*

⁶ vera FPV : falsa R

⁷ pro prima parte PR : *om.FV*

⁸ in ista PV : illa F : *om.R*

⁹ consequentia est bona P : consequentia bona FV : et cetera R

¹⁰ probatur FPR : probo V

¹¹ quia : aliquo *add.V*

¹² et quod ista consequentia non valet ... posito FPV : et pro secunda parte probatur R

¹³ non valet FPV : nulla R

¹⁴ arguitur sic P : arguitur V : probatur F : probatur sic R

¹⁵ aliquid FPR : aliquod V

¹⁶ exclusum FPV : aliquid R

¹⁷ exclusum : quod probatur *add.R*

¹⁸ tunc FPV : ergo R

¹⁹ sicut : satis *add.R*

²⁰ consequens praedictae FPV : antecedens primae R

²¹ sic FPV : nam R

²² vera PV : *om.FR*

Tractatus Juxta hunc textum

oppositis¹ subjecti, sed² hoc praedicatum³ attribuitur⁴ tam subjecto⁵ quam opposito⁶ subjecti, ut⁷ probabo, sequitur quod⁸ exclusiva sit⁹ falsa¹⁰ « tantum exclusum est exclusum ».

Consequentia tenet¹¹, et major est regula communis de exclusivis.

Et minor arguitur¹² sic: oppositum subjecti est exclusum¹³; ergo hoc praedicatum ‘exclusum¹⁴’ attribuitur¹⁵ oppositis¹⁶ subjecti.

Consequentia tenet, et antecedens arguitur sic¹⁷: nam oppositum¹⁸ subjecti excluditur¹⁹, per communes regulas; ergo et cetera²⁰.

Item²¹: ex hoc consequente ‘tantum exclusum est exclusum²²’ sequitur falsum²³; ergo hoc²⁴ est falsum.

Consequentia patet, et antecedens arguitur²⁵: nam sequitur « tantum exclusum est exclusum; ergo non exclusum est exclusum²⁶ ».

Probatur consequentia: quia²⁷ ‘non exclusum’ est oppositum subjecti illius exclusivae, et oppositum subjecti²⁸ excluditur, sicut prius argutum est²⁹; ergo cum ‘non exclusum’ excluditur, ‘non exclusum’ est exclusum³⁰, consequens est falsum;

¹ oppositis FPR : opposito V

² sed FPV : ergo cum R

³ praedicatum : exclusum *add.V*

⁴ attribuitur FPV : attribuatur R

⁵ subjecto FR : subjectis PV

⁶ opposito FVR : oppositis P

⁷ ut FPV : sicut R

⁸ sequitur quod PV : ergo F : sequitur quod illa R

⁹ sit PVR : est F

¹⁰ falsa : scilicet *add.R*

¹¹ tenet PR : patet FV

¹² arguitur FPV : probatur R

¹³ (quia *add.V*) oppositum subjecti est exclusum FPV : opposita subjecti excluduntur R

¹⁴ hoc praedicatum exclusum PV : hoc praedicatum R : *om.F*

¹⁵ attribuitur PR : dicitur de F : ad tribuitur V

¹⁶ oppositis PV : opposito FR

¹⁷ arguitur sic PV : probatur R

¹⁸ oppositum PV : opposita R

¹⁹ excluditur PV : excluduntur sicut patet R

²⁰ et antecedens arguitur sic ... regulas ergo et cetera PV : antecedens probatur nam opposita subjecti excluduntur sicut patet per communes regulas R : *om.F*

²¹ item : aliter arguitur *add.R*

²² tantum exclusum est exclusum PVR : *om.F*

²³ falsum PVR : falsa scilicet tantum exclusum est exclusum F

²⁴ hoc PV : ipsum R : *om.F*

²⁵ arguitur PV : probatur FR

²⁶ est exclusum PVR : *om.F*

²⁷ quia FPV : *om.R*

²⁸ subjecti : exclusivae *add.P*

²⁹ argutum est FPV : dictum est R

³⁰ est exclusum PVR : excluditur F

Version Heytesbury

ergo <et> illud ex quo sequitur, sed illud est consequens principalis consequentiae¹ ; ergo consequens principalis consequentiae² est falsum ; ergo illa consequentia non valet, quod fuit probandum³.

<Responsio>

Pro illo dicitur quod illa consequentia non valet⁴.

Et quando arguitur sic⁵ “hic arguitur ab exponentibus ad expositam ; ergo et cetera”, concedo consequentiam et nego antecedens, nec debet illa exclusiva sic exponi⁶ « exclusum est exclusum, et cetera⁷ ; ergo tantum et cetera⁸ », sed oportet⁹ addere istam tertiam¹⁰ exponentem, scilicet istam ‘aliud quam exclusum est exclusum’ super talem¹¹ ‘non exclusum est exclusum’ : nam sicut argumentum factum in oppositum illius consequentiae satis¹² probat quod talis¹³ exclusiva ‘tantum exclusum est exclusum’ formaliter includit¹⁴ opposita¹⁵, videlicet¹⁶ ‘nihil aliud quam exclusum est exclusum’ et etiam¹⁷ ‘aliud¹⁸ quam exclusum est exclusum’, et ita oportet quod copulativa facta ex ejus¹⁹ exponentibus formaliter includit²⁰ opposita²¹ ad quod illa consequentia valeat ab²² exponentibus ad expositam. Consimiliter respondendum est ad quamcumque²³ exclusivam.

¹ principalis consequentiae FPV : principale R

² principalis consequentiae FPV : principale R

³ probandum : ergo et cetera *add.R*

⁴ valet : exclusum est exclusum et nihil aliud quam exclusum est exclusum ergo tantum exclusum est exclusum *add.R*

⁵ sic : probando eam *add.R*

⁶ exponi : scilicet *add.R*

⁷ et cetera FP : et nihil aliud quam exclusum est exclusum R : ergo et cetera V

⁸ ergo tantum et cetera P : ergo tantum exclusum est exclusum R : ergo et cetera F : ergo tantum exclusum et cetera V

⁹ oportet FPV : debet sic exponi et R

¹⁰ istam tertiam FPV : unam aliam R

¹¹ super talem FPV : vel istam R

¹² satis FPV : *om.R*

¹³ talis FPR : ista V

¹⁴ includit FPV : includat R

¹⁵ opposita : in se *add.R*

¹⁶ videlicet : quod *add.R*

¹⁷ etiam FP : *om.R*

¹⁸ aliud FP : aliquid aliud R

¹⁹ ejus FP : suis R

²⁰ includit FP : includat R

²¹ opposita : in se *add.R*

opposita] videlicet quod nihil aliud quam exclusum ... opposita] *LAC V*

²² ab : istis *add.R*

²³ quamcumque FPV : omnem consimilem R

Tractatus *Juxta hunc textum*

<Quartum argumentum¹>

Ad conclusionem arguitur sic² : « Socrates curret, et nihil aliud a Socrate³ curret ; ergo tantum Socrates curret », haec consequentia est bona, et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁴.

<Quod est bona>

Consequentia tenet⁵, et antecedens arguitur pro prima parte⁶ : quia in illa exclusiva⁷ arguitur ab exponentibus exclusivae⁸ ad ipsam exclusivam⁹, sicut apparet¹⁰ ; ergo et cetera¹¹.

<Quod non valet>

Et quod illa consequentia non valet probatur¹², et pono¹³ quod Socrates curret cras et quod nihil¹⁴ praeter Socratem curret in illo tempore in quo Socrates curret, et quod Socrates corrumpatur in fine crastinae diei, et quod post sui corruptionem generentur alii homines et quod illi¹⁵ currant. Illo posito, antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera.

Antecedens probo sic¹⁶ : Socrates curret, ut¹⁷ patet, et nihil aliud a Socrate curret¹⁸ : quia si sic¹⁹, detur tunc²⁰ : aliud a Socrate curret²¹ ; ergo quod est aliud a Socrate curret²² vel quod¹ erit aliud a Socrate curret. Consequentia tenet² per hanc

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (3) — Version Alyngton manuscripts (3) — Version LSC (3)

² ad conclusionem arguitur sic PV : quarto arguitur ad conclusionem principalem sic R : *om.F*

³ a Socrate FPV : quam Socrates R

⁴ vera FPV : falsa R

⁵ tenet PV : bona FR

⁶ et antecedens arguitur pro prima parte P : et arguitur sic pro prima parte V : et antecedens probatur pro prima parte F : et antecedens pro utraque parte probatur et primo pro prima parte arguitur sic R

⁷ quia in illa exclusiva FPV : hic R

⁸ exclusivae FPV : *om.R*

⁹ ipsam exclusivam FPV : expositam R

¹⁰ sicut apparet FPV : *om.R*

¹¹ et cetera FPV : consequentia bona R

¹² quod illa consequentia non valet probatur FPV : pro secunda parte arguitur sic R

¹³ pono FPV : ponatur R

¹⁴ nihil : aliud *add.R*

¹⁵ quod illi FPV : *om.R*

¹⁶ probo sic PR : arguitur quod F : scilicet quod V

¹⁷ ut PVR : *om.F*

¹⁸ curret : ergo et cetera *add.R*

¹⁹ sic FPV : nihil R

²⁰ tunc FP : tunc sic V : ergo oppositum scilicet aliquid R

²¹ curret : tunc sic aliud a Socrate curret *add.R*

²² a Socrate curret FPV : *om.R*

Version Heytesbury

regulam : terminus communis³ supponens respectu verbi de futuro indifferenter supponit pro hiis qui sunt et pro hiis qui erunt⁴, sed nec uno modo⁵ nec alio modo, ut probabo ; ergo et cetera.

Prima pars probatur, videlicet quod nihil quod est aliud a Socrate curret : quia nihil est aliud a Socrate quod⁶ numquam curret, hoc⁷ patet per casum. Nec illud quod⁸ erit aliud a Socrate post hoc⁹ curret : quia si sit sic¹⁰ ; ergo¹¹ Plato ; tunc Plato curret qui erit aliud a Socrate¹².

Contra : omnis alietas¹³ requirit et exigit¹⁴ existentiam¹⁵ extremorum ; sed Plato non erit¹⁶ quando Socrates erit¹⁷ ; ergo Plato¹⁸ numquam erit aliud a Socrate, et, per idem, nec aliquis alius¹⁹ homo ; ergo nec Plato erit aliud a Socrate. Et si sic, quamvis multi homines currant, non²⁰ sequitur quod aliud²¹ a Socrate curret²² : quia illud quod curret non²³ erit aliud a Socrate.

Iterum, si Plato qui curret²⁴ erit aliud a Socrate ; ergo²⁵ quando Socrates²⁶ erit vel quando Socrates²⁷ non erit. Non quando Socrates erit erit Plato aliud a Socrate²⁸ : quia tunc Plato²⁹ non erit, ut patet per casum, et omnis alietas requirit existentiam³⁰ extremorum¹ ; nec² quando Socrates non erit erit Plato aliud a

¹ quod FPV : *om.*R

² tenet FPV : patet R

³ communis FPV : *om.*R

⁴ indifferenter supponit ... qui erunt FPV : ampliatur ad supponendum pro eo quod est vel erit R

⁵ modo : est verum *add.*R

⁶ quod : post hoc *add.*R

⁷ hoc FPV : ut R

⁸ quod : est *add.*P

⁹ post hoc FPV : numquam R

¹⁰ si sit sic FPR : si sic V

¹¹ ergo FPV : sit illud R

¹² tunc Plato curret qui erit aliud a Socrate PV : tunc hoc currens quod erit aliud a Socrate F : ergo Plato erit aliud a Socrate R

¹³ omnis alietas PR : nota alietatis FV

¹⁴ et exigit FPV : *om.*R

¹⁵ existentiam FPV : essentiam R

¹⁶ erit FPV : currit R

¹⁷ erit FPV : currit R

¹⁸ Plato FPV : *om.*R

¹⁹ aliquis alius R : aliquis FP : alius V

²⁰ non : tamen *add.*R

²¹ aliud PVR : alii F

²² curret PVR : currant F

²³ non FPV : nec est nec R

²⁴ qui curret FPV : *om.*R

²⁵ ergo : erit aliud a Socrate *add.*R

²⁶ Socrates FPV : *om.*R

²⁷ Socrates PV : *om.*FR

²⁸ erit Plato aliud a Socrate FPV : *om.*R

²⁹ Plato PVR : *om.*F

³⁰ existentiam *corr.* : essentiam R

Tractatus *Juxta hunc textum*

Socrate, ut potest probari per idem argumentum ; ergo et cetera³. Et per idem potest probari quod nullus homo generandus erit aliud a Socrate ; ergo sequitur quod non erit ita quod aliud a Socrate curret.

<Responsio>

Pro illo dicitur⁴ quod ista consequentia non valet⁵ « Socrates curret, et nihil⁶ aliud a Socrate curret ; ergo tantum Socrates curret ».

Et cum⁷ infertur⁸ quod sic, quia arguitur ab exponentibus et cetera⁹, dicitur quod non. Immo¹⁰, illa exclusiva et quaecumque consimilis, scilicet 'tantum Socrates curret' debet¹¹ sic exponi « Socrates curret, et nihil quod non erit Socrates curret ; ergo tantum Socrates curret », sed¹² tunc minor est falsa isto¹³ casu posito et consequens falsum¹⁴ : quia aliquid¹⁵ non¹⁶ Socrates curret : quia Plato¹⁷ non¹⁸ Socrates, curret, et sic de aliis. Consimiliter respondetur ad quamcumque similem probationem¹⁹.

¹ et omnis alietas ... extremorum R : et omnis alietas et cetera P : quia nota alietatis non cadit nisi inter existentia ergo et cetera FV

² nec FVR : et illud non P

³ ergo et cetera FPV : *om.*R

⁴ dicitur FVR : dico breviter P

⁵ ista consequentia non valet FPV : non valet consequentia et quando arguitur sic R

⁶ nihil PVR : *om.*F

⁷ cum PR : consequens F : ergo et cetera V

⁸ infertur : arguendo *add.*R

⁹ et cetera FPV : ad expositam R

¹⁰ immo PVR : ideo dicitur quod F

¹¹ quaecumque consimilis scilicet tantum Socrates curret debet FPV : quaelibet talis habet R

¹² sed RV : et P : *om.*F

¹³ isto FPV : in R

¹⁴ et consequens falsum F : et cetera et consequens falsum P : et cetera consequens est falsum V : *om.*R

¹⁵ aliquid : quod *add.*R

¹⁶ non : erit *add.*R

¹⁷ Plato : qui *add.*R

¹⁸ non : erit *add.*R

¹⁹ probationem FV : propositionem P

Consimiliter respondetur ... probationem FPV : *om.*R

<Quintum argumentum¹>

Quinto principaliter ad conclusionem arguitur sic² : haec consequentia est bona « A desinit esse verum, et nihil aliud ab A desinit esse verum ; ergo tantum A desinit esse verum », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod est bona>

Consequentia patet, et antecedens arguitur⁴.

Et⁵ quod illa consequentia sit⁶ bona arguitur⁷ : quia arguitur ab exponentibus ad expositam, ut apparet ; ergo et cetera⁸.

<Quod non valet>

Et quod illa consequentia non valet probo⁹ : quia¹⁰ antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera.

Consequentia tenet¹¹, et antecedens arguitur sic¹² : pono quod A nunc primo¹³ sit verum et quod post hoc numquam erit verum¹⁴, et pono¹⁵ quod nihil sit verum¹⁶ nisi A, sed quod B immediate ante hoc fuerit verum et nunc non sit verum. Isto posito, A desinit esse verum, per casum : quia A nunc est verum, et immediate post hoc¹⁷ non erit verum ; ergo A desinit esse verum¹⁸, et¹⁹ nihil aliud ab A desinit²⁰ esse verum²¹ : quia nihil quod est aliud ab A²² desinit esse verum²³ nisi A vel B, sed B

¹ Cet argument n'a pas de correspondant dans les autres versions.

² quinto principaliter ad conclusionem arguitur sic PV : quinto arguitur ad conclusionem principalem sic R : *om.F*

³ conclusio vera FV : conclusio falsa R : et cetera P

⁴ arguitur PV : probatur FR

⁵ et : primo probatur *add.R*

⁶ sit FPV : est R

⁷ arguitur FPV : *om.R*

⁸ ut apparet ergo et cetera P : ut apparet V : ut prius F : ergo consequentia bona R

⁹ probo FPV : probatur R

¹⁰ quia : casu possibili posito *add.R*

¹¹ tenet FPV : patet R

¹² arguitur sic FPV : probatur R

¹³ A nunc primo PR : nunc A V : A numquam F

¹⁴ verum] et quod post ... verum] *LAC R*

¹⁵ pono : nunc *add.P*

¹⁶ verum : nunc *add.R*

¹⁷ hoc : A *add.R*

¹⁸ A desinit esse verum FPV : et cetera R

¹⁹ et : quod *add.R*

²⁰ desinit FPV : desinat R

²¹ verum : probatur *add.R*

²² quod est aliud ab A FPV : *om.R*

²³ verum : quia nihil desinit esse verum *add.P*

Tractatus Juxta hunc textum

non est aliud ab A : quia B non est A¹, similiter nec² A est aliud a B ; ergo³ nihil quod est aliud ab A desinit esse verum nec aliquid quod fuit aliud ab A desinit esse verum : quia B numquam fuit aliud ab A : quia B nec fuit aliud ab A⁴ quando A fuit nec quando A non fuit.

Texte dans FPV

Quia A⁵ per casum numquam fuit, sed A nunc primo est ; ergo quod fuit aliud ab A non desinit esse verum nec quod est aliud ab A desinit esse verum ; ergo nihil aliud ab A desinit esse verum⁶, consequens falsum.

Texte dans R

Et non primo modo quando A fuit : quia quando A fuit, non fuit B nec positum est per casum, nec quando A non fuit, cum alietas debeat cadere inter entia ; ergo quod est aliud ab A nec quod fuit aliud ab A desinit esse verum ; ergo nihil aliud ab A desinit esse verum, quod fuit minor probanda.

Modo probatur⁷ quod consequens principalis consequentiae sit falsum, videlicet illud ‘tantum A desinit esse verum’ : quia sequitur « tantum A desinit esse verum ; ergo omne desinens esse verum est vel desinit esse A⁸, et B est desinens esse verum ; ergo B est vel desinit esse A⁹ ».

Consequentia patet : quia syllogismus¹⁰ in prima figura, et minor patet per casum : quia B desinit esse verum¹¹ ; ergo B est desinens esse verum.

Consequentia patet juxta¹² communem resolutionem verbi in suum participium et in hoc verbo ‘est’.

<Responsio>

Pro illo dico¹³, sicut prius, quod illa consequentia non valet nec debet sic exponi¹⁴, sed exponitur sic¹⁵ : « A desinit esse verum, et nihil¹ non² A desinit esse

¹ est : A *add.*F

² similiter nec FPV : nec R

³ ergo FPV : quia R

⁴ fuit aliud ab A] quia B nec fuit aliud ab A] LAC FV

⁵ quia A P : quia F : sed V

⁶ esse verum ergo nihil aliud ab A desinit esse verum P : esse verum V : *om.*F

⁷ probatur FPV : *om.*R

⁸ est vel desinit esse A PV : est A vel desinens esse A F : est A R

⁹ B est vel desinit esse A FPV : B est A R

¹⁰ quia syllogismus FPV : *om.*R

¹¹ verum PR : *om.*FV

¹² juxta FPV : per R

¹³ dico PV : dicendum F : dicitur R

¹⁴ debet sic exponi FPV : bene exponitur R

¹⁵ exponitur sic FPV : debet sic exponi R

Version Heytesbury

verum ; ergo tantum A desinit esse verum », et tunc minor est falsa. Similiter respondetur ad quamcumque consimilem³.

¹ nihil : quod *add*.R

² non : est *add*.R

³ similiter respondetur ad quamcumque consimilem PV : similiter respondetur ad consimilem F : ergo et cetera R

Tractatus Juxta hunc textum

<Sextum argumentum¹>

Item principaliter ad conclusionem arguitur² : haec consequentia est bona « nihil aliud a Socrate currit ; ergo tantum Socrates currit », et haec³ eadem non valet, sicut satis patet ; ergo conclusio vera⁴.

<Quod non valet>

Nam⁵ quod illa consequentia non valet patet⁶ : quia hic⁷ arguitur ab una exponente ad suam⁸ expositam, et sic arguendo est⁹ fallacia consequentis ; ergo conclusio vera¹⁰.

Texte dans FPV

Consequentia patet et antecedens arguitur¹¹ :

nam posito quod nihil currat, tunc¹² antecedens est verum 'nihil aliud a Socrate currit'

: quia « nihil currit ; ergo nihil aliud a Socrate currit »,

Texte dans R

Secundo etiam probatur quod illa consequentia non valet : quia casu possibili posito antecedens est verum et consequens falsum ; ergo consequentia non valet.

Assumptum probatur : posito quod nihil currat¹³, tunc antecedens est verum et consequens falsum ; ergo consequentia non valet.

Et quod antecedens sit verum satis patet : quia bene sequitur « nihil currit ; ergo nihil aliud a Socrate currit »,

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (4) — Version Alyngton manuscripts (4) — Version LSC (4)

² item principaliter ad conclusionem arguitur PV : sexto arguitur ad conclusionem sic R : *om.F*

³ haec PVR : *om.F*

⁴ vera FPV : falsa R

vera : sicut satis patet : *add.FV*

⁵ nam FPV : consequentia bona et assumptum probatur scilicet quoad ejus secundam partem videlicet R

⁶ valet patet PV : valeat patet F : valet R

⁷ hic FPV : *om.R*

⁸ suam FPV : *om.R*

⁹ est FPV : generaliter non valet argumentum immo sic arguendo committitur R

¹⁰ ergo conclusio vera FPV : *om.R*

¹¹ arguitur PV : probatur F

¹² posito quod nihil currat tunc PV : nullum currit F

¹³ currat : quod *add.R*

Version Heytesbury

et tamen¹ consequens est² falsum³, scilicet⁴ ‘tantum Socrates currit’ : quia sequitur⁵
« tantum Socrates currit ; ergo Socrates currit »,

Texte dans FPV

consequens est falsum⁶.

<Quod sit bona>

Et quod⁷ illa consequentia [non⁸]
valet arguitur statim : nam⁹ sequitur
« nihil aliud a Socrate currit ; ergo
nihil currens est idem non Socrati ;
ergo nihil currens est non
Socrates » :

quia oppositum consequentis non stat
cum antecedente.

Texte dans R

Consequentia illa tenet ab exclusiva
ad suam particularem, et tunc illa stabunt
simul ‘nihil currit’ et ‘Socrates currit’.

Sed quod consequentia sit bona
probatur : quia sequitur « nihil aliud a
Socrate currit ; ergo nullum currens est
non idem Socrati ».

Illa consequentia tenet : quia
oppositum consequentis non potest stare
cum antecedente ; ergo consequentia
bona.

Assumptum probatur : quia illa non
possunt stare simul ‘aliquod currens est
non idem Socrati’ et ‘nihil aliud a Socrate
currit’, ut satis patet,

¹ et tamen P : tamen FV : sed quod R

² est FPV : sit R

³ falsum : probatur *add.R*

⁴ scilicet FPV : videlicet R

⁵ quia sequitur FPV : quia repugnat positi ut sic arguatur R

⁶ falsum : et contra casum *add.V*

⁷ et quod PV : ergo F

⁸ non FV : *alb. P*

⁹ nam PV : nam non F

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

Et similiter ultra¹ : « nihil currens est idem² non Socrati ; ergo nihil currens est non idem Socrati », « nihil currens est non idem Socrati ; ergo nihil currens est non Socrates³ », « nihil currens est non Socrates ; ergo⁴ nihil currens non est Socrates⁵ ».

Texte dans R

et tunc ultra « nullum currens est non idem Socrati ; ergo nullum currens est non Socrates », et ultra « nullum currens est non Socrates ; ergo nullum currens non est Socrates ».

Consequentia tenet : quia arguitur⁶ a propositione⁷ de praedicato infinito⁸ ad seipsam⁹ negativam de praedicato finito¹⁰ ; ergo consequentia bona¹¹, et¹² ultra sequitur « nihil¹³ currens non est Socrates ; ergo omne currens est Socrates ».

Consequentia tenet per istam regulam post contra¹⁴, et tunc sequitur¹⁵ ultra « omne currens est Socrates ; ergo tantum Socrates currit ».

Consequentia patet¹⁶ ab universali ad suam exclusivam de terminis transpositis, et in rectis ; ergo a¹⁷ primo ad ultimum¹⁸, sequitur¹⁹ « nihil aliud a Socrate currit ; ergo tantum Socrates currit », et sic potest argui quod a propositione habente plures causas veritatis ad unam illarum²⁰ est consequentia bona. Et non est fallacia consequentis : quia sic argutum est quod ista consequentia sit bona « nihil aliud a Socrate currit ; ergo tantum Socrates currit²¹ ».

Probatur : quia²², ex opposito consequentis¹ sequitur oppositum² antecedentis³ : quia⁴ sequitur « non tantum Socrates currit ; ergo aliud a Socrate currit ».

¹ ergo nihil currens est non Socrates quia oppositum ... (ultra P/ulterius F) FP : *om.* V

² idem FV : non currens P

³ nihil currens est non Socrates V : *om.* F

⁴ ergo] nihil currens est non idem Socrati ... ergo] LAC P

⁵ ergo nihil currens non est Socrates PV : *om.* F

⁶ quia arguitur FPV : *om.* R

⁷ propositione : affirmativa *add.* R

⁸ infinito FPV : finito R

⁹ seipsam PV : ipsam F : *om.* R

¹⁰ finito FPV : infinito R

¹¹ ergo consequentia bona FPV : *om.* R

¹² et : tunc *add.* R

¹³ sequitur nihil FPV : nullum R

¹⁴ post contra FPV : negatio postposita facit aequipollere suo contrario R

¹⁵ sequitur FPV : *om.* R

¹⁶ patet FPV : illa tenet R

¹⁷ et in rectis ergo a FPV : et tunc de R

¹⁸ ad ultimum FVR : *om.* P

¹⁹ sequitur FPV : si R

²⁰ illarum : causarum *add.* V

²¹ et sic potest argui quod ... Socrates currit FPV : ergo consequentia prima fuit bona R

²² probatur quia FPV : secundo R

Version Heytesbury

Texte dans FPV

et regula a propositione et cetera ;
ergo consequentia bona.

Texte dans R

Quod probatur sic : nam bene sequitur « non tantum Socrates currit ; ergo Socrates currit, et aliud a Socrate currit », et ultra « Socrates currit, et aliud a Socrate currit ; ergo aliud a Socrate currit », et tunc contingit probare quod a propositione habente plures causas veritatis ad unam illarum est bona consequentia.

<Responsio>

Pro illo dico quod consequentia principalis non valet.

Pro illo dico quod illa consequentia non valet, scilicet « nihil aliud a Socrate <currit> ; ergo tantum Socrates currit ».

¹ consequentis PR : *om.FV*

² oppositum FVR : contradictorium P

³ antecedentis PR : *om.FV*

antecedentis : ergo consequentia bona antecedens probatur *add.R*

⁴ quia : bene *add.R*

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

Et tamen ad probationem, conceditur¹ totum usque ad illam « nihil currens est non Socrates ; ergo nihil currens non² est Socrates », et illam nego, et quamcumque consimilem³ : quia stat antecedens⁴ et oppositum consequentis esse propositiones consimiles. Sed illud bene sequitur « omne currens est non Socrates ; ergo nihil currens non est Socrates⁵ » : nam regula allegata vult quod ab affirmativa de praedicato infinito sequitur negativa⁶ de praedicato finito, cujusmodi non arguitur hic. Et sic⁷ evitatur illud inconveniens quod ibi deducitur, scilicet a propositione habente plures causas⁸ et cetera.

Texte dans R

Et cum probatur, quia bene sequitur « nihil aliud a Socrate currit ; ergo nullum currens est non idem Socrati », concedo totum usque ad illam consequentiam « nullum currens est non idem Socrati ; ergo nullum currens non est Socrates », et illam nego, et quamcumque talem : quia antecedens est propositio negativa de praedicato infinito : nam regula allegata vult quod ab affirmativa de praedicato infinito ad negativam de praedicato [in]finito valet consequentia. Modo non est sic in dicta consequentia, sed bene sequitur « omne currens est non homo ; ergo nullum currens est homo », et sic vitatur inconveniens ad quod deducitur.

¹ conceditur V : concedo P : concedatur F

² non PV : *om.*F

³ talem P : consimilem FV

⁴ antecedens : esse *add.*F

⁵ non est Socrates PV : non Socrates est Socrates F

⁶ sequitur negativa PV : ad negativam F

⁷ sic PV : *om.*F

⁸ plures causas F : plures V : et cetera P

<Septimum argumentum¹>

Item principaliter ad conclusionem² : haec consequentia est bona « contingit te currere ; ergo contingit te non currere », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod est bona>

Consequentia tenet⁴, et antecedens arguitur⁵, quod illa⁶ sit bona per Aristotilem in libro *Priorum*⁷ dicentem⁸ “propositio de contingenti ad utrumlibet debet⁹ converti per¹⁰ oppositas qualitates¹¹”.

<Quod non valet>

Et quod illa¹² non¹³ valet arguitur sic : quia si illa consequentia valeret, sic¹⁴ valeret e contra sic arguendo « contingit te non currere ; ergo contingit te currere ».

Consequentia probatur¹⁵ : quia in omni conversione per accidens¹⁶, convertens et conversa sunt convertibilia, et generaliter¹⁷ ab uno convertibili¹⁸ ad reliquum tenet consequentia et e contra¹⁹, ut satis patet advertenti.

Et²⁰ quod non valet arguendo e contra arguitur²¹ sic « contingit te non currere ; ergo contingit te currere » probatur²² : quia cras²³ antecedens erit¹ verum sine consequente ; ergo consequentia non valet².

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (10) — Version Alyngton manuscrits (10) — Version LSC (10)

² item principaliter ad conclusionem PV : septimo ad eandem conclusionem arguitur sic R : *om.*F

³ vera FPV : falsa R

⁴ tenet PV : patet F : est bona R

⁵ arguitur FPV : probatur R

⁶ quod illa FV : quod illa consequentia P : scilicet quod R

⁷ in libro Priorum FPV : primo Peri hermeneias R

⁸ dicentem : quod *add.*R

⁹ debet FPV : habet R

¹⁰ per : in *add.*R

¹¹ oppositas qualitates FPV : oppositam qualitatem R

¹² illa FPV : consequentia R

¹³ non FPV : *in mg.*R

¹⁴ sic FP : tunc R : *om.*V

¹⁵ probatur FPV : patet R

¹⁶ per accidens FV : praeterquam in conversione per accidens P : *om.*R

¹⁷ generaliter FPV : sic R

¹⁸ convertibili FPV : convertibilium R

¹⁹ tenet consequentia et e contra FPV : est consequentia bona R

²⁰ et FPV : sed probatur R

²¹ arguendo e contra arguitur FPV : e contra arguendo R

²² probatur PV : *om.*FR

²³ cras FPV : casu possibili posito R

Tractatus Juxta hunc textum

Consequentia patet, et antecedens arguitur : ponatur quod³ quod cras eris⁴ corruptus, tunc cras⁵ haec erit vera ‘contingit te non currere’ : quia cras erit ejus contradictorium falsum, scilicet⁶ istud⁷ ‘necesse est te currere’, ut satis patet : quia tunc⁸ erit haec propositio⁹ vera ‘impossibile est te¹⁰ currere’ ; ergo cras erit haec propositio¹¹ vera ‘contingit te non¹² currere’ tamquam sibi subalternam¹³ et alterius¹⁴ contradicens. Isto posito, arguitur¹⁵ ultra sic¹⁶ : cras erit hoc antecedens verum ‘contingit te non currere’, et consequens cras erit falsum¹⁷ ‘contingit¹⁸ te currere¹⁹’ : quia sequitur « contingit te currere ; ergo possibile est te currere », et²⁰, tunc sequitur quod²¹ duo contradictoria sunt²² simul vera, videlicet ‘possibile est te currere’ et ‘impossibile est te currere’ ; ergo²³ principalis consequentia non valet, et illa valet²⁴, ut prius²⁵ argutum est ; ergo conclusio vera²⁶.

<Responsio>

Pro illo dico²⁷ quod consequentia principalis est satis bona²⁸.

Et ad probationem, quando arguitur¹ sic “contingit te non currere ; ergo et cetera²”, concedo.

¹ erit FPV : est R

² sine consequente ergo consequentia non valet FPV : et consequens falsum R

³ consequentia patet et antecedens arguitur ponatur quod FPV : quod probatur sic posito R

⁴ eris FPV : sis R

⁵ tunc cras FPV : om.R

⁶ scilicet FPV : videlicet R

⁷ istud PVR : om.F

⁸ tunc FPV : cras R

⁹ propositio FPV : om.R

¹⁰ te : non add.F

¹¹ haec propositio V : haec PR : om.F

¹² non PR : om.FV

¹³ subalternam FPV : subalternans R

¹⁴ alterius FPV : alteri R

¹⁵ isto (posito FV/habito P) arguitur FPV : et tunc R

¹⁶ sic FPV : om.R

¹⁷ et consequens cras erit falsum FPV : sed quod istud videlicet R

¹⁸ contingit FPV : contingens est R

¹⁹ currere : sit falsum probatur add.R

²⁰ quia sequitur contingit te currere ergo possibile est te currere et PV : et F : quia sequitur contingit te currere ergo possibile est te currere et R

²¹ quia sequitur contingit ... sequitur quod FPV : quia si non tunc R

²² sunt FPV : erunt R

²³ ergo PV : quia bene sequitur contingens est te currere ergo possibile est te currere ergo sequitur quod R : om.F

²⁴ et illa valet PV : om.FR

²⁵ prius FPV : om.R

²⁶ ergo conclusio vera FPV : om.R

²⁷ dico FPV : dicitur R

²⁸ bona FPV : communis R

Version Heytesbury

Et tunc³ ad improbationem, quando arguitur⁴, admittitur casus.

Et quando dicitur quod antecedens est verum⁵ ‘contingit te non currere’, potest aliquis dupliciter respondere⁶.

Primo, negando illud.

Tunc dicitur contra⁷ ejus contradictorium est falsum, scilicet hoc⁸ ‘necesse est te currere’ ; ergo ista est vera ‘contingit te non currere⁹’, potest negari¹⁰ quod est suum¹¹ contradictorium, sed hoc est suum contradictorium¹² ‘non contingit¹³ te non currere’. Si quaeratur de ejus contradictorio ‘necesse est te currere’, potest dici¹⁴ quod¹⁵ hoc est suum contradictorium ‘contingit te non currere’, capiendo li ‘contingit’ pro ‘potest’, et haec propositio in casu non erit vera¹⁶.

Texte dans FPV

Vel potest aliter dici distinguendo¹⁷ de contingenti : quia quoddam est contingens a propositione necessaria formaliter distincta, et quoddam non est distinctum a propositione necessaria, sicut dicimus quod hoc est contingens ‘deus est’ : quia¹⁸ possibile.

Texte dans R

Vel potest aliter dici de contingenti : quod quoddam est contingens propositioni necessariae formaliter contradicens et ab illo distinctum a propositione necessaria, et sic dicimus quod haec est contingens ‘deus est’ : quia est necessaria.

¹ arguitur : quod non quia tunc sequitur e contra arguendo *add.R*

² ergo et cetera FPV : ergo contingit te currere R

³ tunc FPV : *om.R*

⁴ improbationem quando arguitur PV : probationem quando arguitur F : probationem R

⁵ verum : scilicet *add.R*

⁶ potest aliquis dupliciter respondere FPV : potest responderi dupliciter R

⁷ tunc dicitur contra FPV : et quando dicitur quod R

⁸ hoc FPV : *om.R*

⁹ ergo ista est vera contingit te non currere FPV : *om.R*

¹⁰ negari FPV : responderi negando R

¹¹ est suum FPV : illud sit ejus R

¹² hoc est suum contradictorium FPV : est istud R

¹³ contingit FPV : contingens est R

¹⁴ potest dici FPV : dico R

¹⁵ quod FPV : *om.R*

¹⁶ hoc est suum contradictorium contingit te non currere capiendo li contingit pro potest et haec propositio in casu non erit vera FPV : est istud contingens ad utrumlibet est te non currere ergo illa propositio in casu illo est falsa R

¹⁷ distinguendo FPV : *om.R*

¹⁸ quia : est *add.F*

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

Et cui des¹ possibile, contingens detur eidem², et consimilis distinctio datur impossibili.

Et per illam diffinitionem³ satis contingit probare argumentum⁴; ideo eligat⁵ respondens responsionem quam voluerit, tamen sine dubio prima responsio apparet melior.

Texte dans R

Et distinctionem quam das de possibili et de contingenti, eandem vel consimilem poteris dare de impossibili.

Istam distinctionem satis contingit probare, responsionem tamen eligat respondens quam voluerit, prima tamen modo dicta, ut mihi apparet, melior est.

¹ cui des PV : cui detur F

² contingens detur eidem PV : contingens detur F

³ diffinitionem PV : distinctionem F

⁴ argumentum PV : consequentiam F

⁵ eligat PV : eligit F

<Octavum argumentum¹>

Aliter² ad conclusionem arguitur sic³ : haec consequentia est bona « aliquod videns⁴ illum hominem non est asinus, et ille homo est aliquis homo ; ergo aliquod videns⁵ aliquem hominem non est asinus », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁶.

<Quod est bona>

Consequentia patet, et⁷ antecedens arguitur⁸.

Probo⁹ quod illa consequentia¹⁰ sit bona¹¹ : quia arguitur ab inferiori ad suum superius¹² negatione postposita cum minori addita ; ergo consequentia est bona¹³.

<Quod non valet>

Et quod illa consequentia¹⁴ non valet¹⁵ probatur : in¹⁶ casu possibili posito antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera.

Antecedens probatur : ponatur¹⁷ quod nihil videat illum hominem de quo fit mentio in antecedente¹⁸ nec asinus nec aliud ab asino¹⁹, et sit Plato ille homo de quo fit mentio in antecedente, sed ponatur quod²⁰, asinus²¹ videat Socratem²², et quod²³

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (5) — Version Alyngton manuscripts (5) — Version LSC (5)

² aliter PV : octavo R

³ aliter ... sic PVR : *om.F*

⁴ aliquod videns FPV : videns R

⁵ aliquod videns FPV : videns R

⁶ vera FPV : falsa R

⁷ consequentia patet et PVR : *om.F*

⁸ arguitur PV : probatur F : probatur sic R

⁹ probo PV : primo F : scilicet R

¹⁰ consequentia FPV : *om.R*

¹¹ bona : consequentia *add.R* : probatur *add.F*

¹² superius : cum constantia subjecti *add.R*

¹³ negatione postposita cum minori addita ergo consequentia est bona FPV : negatione postposita tam inferiori quam superiori ergo et cetera R

¹⁴ illa consequentia FPV : *om.R*

¹⁵ valet FPV : valeat R

¹⁶ in PV : quia R : *om.F*

¹⁷ ponatur PV : et ponatur F : quia ponitur R

¹⁸ fit mentio in antecedente PR : fuit locutio V

¹⁹ de quo fit mentio in antecedente nec asinus nec aliud ab asino PV : *om.R*

²⁰ sed ponatur quod PV : *om.R*

illum hominem ... antecedente R : Platonem nec asinus nec aliud ab asino et quod F

²¹ asinus : vero *add.R*

²² Socratem P : hominem qui sit Socrates R : Ciceronem FV

²³ quod PV : *om.R*

Tractatus *Juxta hunc textum*

nullus homo videtur¹ nisi solus Socrates, nec Socrates videtur² ab alia³ re nisi a solo asino⁴. Illo posito, antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera : nam prima pars antecedentis patet, videlicet⁵ ‘aliquod⁶ videns illum hominem⁷ non est asinus’ : quia nullum⁸ videns illum hominem⁹ est asinus ; ergo aliquod¹⁰ videns illum hominem non est asinus.

Consequentia patet ab universali negativa ad¹¹ particularem sibi subalternam¹², et antecedens illius¹³ habetur ex casu : quia¹⁴ nihil videns illum hominem est, per casum¹⁵, et minor patet ex casu, videlicet¹⁶ ‘ille homo est aliquis homo’, et tamen consequens principalis consequentiae est falsum, videlicet¹⁷ ‘aliquod¹⁸ videns aliquem hominem non est asinus’ : quia ejus contradictorium est verum, scilicet ‘omne videns aliquem hominem est asinus’ : quia per casum¹⁹ nihil videt aliquem hominem nisi solus asinus : quia per casum²⁰ solus Socrates videtur a solo asino²¹ ; ergo videtur quod consequentia principalis non valet, et²² est bona, ut prius argutum est ; ergo et conclusio vera²³.

<Responsio>

Pro illo dico breviter²⁴ quod consequentia principalis²⁵ non valet, sicut argumentum in oppositum satis probat²⁶.

-
- ¹ videtur PV : videatur R
² videtur PV : videatur R
³ alia PV : aliqua R
⁴ nullus homo videatur nisi solus Socrates ... asino PVR : *om.F*
⁵ videlicet FPV : scilicet R
⁶ aliquod FPV : aliquid R
⁷ illum hominem FPR : Ciceronem V
⁸ nullum FPV : nullus R
⁹ illum hominem FPR : Ciceronem V
¹⁰ aliquod FPV : aliquid R
¹¹ ad : suam *add.R*
¹² sibi subalternam FPV : negativam R
¹³ antecedens illius P : antecedens illud R : consequens illius FV
¹⁴ quia FPV : *om.R*
¹⁵ per casum FPV : asinus R
¹⁶ videlicet FPV : *om.R*
¹⁷ videlicet FPV : scilicet R
¹⁸ aliquod FPV : aliquid R
¹⁹ quia ejus contradictorium est verum scilicet omne videns aliquem hominem est asinus quia per casum FPV : hoc patet per casum quia R
²⁰ per casum PV : *om.R*
²¹ quia per casum solus Socrates ... asino PVR : *om.F*
²² et FPV : et nec R
²³ conclusio vera FPV : et cetera R
²⁴ breviter FPV : *om.R*
²⁵ principalis PV : *om.FR*
²⁶ sicut argumentum (est F/*om.PV*) in oppositum satis probat FPV : ut prius argutum est R

Version Heytesbury

Et tunc ad probationem, cum¹ allegatur regula, concedo bene ipsam². Unde regula non³ dicit quod ab inferiori ad superius negatione postposita⁴ cum quacumque⁵ constantia subjecti tenet consequentia⁶, sed tenet quando arguitur⁷ cum⁸ constantia tali⁹ quod totum subjectum primae¹⁰ propositionis¹¹ sit subjectum in minori¹², et sic non arguitur¹³ in proposito, sed pars subjecti primae propositionis est subjectum in minori. Oportet¹⁴ enim sic argui¹⁵ aliquod videns¹⁶ illum hominem non est asinus, et aliquod¹⁷ videns illum¹⁸ hominem est¹⁹, ita quod illud quod est subjectum in prima propositione sit subjectum in secunda, et²⁰ tunc bene concluditur quod²¹ aliquod²² videns aliquem hominem non est asinus, sed tunc minor est falsa²³ illo casu posito²⁴, sicut patet²⁵.

Et consimiliter dicendum est ad quamcumque²⁶ consimilem, videlicet²⁷ quod oportet quod idem sit²⁸ subjectum in majori et minori, et non pars subjecti in majori²⁹ sit totum³⁰ subjectum in minori³¹: quia sic arguendo numquam valet

¹ cum FPV : quando R

² bene ipsam FP : bene regulam V : regulam R

³ unde regula non FPV : sed nego consequentiam quia regula R

⁴ negatione postposita FP : cum negatione postposita V : *om.*R

⁵ quacumque PVR : *om.*F

⁶ tenet consequentia P : sit consequentia bona FV : non semper tenet consequentia R

⁷ tenet quando arguitur PR : *om.*FV

⁸ cum : debita *add.*R

⁹ tali FPR : talis V

tali : sic *add.*R

¹⁰ primae FPV : *om.*R

¹¹ propositionis : majoris *add.*R

¹² minori : cum constantia subjecti *add.*R

¹³ arguitur PVR : probatur F

¹⁴ oportet FPV : debet R

¹⁵ argui : demonstrato illo *add.*R

¹⁶ aliquod videns FPV : videns R

¹⁷ aliquod FPV : aliquid R

¹⁸ illum PVR : aliquem F

¹⁹ est : videns aliquem hominem *add.*R

²⁰ in secunda et FPV : in minori R

²¹ quod FV : ergo P : *om.*R

²² aliquod FPV : aliquid R

²³ falsa : cum *add.*R

²⁴ posito FPV : supposito R

²⁵ patet : advertenti *add.*P : adiscenti(?) *add.*V

²⁶ quamcumque PVR : *om.*F

²⁷ videlicet FPV : *om.*R

²⁸ oportet quod idem sit FPV : idem debet esse R

²⁹ in majori PV : majoris R

³⁰ totum PV : *om.*R

³¹ in minori PV : minoris R

et non pars subjecti ... minori PVR : *om.*F

Tractatus *Juxta hunc textum*

consequentia ab inferiori ad suum superius negatione postposita, et hoc sufficiat pro regula¹.

¹ quia sic arguendo numquam valet consequentia ab inferiori ad suum superius negatione postposita (et hoc sufficiat pro regula PV/et cetera F) FPV : *om.R*

<Nonum argumentum¹>

Similiter arguitur sic : haec consequentia est bona² « praecise sicut est aliqua propositio significat ; ergo omnis³ propositio est vera⁴ », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁵.

<Quod non valet>

Consequentia tenet, et antecedens arguitur sic⁶, scilicet pro minori⁷, quod haec consequentia non valet. Patet⁸ : quia, posito quod aliqua propositio sit vera et aliqua falsa, tunc antecedens est verum et consequens falsum, tunc⁹ ista est vera ‘praecise sicut est aliqua¹⁰ propositio¹¹ significat’ : quia praecise sicut est propositio vera significat¹², et omnis propositio vera est aliqua propositio ; ergo praecise sicut est aliqua propositio significat.

Et tamen¹³ consequens est falsum : quia non omnis propositio est vera : quia aliqua propositio est falsa.

<Quod est bona>

Et quod illa consequentia sit bona arguitur¹⁴ : praecise sicut est aliqua propositio significat ; ergo sicut est aliqua propositio significat¹⁵, et non aliter quam sicut est aliqua propositio significat¹⁶.

Consequentia tenet per communem expositionem¹⁷ istius termini ‘praecise’, qui¹⁸ communiter dicitur esse¹⁹ terminus exclusivus, tunc²⁰ « sicut est aliqua

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (6) — Version Alyngton manuscripts (6) — Version LSC (6)

² similiter arguitur sic haec consequentia est bona PV : haec consequentia est bona F : nono ad eandem conclusionem arguitur sic R

³ omnis FPV : quaelibet R

⁴ vera : haec consequentia est bona *add*.R

⁵ vera FPV : falsa R

⁶ arguitur sic PV : probatur F : est verum R

⁷ scilicet pro minori PV : et primo F : et primo probatur R

⁸ patet FPV : *om*.R

⁹ tunc FPV : antecedens probatur quia R

¹⁰ aliqua FPV : *om*.R

¹¹ propositio : vera *add*.R

¹² quia (praecise FP/*om*. V) sicut est propositio vera significat FPV : *om*.R

¹³ tamen FPV : tunc R

¹⁴ illa consequentia sit bona arguitur FPV : valeat probatur sic R

¹⁵ ergo sicut est aliqua propositio significat FPV : *om*.R

¹⁶ significat : ergo et cetera *add*.R

¹⁷ expositionem P : positionem R

¹⁸ qui *corr.* : quia R : quae P

¹⁹ esse P : *om*.R

²⁰ tunc : sic *add*.R

Tractatus Juxta hunc textum

propositio significat, et non aliter quam sicut est aliqua propositio significat ; ergo omnis propositio est vera¹ ».

Illa² consequentia ultima arguitur : quia³ oppositum consequentis repugnat antecedenti ; ergo consequentia bona.

Consequentia patet, et antecedens arguitur⁴ : nam illa non stant simul ‘non omnis propositio est vera’ et tamen⁵ ‘sicut est aliqua propositio significat et non aliter quam sicut est aliqua propositio significat’ : quia sequitur « non omnis propositio est vera⁶, et aliqua propositio est ; ergo aliqua propositio est falsa », et ultra « aliqua propositio est falsa⁷ ; ergo aliter quam sicut⁸ est aliqua propositio significat », quod⁹ repugnat antecedenti prius accepto, videlicet¹⁰ isti ‘non aliter quam sicut¹¹ est aliqua propositio significat¹²’.

Et sic apparet quod ista consequentia sit¹³ bona « praecise sicut est aliqua propositio significat ; ergo omnis propositio est vera », et ista¹⁴ videtur non bona, sicut prius argutum est ; ergo conclusio vera¹⁵.

<Responsio>

Pro illo¹⁶ dicitur quod in omnibus talibus dicendum est breviter quod¹⁷ illa consequentia est satis bona, sicut patet per¹⁸ argumentum.

Et ad ejus improbationem, admitto casum et nego quod¹⁹ antecedens est²⁰ verum in casu supposito²¹.

Et quando arguitur “praecise sicut est propositio vera significat, et omnis propositio vera²² est aliqua propositio ; ergo praecise sicut est aliqua propositio

¹ consequentia tenet per communem ... vera PR : ergo omnis propositio est vera FV

² illa FVR : om.P

³ ultima arguitur quia FPV : probatur sic R

⁴ arguitur FPV : probatur R

⁵ tamen PVR : om.F

⁶ vera : et tamen sicut est aliqua propositio significat et non aliter quam sicut est aliqua propositio significat quia sequitur non omnis propositio est vera *add.V*

⁷ aliqua propositio est falsa FPV : om.R

⁸ sicut FPV : om.R

⁹ quod R: quia PV

¹⁰ videlicet PV : scilicet R

¹¹ sicut PV : om.R

¹² significat] quod repugnat antecedenti ... significat] LAC F

¹³ sit FPV : est R

¹⁴ ista PV : propositio F

¹⁵ et ista videtur non bona sicut prius argutum est ergo conclusio vera FPV : om.R

¹⁶ pro illo FPV : ad illud R

¹⁷ in omnibus talibus dicendum est breviter quod FPV : om.R

¹⁸ per FPV : om.R

¹⁹ quod FPV : om.R

²⁰ est FPV : esse R

²¹ supposito PVR : posito F

²² vera PR : om.FV

Version Heytesbury

significat”, nego illam consequentiam, et causa quare¹ tales consequentiae non valent est² quia in illis arguitur ab inferiori ad³ superius cum dictione habente vim negationis praeposita⁴, cuiusmodi est iste terminus ‘praecise’.

¹ et causa quare PV : quia de casu F : et causa est quia R

² est PV : *om.*FR

³ ad : suum *add.*R

⁴ praeposita FPV : postposita R

Tractatus Juxta hunc textum

<Decimum argumentum¹>

Aliter ad idem sic² : « praecise³ sicut est quaelibet⁴ propositio significat ; ergo quaelibet⁵ propositio est vera », haec consequentia est bona⁶ et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁷.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁸, et antecedens arguitur⁹ pro prima parte¹⁰ : quia de quocumque¹¹ praedicatur diffinitio¹², praedicatur¹³ diffinitum ; sed diffinitio propositionis verae est ‘significare praecise sicut est’ ; ergo si haec diffinitio¹⁴ ‘significare¹⁵ praecise sicut est’ affirmatur de qualibet propositione, hoc diffinitum ‘propositio vera’ debet affirmari de qualibet propositione, et si¹⁶ sic, sequitur¹⁷ « praecise sicut est quaelibet propositio significat ; ergo¹⁸ quaelibet propositio est vera¹⁹ ».

<Quod non valet>

Et quod illa consequentia²⁰ non valet²¹ probatur sic¹ : ponatur ut prius² quod multae sint³ propositiones⁴ verae et multae⁵ falsae, tunc consequens est falsum⁶

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (6) — Version Alyngton manuscripts (6) — Version LSC (6)

² aliter ad idem sic PV : decimo arguitur sic ad conclusionem R : *om.*F

³ praecise PVR : haec consequentia est bona praecise F

⁴ quaelibet FPV : omnis R

⁵ quaelibet PV : omnis FR

⁶ haec consequentia est bona PVR : *om.*F

⁷ vera FPV : falsa R

⁸ patet FPV : tenet R

⁹ arguitur FPV : probatur R

¹⁰ parte : et arguitur sic *add.*R

¹¹ quocumque : dicitur vel *add.*R

¹² diffinitio : de eodem dicitur vel R

¹³ praedicatur : et *add.* V

¹⁴ haec diffinitio PV : hoc praedicatum R

¹⁵ significare PV : *om.*R

¹⁶ si PV : *om.*R

¹⁷ sequitur : quod si *add.*R

¹⁸ ergo PV : quod R

¹⁹ ergo si haec diffinitio ... vera PVR : sed de qualibet propositione verificatur significare praecise sicut est #cum de qualibet propositione# ergo de qualibet propositione verificabitur diffinitio propositionis verificaretur verum <et> diffinitio propositionis verae est significare praecise sicut est cum de qualibet propositione verificatur significare praecise sicut est ergo de qualibet propositione verificatur diffinitio propositionis verae praecise sicut est quaelibet propositio significat ergo de qualibet propositione significare praecise sicut est arguitur consequentia F

²⁰ illa consequentia FPV : *om.*R

²¹ valet FPV : valeat R

Version Heytesbury

‘quaelibet propositio est vera’, sicut satis patet⁷, et tamen⁸ antecedens⁹ est verum¹⁰ ‘praecise sicut est quaelibet propositio significat’ : quia sicut est quaelibet propositio significat et non aliter quam sicut est quaelibet propositio significat ; ergo praecise sicut est quaelibet propositio significat. Et ponatur in casu priori quod quaelibet illarum propositionum significat sicut est, sicut frequenter contingit quod aliqua propositio significat sicut est¹¹, sed non¹² praecise sicut est. Et sic ista propositio¹³ ‘homo est asinus¹⁴’, non obstante quod¹⁵ illa¹⁶ sit falsa, significat sicut est secundarie¹⁷, tamen ex consequente¹⁸ : quia illa¹⁹ significat quod homo est animal et quod homo est, et quod homo est²⁰ ens, et multas talibus modis ; et ita potest esse verum²¹ a multo fortiori²² de aliis propositionibus falsis consimilibus, tunc ista propositio²³ quae est impossibilis significat sicut est.

Item²⁴, quamvis propositio falsa²⁵ significet²⁶ sicut est²⁷, non est inconveniens²⁸, cum omnis propositio falsa significet²⁹ omne sequens ad illam juxta communem regulam, et frequenter ad falsum sequitur verum, ideo³⁰ apparet quod³¹ propositio

¹ sic FPV : et R

² ut prius FPV : *om.*R

³ multae sint FPV : sint multae R

⁴ propositiones : quarum aliquae sunt *add.*R

⁵ multae FPV : aliquae R

⁶ falsum : scilicet quod *add.*R

⁷ sicut satis patet FPV : *om.*R

⁸ tamen FPV : *om.*R

⁹ antecedens PVR : *om.*F

¹⁰ verum : scilicet *add.*R

¹¹ sicut est] quaelibet propositio significat ergo praecise ... sicut est] *LAC* R

¹² sed non FPV : et non tamen R

¹³ propositio FPV : *om.*R

¹⁴ asinus : et *add.*R

¹⁵ quod PVR : quia F

¹⁶ illa FPV : *om.*R

¹⁷ secundarie PV : tamen secundarie R : primarie F

¹⁸ tamen ex consequente PV : ex consequente F : *om.*R

¹⁹ illa FPV : *om.*R

²⁰ homo est] et quod homo est] *LAC* R

²¹ verum FPV : *om.*R

²² a multo fortiori FPV : multo fortior R

²³ propositio : falsa *add.*R

²⁴ item FPV : ideo R

²⁵ propositio falsa FPV : *om.*R

²⁶ significet : quod omnis propositio significat *add.*R

²⁷ est : tamen *add.*R

²⁸ inconveniens : quod omnis propositio significet sicut est *add.*R

²⁹ falsa significet FPV : est significans R

³⁰ ideo FPV : quare R

³¹ quod : omnis *add.*R

Tractatus Juxta hunc textum

falsa significat vero modo¹, sed non praecise vero modo² : quia tunc propositio falsa esset propositio³ vera.

Quo habito, arguitur sic : sicut est quaelibet propositio significat, et non aliter quam sicut est quaelibet propositio significat⁴ ; ergo praecise sicut est⁵ quaelibet propositio significat⁶.

Minor arguitur sic⁷ : quia si aliter quam sicut est quaelibet propositio significat, et propositio vera est propositio ; ergo aliter quam sicut⁸ est propositio vera significat, consequens est⁹ falsum ; ergo et antecedens, et antecedens est oppositum minoris ; ergo minor vera¹⁰.

<Responsio>

Ideo¹¹ dico breviter¹² quod illa¹³ consequentia non valet « praecise sicut est quaelibet propositio significat ; ergo quaelibet propositio est vera », et concedo¹⁴ quod falsum significat¹⁵ sicut est, sed non¹⁶ praecise sicut est.

Concedo tamen¹⁷ quod haec consequentia sit bona¹⁸ « quaelibet propositio praecise sicut est significat¹⁹ ; ergo quaelibet propositio est vera », sed haec consequentia multum differt a priori²⁰. Concedo, sicut prius concessum est, quod bene sequitur « praecise sicut est aliqua²¹ propositio significat ; ergo quaelibet²² propositio est vera », sed non sequitur²³ « aliqua propositio significat praecise sicut est ; ergo omnis propositio est vera²⁴ ».

¹ vero modo FP : uno modo V : vero modo sicut est R

² vero modo FP : uno modo V : verum R

³ propositio FPV : *om.*R

⁴ significat] et non aliter ... significat] *LAC V*

⁵ praecise sicut est FPV : *om.*R

⁶ significat FPV : est vera R

⁷ arguitur sic FPV : probatur R

⁸ sicut F : *om.*PVR

⁹ est FPV : *om.*R

¹⁰ ergo et antecedens et antecedens est oppositum minoris ergo minor vera FPV : ergo et cetera R

¹¹ ideo FPV : ad illud R

¹² breviter : sicut arguitur *add.PV*

¹³ illa FPV : *om.*R

¹⁴ praecise sicut est quaelibet propositio significat ergo quaelibet propositio est vera et concedo FPV : et R

¹⁵ significat PR : *om.*FV

¹⁶ sed non FPV : non tamen R

¹⁷ concedo tamen FPV : similiter concedo R

¹⁸ quod haec consequentia sit bona FPV : hanc consequentiam R

¹⁹ praecise sicut est significat FPV : significat praecise sicut est R

²⁰ priori : unde *add.R*

²¹ aliqua FPV : quaelibet R

²² quaelibet P : aliqua R

²³ sed non sequitur P : similiter concedo hanc consequentiam non esse bonam R

²⁴ omnis propositio est vera : sed bene sequitur praecise sicut est aliqua propositio significat ergo omnis propositio est vera *add.R*

ergo quaelibet propositio est vera sed non sequitur ... vera : *om.*FV

Version Heytesbury

Et tunc¹ ad argumentum, cum sic arguitur² “de quocumque dicitur diffinitio³ et diffinitum et⁴ cetera”, conceditur⁵ illud⁶.

Et cum arguitur ultra “ergo si de qualibet propositione praedicatur ‘significare praecise sicut est’, quod est diffinitio propositionis verae, ergo et diffinitum praedicatur de qualibet propositione”, conceditur consequentia et consequens⁷. Ideo bene sequitur « quaelibet propositio significat praecise sicut est ; ergo quaelibet propositio est vera », sed numquam sequitur « praecise sicut est significat quaelibet propositio⁸ ; ergo quaelibet propositio est vera », et causa est quia in illa propositione ‘praecise sicut est et cetera’⁹ ponuntur duo officialia sive duo¹⁰ exponibilia, sicut¹¹ ‘praecise’ et ‘quaelibet’ ; ideo primum habet exponi et secundum non : propter hoc¹² non sequitur « praecise sicut est quaelibet propositio significat ; ergo praecise sicut est illa propositio significat¹³, et illa¹⁴, et sic de singulis ».

Solent tamen sophistae concedere¹⁵ quod falsum significat sicut est et¹⁶ quod falsum significat praecise sicut est, et hoc propter istam causam : quia ipsi arguunt sic « falsum significat sicut est ; ergo falsum significat praecise sicut est ». Consequentiam arguunt sic¹⁷ : omnis¹⁸ propositio¹⁹ affirmativa convertitur cum se ipsa dictione exclusiva addita²⁰ praedicato, sicut sequitur « tu es homo ; ergo tu es tantum homo », ita²¹ per illos debet sequi quod²² propositio falsa significat sicut est ; ergo propositio falsa significat praecise sicut est. Et sicut concedunt²³ antecedens esse verum, ita concedunt²⁴ consequens esse verum. Et²⁵ antecedens est verum propter²⁶ causam praedictam, scilicet istam¹ : quia² quaelibet propositio significat

¹ et tunc FPV : tunc R

² cum sic arguitur FPV : *om.*R

³ diffinitio : aliquo *add.P*

⁴ et] diffinitum et] *LAC PR*

⁵ conceditur PV : concedo FR

⁶ illud FPV : *om.*R

⁷ ergo si de qualibet propositione praedicatur ... et consequens FPV : totum conceditur consequens R

⁸ significat quaelibet propositio PVR : *om.*F

⁹ praecise sicut est et cetera FPV : *om.*R

¹⁰ sive duo PV : seu F : vel R

¹¹ sicut PV : videlicet sicut F : scilicet R

¹² propter hoc FPV : quia R

¹³ significat] ergo praecise ... significat] *LAC V*

¹⁴ et illa FPV : *om.*R

¹⁵ sophistae concedere PV : sophistice concedere F : sophistae tenere R

¹⁶ et : etiam *add.V*

¹⁷ et hoc propter istam causam ... consequentiam arguunt sic FPV : nam arguitur sic R

¹⁸ omnis FPV : quaelibet R

¹⁹ propositio : quae est *add.P*

²⁰ addita PR : *in mg.* F : *om.*V

²¹ ita : quod *add.F*

²² quod FPV : *om.*R

²³ et sicut concedunt PV : et sic excedunt F : sicut est concedendum R

²⁴ concedunt PV : excedunt F : est concedendum R

²⁵ et FPV : sed R

²⁶ propter FPV : per R

Tractatus *Juxta hunc textum*

quidquid³ ad eam sequitur ; sed ad eam sequitur verum ; ergo falsum significat sicut est. Sed illam rationem tamquam vanam et frivolum relinquo⁴ sophisticis qui⁵ ad verba potius quam ad rei actum vadunt⁶. Si placet⁷ respondenti concedere⁸ quod propositio falsa praecise significat⁹ sicut est propter¹⁰ causam dictam¹¹, numquam tamen habet concedere¹² quod praecise sicut est propositio falsa significat, sicut patet ex dictis ; ideo eligat respondens responsionem quam voluerit¹³.

¹ scilicet istam FPV : *om.* R

² quia FPR : quod V

³ quidquid FPV : qualiter R

⁴ sed illam rationem ... relinquo FPV : sed illa tamquam vana et femela vanis relinquo R

⁵ sophisticis qui PVR : sophisticis quia F

⁶ ad verba potius quam ad rei actum vadunt FPV : ad verba et ad voces potius tendunt quam ad rei veritatem R

⁷ placet FVR : placeat P

⁸ concedere FPV : conceditur R

⁹ praecise significat FP : significat praecise R : significat V

¹⁰ propter PVR : per F

¹¹ dictam FPV : praedictam R

¹² habet concedere FPV : conceditur R

¹³ sicut patet ex (dictis P/praedictis V) ideo eligat respondens responsionem quam voluerit (et cetera *add.*V) PV : ideo eligat respondens responsionem quae plus sibi placet R : sicut ex praedictis patet F

<Undecimum argumentum¹>

« Tu² credis quod aliquis homo decipitur³ ; ergo aliquis homo decipitur⁴ », illa consequentia est bona⁵, et haec eadem non valet ; ergo conclusio est vera⁶.

<Quod non valet>

Consequentia tenet⁷, et antecedens arguitur⁸ pro minori⁹ : quoniam¹⁰ si illa¹¹ valeret, valeret¹² in omni materia consimili¹³, sed modo non sequitur¹⁴ « tu credis quod homo est asinus ; ergo homo est asinus¹⁵ » ; ergo non¹⁶ valet¹⁷ « tu credis quod aliquis homo decipitur¹⁸ ; ergo aliquis homo decipitur¹⁹ ».

<Quod est bona>

Modo²⁰ quod consequentia sit bona arguitur sic²¹ : non solum de materia²², sed etiam²³ de forma²⁴ : nam oppositum consequentis repugnat antecedenti ; ergo et cetera²⁵.

Antecedens probatur : nam illa²⁶ formaliter repugnant ‘tu credis quod aliquis homo decipitur’ et ‘nullus homo decipitur¹’ : nam sequitur formaliter² « nullus

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (8) — Version Alyngton manuscripts (8) — Version LSC (8)

² tu PV : undecimo ad conclusionem arguitur sic tu R : haec consequentia est bona tu F

³ decipitur PVR : decipiatur F

⁴ ergo aliquis homo decipitur : *in mg.* R

⁵ illa consequentia est bona PVR : *om.*F

⁶ vera FPV : falsa R

⁷ tenet PVR : patet F

⁸ arguitur PV : probatur F

⁹ pro minori FPV : *om.*R

¹⁰ quoniam FPV : quia R

¹¹ illa FPV : *om.*R

¹² valeret : talis forma *add.*R

¹³ consimili FPV : *om.*R

¹⁴ modo non sequitur FPV : non valet scilicet R

¹⁵ asinus : in alia materia *add.*P

¹⁶ non FV : haec non P : nec R

¹⁷ valet : haec consequentia *add.*V : consequentia *add.*F

¹⁸ decipitur PVR : decipiatur F

¹⁹ decipitur : ergo et cetera *add.*R

²⁰ modo PV : et FR

²¹ consequentia sit bona arguitur sic FPV : valeat probatur R

²² materia FPV : forma R

²³ etiam FPV : tamen R

²⁴ forma FPV : materia R

²⁵ ergo et cetera FPV : ergo consequentia est formalis R

²⁶ antecedens probatur nam illa R : nam illa P

Tractatus *Juxta hunc textum*

homo decipitur, et tu credis³ quod aliquis homo decipitur⁴ ; ergo tu deciperis, et tu es aliquis homo ; ergo aliquis homo decipitur », et sic apparet quod consequentia sit⁵ bona de forma.

<Quod non valet>

Sed⁶ quod non valet nec⁷ de forma nec de materia probatur⁸ : antecedens potest esse verum sine consequente ; ergo et cetera.

Consequentia tenet, et antecedens arguitur⁹ : ponatur quod nullus alius a te decipiatur et¹⁰ tu credis praecise quod aliquis homo decipitur¹¹, antecedens est verum et consequens¹² falsum ; ergo nec¹³ valet de forma nec de materia.

Antecedens arguitur quod antecedens sit verum : ponit casus expresse¹⁴.

Et quod consequens sit falsum¹⁵ arguitur¹⁶ : oppositum consequentis est verum ; ergo consequens est falsum.

Antecedens arguitur¹⁷ : nam nullus homo decipitur ; ergo et cetera.

Antecedens¹⁸ arguitur¹⁹ : nullus homo alius a te decipitur, juxta casum, nec tu deciperis²⁰, et tu es aliquis homo ; ergo nullus²¹ homo decipitur.

Consequentia patet²² ex casu, et minor²³ arguitur : quia²⁴ si dicatur quod tu deciperis, contra : « tu credis praecise sicut est ; ergo tu non deciperis », consequentia patet secundum modum exponendi illam dictionem ‘decipi²⁵’.

¹ decipitur : quia ex uno sequitur formaliter oppositum alterius ergo et cetera *add.P*
antecedens probatur nam illa ... decipitur PR : *om.FV*

² formaliter FPV : *om.R*

³ credis : praecise *add.R*

⁴ decipitur PVR : decipiatur F

⁵ sit FPV : est R

⁶ sed FPV : et R

⁷ nec FPV : *om.R*

⁸ probatur : quia *add.R*

⁹ arguitur FPV : est notum quia R

¹⁰ et : quod *add.P*

¹¹ decipitur : tunc *add.R*

¹² consequens : est *add.F*

¹³ nec FPV : consequentia non R

¹⁴ antecedens arguitur quod antecedens sit verum ponit casus expresse FPV : antecedens est notum quia hoc ponitur casus R

¹⁵ et quod consequens sit falsum : *om.F*

¹⁶ arguitur PV : probatur quia R

¹⁷ arguitur PV : patet R

¹⁸ antecedens] arguitur nam nullus homo ... antecedens] LAC F

¹⁹ arguitur PV : probatur FR

²⁰ deciperis : quia si tu deciperis *add.R*

²¹ nullus FPV : aliquis R

²² patet FV : patet et major P : tenet et antecedens patet R

²³ et minor FPV : minor R

²⁴ arguitur quia PV : probatur quia F : probatur R

²⁵ consequentia patet secundum modum exponendi illam dictionem (decipi PV/decipit F) FPV : *om.R*

Version Heytesbury

Et antecedens probatur : quia si tu deciperis, et tu es aliquis homo ; ergo aliquis homo decipitur, et tu credis sic praecise ; ergo tu credis praecise sicut est, ex quo sequitur quod¹ tu non deciperis, nec alius a te decipitur ; ergo nullus homo decipitur, quod fuit probandum.

<Responsio>

Pro illo² dicitur distinguendo de consequentia bona et formali : quia quaedam est consequentia³ bona et formalis generaliter et⁴, quaedam specialiter. Consequentia bona et⁵ formalis generaliter est quando oppositum consequentis formaliter repugnat antecedenti⁶ et consimilis forma valet in omni materia cujusmodi⁷ est⁸ syllogistica ubicumque arguitur ab uno convertibili ad reliquum. Consequentia bona⁹ specialiter est cujus oppositum consequentis¹⁰ formaliter repugnat antecedenti, non tamen¹¹ valet¹² in omni materia consimili¹³, sicut¹⁴ non sequitur « tu credis quod aliquis homo currit ; ergo aliquis homo currit ». Et propter hoc respondetur ad argumentum.

Et quando arguitur quod illa consequentia non sit formalis, quia consimilis forma non valet in omni materia, dicitur¹⁵ quod illa non sit formalis formaliter¹⁶ generaliter, sed solum¹⁷ specialiter, et hoc sufficit.

Ad illud, cum¹⁸ arguitur quod antecedens est verum et consequens falsum in casu possibili posito ; ergo et cetera¹⁹, conceditur consequentia et negatur antecedens.

Et ad probationem antecedentis²⁰, dico breviter²¹ negando casum ibidem positum, et hoc pro tanto : nam pro¹ eo ipso quod tu debeas² credere aliquem

¹ ergo tu credis praecise sicut est ex quo sequitur quod FPV : ergo R

² pro illo FPV : ad illud R

³ consequentia PV : *om.*FR

⁴ et FPV : *om.*R

⁵ bona et FVR : *om.*P

⁶ formaliter repugnat antecedenti FPR : repugnat formaliter antecedenti V

⁷ cujusmodi FPV : cujus R

⁸ est : materia *add.*R

⁹ bona : et formalis *add.*R

¹⁰ consequentis FPV : *om.*R

¹¹ non tamen FPV : tamen non R

¹² valet : consimilis forma *add.*R

¹³ consimili FPV : *om.*R

¹⁴ sicut FPV : quia R

¹⁵ et propter hoc respondetur ... dicitur FPV : per argumentum quando arguitur R

¹⁶ formalis formaliter FPV : bona et formalis R

¹⁷ solum FPV : *om.*R

¹⁸ cum FPV : quando R

¹⁹ ergo et cetera PVR : *om.*F

et cetera : tamen *add.*R

²⁰ antecedentis FPV : *om.*R

²¹ dico breviter FPV : dicitur R

Tractatus Juxta hunc textum

hominem³ decipi cum non possit⁴ aliquis decipi, juxta communem intellectum datum de hac dictione ‘decipi’, nisi credat aliquo⁵ modo ex quo modo⁶ credit⁷ ipsum decipi, sicut notum est intelligenti⁸ istum terminum ‘decipi’, sequitur quod si⁹ tu credas¹⁰ quod aliquis homo decipitur¹¹, tu credis aliquem hominem credere alio modo, ex quo tu credis alium a te decipi, et sic impossibile esset praecise credere aliquem hominem decipi¹², quod tamen¹³ ponit casus ; ideo casus est negandus.

Aliter respondent alii¹⁴ admittendo casum¹⁵ et negant quod¹⁶ oppositum consequentis stat¹⁷ cum antecedente.

Et bene negant¹⁸ quod¹⁹ nullus homo decipitur, immo dicunt²⁰ quod Socrates decipitur.

Et ad argumentum²¹ quando arguitur quod non, quia qualitercumque Socrates credit²² est ; ergo et cetera, concedunt consequentiam et negant²³ antecedens.

Et²⁴ ad²⁵ argumentum, Socrates credit praecise quod aliquis homo decipitur, et sic est ; ergo qualitercumque Socrates credit ita²⁶ est²⁷, negant consequentiam²⁸ et bene²⁹, et¹ causa est² quia Socrates credit quod aliquis homo decipitur qui est alius³

¹ pro FP : in R : *om.*V

² tu debeas PV : tu debebas F : debeat R

³ hominem FPV : *om.*R

⁴ possit FPV : potest R

⁵ aliquo FPV : alio R

⁶ modo FPV : non R

⁷ credit FPV : credat R

⁸ intelligenti FVR : intuenti P

⁹ si FPV : *om.*R

¹⁰ credas FPV : credis R

credas : aliquem hominem decipi *add.*R

¹¹ decipitur : ergo *add.*R

¹² credere alio modo ex quo tu credis alium a te decipi et sic impossibile esset (praecise PV/*om.*F) credere aliquem hominem decipi FPV : decipi R

¹³ tamen FPV : non R

¹⁴ respondent alii PV : tamen respondent aliqui R : aliqui dicunt F

¹⁵ casum : positum *add.*R

¹⁶ et negant quod FPV : negando tamen R

¹⁷ stat FPV : stare R

¹⁸ bene negant FPV : breviter negatur R

¹⁹ quod FPR : quia V

²⁰ dicunt FPV : dico R

²¹ ad argumentum PV : ad aliud argumentum F : *om.*R

²² credit : sic *add.*R

²³ negant PV : negatur F

²⁴ et : tunc *add.*P

²⁵ ad : aliud *add.*P

²⁶ ita V : sic P : *om.*F

²⁷ ergo et cetera concedunt consequentiam... est FPV : ergo Socrates non decipitur R

²⁸ negant consequentiam PV : negatur consequentia FR

²⁹ bene : #conceditur# *add.*R

Version Heytesbury

ab illo, et ista propositio ‘aliquis homo decipitur’ solum verificatur pro Socrate, ita⁴ illa consequentia nulla est.

Unde frequenter⁵ fallit consimilis⁶ modus arguendi sic arguendo⁷: «aliquis homo currit⁸, et Socrates credit praecise quod aliquis homo currit⁹; ergo qualitercumque Socrates credit, ita est¹⁰ » : quia ponatur¹¹ quod Plato currat et quod Socrates¹² credat praecise quod Cicero currat¹³, et sit ita quod Cicero sedeat¹⁴, tunc antecedens est¹⁵ verum et consequens est¹⁶ falsum : nam aliquis homo currit, quia Plato currit¹⁷, et¹⁸ Socrates credit praecise¹⁹ quod aliquis homo currit, quia credit praecise²⁰ quod Cicero²¹ currit et²² quod Cicero est²³ aliquis homo²⁴, et tamen²⁵ consequens est²⁶ falsum, scilicet ‘qualitercumque Socrates²⁷ credit, ita est’ : quia Socrates²⁸ credit aliter quam²⁹ est, ut³⁰ patet per casum.

Immo³¹ debet sic argui ad hoc quod³² consequentia valeat³³ «aliquis homo currit, et Socrates³⁴ credit praecise quod ille idem aliquis homo currit qui de facto

¹ et PVR : *om.*F

² est FR : *om.*PV

³ alius FPV : alter R

⁴ ita FPV : ergo R

⁵ nulla est unde frequenter FPV : non est formalis et similiter R

⁶ consimilis PR : talis FV

⁷ sic arguendo FPV : *om.*R

⁸ currit FPV : credit R

⁹ currit FPV : credit R

¹⁰ ita est FPV : ita praecise aliquis homo credit R

¹¹ ponatur FPV : posito R

¹² currat et quod Socrates FPV : *om.*R

¹³ currat FPV : currit R

¹⁴ sedeat : et quod Socrates credat quod Tullius currat et si sic sit *add.*R

¹⁵ est FPV : *om.*R

¹⁶ est PV : *om.*FR

¹⁷ aliquis homo currit quia Plato currit FPV : *om.*R

¹⁸ et FPV : tunc R

¹⁹ praecise FPV : *om.*R

²⁰ praecise FPV : *om.*R

²¹ Cicero FPV : Tullius R

²² et : Plato etiam credit *add.*R

²³ Cicero est FPV : *om.*R

²⁴ homo : currit quia credit quod Cicero currat *add.*R

²⁵ tamen PV : tamen hoc F : quod R

²⁶ est FV : sit R : *om.*P

²⁷ Socrates FPV : Plato R

²⁸ Socrates FPV : Plato R

²⁹ quam : sicut *add.*FV

³⁰ ut R : sicut est P : *om.*FV

³¹ immo FPV : respondeo et dico quod R

³² ad hoc quod FPV : ut R

³³ valeat FVR : valeret P

³⁴ Socrates FPV : Plato R

Tractatus *Juxta hunc textum*

currit¹ ; ergo Socrates² credit praecise sicut est », et tunc foret minor falsa³. Et consimiliter debet argui in proposito, sic videlicet⁴ « aliquis homo decipitur, et Socrates credit praecise quod ille aliquis homo decipitur⁵, qui de facto decipitur ; ergo Socrates credit praecise sicut est », tunc consequentia foret bona et minor falsa : quia Socrates non credit quod ille aliquis homo decipitur qui de facto decipitur : quia ipsemet decipitur⁶, et nullus alius ab eo decipitur, et ipse credit aliquem hominem⁷ alium ab eo⁸ decipi⁹.

¹ qui de facto currit FPV : quem de facto Plato credit currere R

² Socrates FPV : Plato R

³ et tunc foret minor falsa FPV : *om.*R

⁴ in proposito sic videlicet PV : in opposito sic videlicet F : in proposito R

⁵ et Socrates credit praecise quod ille aliquis homo decipitur FPV : *om.*R

⁶ ergo Socrates credit praecise sicut est tunc consequentia bona et minor falsa quia Socrates non credit quod (ille PV/*om.*F) aliquis homo decipitur qui de facto decipitur (quia PV/*om.*F) ipsemet decipitur FPV : quia ipse non decipitur R

⁷ hominem FPV : *om.*R

⁸ eo FVR : ipso P

⁹ decipi : quare et cetera *add.*R : et cetera *add.*V

<Duodecimum argumentum¹>

Aliter arguitur principaliter sic ad conclusionem² : haec consequentia est bona³
« Socrates nunc non est albus, et immediate ante hoc fuit albus ; ergo Socrates
desinit esse albus⁴ », et⁵ eadem non valet ; ergo conclusio vera⁶.

<Quod est bona>

Consequentia tenet, et antecedens arguitur⁷ : nam prima pars videtur vera, cum⁸
arguitur ab exponentibus ad expositum.

<Quod non valet>

Et quod non valet arguitur⁹ : capio¹⁰ horam elapsam, et divido illam¹¹ in partes
proportionales¹² versus hoc instans praesens¹³ ita quod hoc instans sit ultimum
instans illius¹⁴ horae, et quod Socrates fuit albus¹⁵ in prima¹⁶ parte proportionali¹⁷
illius horae¹⁸ et¹⁹ in tertia et²⁰ in quinta, et sic²¹ in omnibus²² partibus
proportionalibus²³ imparibus, et ponatur quod ipse fuit²⁴ niger in parte
proportionali²⁵ pari, ut in secunda et¹ quarta², et sic de aliis partibus³ paribus, et sit

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (9) — Version Alyngton manuscripts (9) —
Version LSC (9)

² aliter arguitur principaliter sic ad conclusionem V : item principaliter arguitur sic ad conclusionem P :
duodecimo arguitur sic R : *om.*F

³ haec consequentia est bona Socrates FPV : *om.*R

⁴ albus : haec consequentia est bona *add.*R

⁵ et : haec *add.*FR

⁶ vera FPV : falsa R

⁷ consequentia tenet et antecedens (arguitur PV/probatur F) FPV : antecedens est notum R

⁸ cum PV : quia FR

⁹ valet arguitur FPV : valeat probatur et R

¹⁰ capio : unam *add.*F

¹¹ illam FPV : eam R

¹² proportionales PVR : proportionabiles F

¹³ praesens FV : *om.*PR

¹⁴ illius FPV : *om.*R

¹⁵ quod Socrates fuit albus FPV : *om.*R

¹⁶ prima PV : qualibet FR

¹⁷ proportionali PVR : proportionabili F

¹⁸ illius horae PV : impari F : impari sit Socrates albus R

¹⁹ et P : ut FR : *om.*V

²⁰ et FPV : *om.*R

²¹ sic : deinceps *add.*R

²² omnibus FPV : *om.*R

²³ proportionalibus PV : proportionabilibus F : *om.*R

²⁴ fuit FPV : sit R

²⁵ proportionali PVR : proportionabili F

Tractatus Juxta hunc textum

jam ultimum instans⁴ illius horae, et sit nunc Socrates rubeus. Arguitur tunc⁵ sic : Socrates nunc non est albus, quia nunc est rubeus, et immediate ante hoc⁶ fuit albus, quia immediate ante hoc fuit aliqua pars impar, et in omni⁷ parte proportionali⁸ impari⁹ Socrates fuit albus ; ergo immediate ante hoc Socrates fuit albus ; ergo et cetera.

Texte dans FPV

Texte dans R

Et quod consequens, videlicet ‘Socrates desinit esse albus¹⁰’ sit falsum arguitur : quoniam¹¹ immediate ante hoc non fuit¹² albus, et non est nunc albus ; ergo Socrates non desinit esse albus.

Consequentia patet : quia si Socrates desinit esse albus, oportet quod nunc non sit albus et quod¹³ immediate ante fuit albus, juxta communes regulas.

Et antecedens arguitur¹⁴ : minor patet, scilicet quod Socrates immediate ante hoc non fuit albus, quia¹⁵ immediate ante hoc fuit niger, et numquam quando fuit niger fuit albus pro eadem mensura ; ergo immediate ante hoc non fuit albus.

Item, si immediate ante hoc fuit niger, sed non simul et semel fuit albus et niger ; ergo immediate ante hoc non¹⁶ fuit albus

Et quod immediate ante hoc fuit¹⁷ niger arguitur¹⁸ : quia¹⁹ nullum fuit instans ante hoc quin post hoc instans²⁰ fuit²¹ niger ; ergo immediate ante hoc fuit niger.

¹ et FPV : *om.*R

² quarta : sexta et octava *add.*R

³ partibus : proportionalibus *add.*R

⁴ jam ultimum instans FPV : nunc instans ultimum R

⁵ arguitur tunc PV : tunc arguitur R : arguitur F

⁶ hoc : Socrates *add.*R

⁷ omni PR : qualibet FV

⁸ proportionali PVR : proportionabili F

⁹ impari : semper *add.*R

¹⁰ albus : probatur *add.*F

¹¹ quoniam PV : quia F

¹² non fuit FV : fuit non P

¹³ quod : ipse *add.*F

¹⁴ arguitur : sic *add.*F

¹⁵ quia PV : et quod F

¹⁶ non PV : *om.*F

¹⁷ fuit FPV : fuerit R

¹⁸ arguitur : sic *add.*R

¹⁹ quia FVR : *om.*P

²⁰ hoc instans PV : hoc F : illud R

²¹ fuit FPV : fuerit R

Version Heytesbury

Consequentia patet¹ juxta communem modum exponendi istum terminum ‘immediate’, et antecedens patet per casum : quia² nullum fuit instans³ ante hoc quin inter illud instans⁴ et hoc instans⁵ fuerunt⁶ infinitae partes proportionales⁷ quarum una semper⁸ fuit par et alia impar⁹, et in omni parte pari¹⁰ fuit Socrates niger¹¹, sicut patet ex casu ; ergo nullum fuit instans ante hoc quin post illud instans¹² Socrates fuit niger, et si sic ; ergo immediate ante hoc¹³ fuit niger¹⁴.

<Responsio>

Ideo pro illo respondeo et¹⁵ dico quod illa consequentia¹⁶ accepta est satis bona.

Cum¹⁷ arguitur quod in casu possibili posito antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera, conceditur consequentia et¹⁸ negatur antecedens¹⁹.

Et ad casum, admittitur casus, quo admissio²⁰, concedo quod Socrates desinit esse albus.

Et cum arguitur quod non, quia Socrates²¹ immediate ante hoc non fuit albus nec est albus nunc ; ergo Socrates non desinit esse albus²², negatur consequentia.

Et ad probationem, conceditur quando arguitur²³ “si²⁴ Socrates desinit esse albus, vel²⁵ oportet quod Socrates²⁶ nunc²⁷ sit albus vel¹ immediate ante hoc fuit²

¹ patet FPV : tenet R

² quia FPR : quod V

³ fuit instans PVR : *om.*F

⁴ illud instans PVR : hoc F

⁵ hoc instans PVR : illud F

⁶ fuerunt FPV : sint R

⁷ proportionales PVR : proportionabiles F

⁸ semper FPV : *om.*R

⁹ et alia impar PVR : *om.*F

¹⁰ pari : *suit une interpolation avec la conclusion 11 dans P*

¹¹ niger FPV : *om.*R

¹² instans FPV : *om.*R

¹³ hoc : Socrates *add.*R

¹⁴ niger : quod fuit probandum *add.*R

niger] et si sic ergo immediate ... niger] *LAC F*

¹⁵ ideo pro illo respondeo et FPV : ad illud R

¹⁶ consequentia : #non# *add.*V

¹⁷ cum FPV : et quando R

¹⁸ ergo et cetera conceditur consequentia et PV : conceditur consequentia et F : *om.*R

¹⁹ antecedens FPV : *om.*R

²⁰ quo admissio FPV : et R

²¹ Socrates PV : *om.*F

²² cum arguitur quod non quia ... albus FPV : cum aliter arguitur R

²³ conceditur quando arguitur FPV : cum dicitur R

²⁴ si PVR : *om.*F

²⁵ vel PV : *om.*FR

²⁶ Socrates FPV : *om.*R

²⁷ nunc : non *add.*R

Tractatus Juxta hunc textum

albus”, conceditur³, et tamen non sequitur, si immediate ante hoc non fuit albus nec est nunc albus, quod Socrates non desinit esse albus⁴, sed oportet sic arguere « non immediate ante hoc instans fuit Socrates albus, nec est nunc⁵ albus ; ergo non desinit esse albus », tunc⁶ est consequentia bona, et major⁷ falsa, scilicet ‘non immediate ante hoc fuit⁸ Socrates albus’ : quia ejus contradictorium est verum, scilicet ‘immediate ante hoc fuit Socrates albus⁹’, sicut argumentum deducit ; sed haec propositio est¹⁰ vera ‘immediate ante hoc non fuit Socrates¹¹ albus’, sed praeponendo negationem, ipsa est falsa sic¹², videlicet ‘non immediate ante hoc fuit Socrates albus¹³’.

Ex illis patet quod ista consequentia non sit¹⁴ bona¹⁵ « immediate ante hoc non fuit Socrates¹⁶ albus ; ergo non immediate ante hoc fuit Socrates¹⁷ albus », antecedens est verum in casu prius¹⁸ posito et consequens est¹⁹ falsum²⁰.

Ex istis patet²¹ quod illa duo non convertuntur²² ‘immediate ante hoc non fuit Socrates²³ albus’ et ‘non²⁴ immediate ante hoc Socrates fuit albus’, et²⁵ consimiliter respondetur ad quamcumque consimilem²⁶ ubi negatio praeponitur huic termino ‘immediate’ in una propositione et postponitur in alia²⁷ sibi consimili²⁸, sicut in illis²⁹

¹ vel PV: vel quod F: et R

² fuit PV : fuerit FR

³ conceditur PV : concedo R : *om.*F

⁴ si immediate ante hoc non fuit albus nec est nunc albus quod Socrates non desinit esse albus FPV : ulterius consequentia R

⁵ nec est nunc FPV : et non est modo R

⁶ tunc FPV : *om.*R

⁷ major PV : minor F : minor est R

⁸ fuit PVR : non fuit F

⁹ quia ejus contradictorium est verum scilicet immediate ante hoc fuit Socrates albus PV : *om.*FR

¹⁰ propositio est FPV : est propositio R

¹¹ non fuit Socrates FP : Socrates non fuit R : fuit Socrates V

¹² sic PVR : sicut F

¹³ ante (hoc PV/*om.*F) fuit Socrates albus FPV : et cetera R

¹⁴ sit FPV : est R

¹⁵ bona : Socrates *add.*R

¹⁶ Socrates FPV : *om.*R

¹⁷ fuit Socrates FPV : Socrates fuit R

¹⁸ prius FPV : possibili R

¹⁹ est FV: *om.*PR

²⁰ falsum : ergo et cetera *add.*R

²¹ patet : immediate *add.*R

²² convertuntur FPV : contradicunt R

²³ non fuit Socrates FPV : Socrates non fuit R

²⁴ non FPV : *om.*R

²⁵ et FPV : taliter vel R

²⁶ consimilem FPV : similem R

²⁷ alia : eadem *add.*R

²⁸ consimili PVR : simili F

²⁹ in illis FPV : *om.*R

Version Heytesbury

‘immediate ante hoc non fuit Socrates¹ albus’ et ‘non immediate ante hoc Socrates² fuit albus³’, ita quod semper est dicendum quod fallit consequentia⁴ ab una ad aliam, sed in majori parte sunt tales propositiones sibi invicem⁵ impertinentes sive sint⁶ de praeterito sive de futuro, sicut⁷ sic arguendo « immediate post hoc Socrates non erit albus ; ergo non immediate post hoc Socrates⁸ erit albus ». Quod consequentia non valet potest ostendi per causam similem de futuro, sicut prior casus qui ponitur de praeterito, ponendo semper⁹ quod in omni parte proportionali¹⁰ impari futura sit ipse¹¹ Socrates¹² albus et in omni¹³ pari sit ipse¹⁴ niger, et computenter¹⁵ partes¹⁶ proportionales horae futurae¹⁷ versus hoc instans¹⁸. Et satis¹⁹ patet quod illa consequentia²⁰ non valet, videlicet « immediate post hoc Socrates non erit albus ; ergo non immediate post hoc Socrates erit albus » : quia²¹ antecedens erit²² verum et consequens falsum²³.

¹ non fuit Socrates FPV : Socrates non fuit R

² Socrates : non *add.F*

³ albus : et non immediate ante hoc Socrates fuit albus *add.F*

⁴ est dicendum quod fallit consequentia *corr.* : fallit consequentia R : est dicendum quod fallit P : est advertendum quod fallit V : est ibi quod fallac(?) F

⁵ invicem FPV : immediate R

⁶ sint FPV : sumendae R

⁷ sicut FPV : *om.R*

⁸ Socrates : non *add.R*

⁹ semper FPV : *om.R*

¹⁰ proportionali PVR : proportionabili P

¹¹ futura sit ipse FPV : horae futurae R

¹² Socrates : erit *add.R*

¹³ omni : parte *add.R*

¹⁴ sit ipse FPV : erit R

¹⁵ computenter FPV : quod R

¹⁶ partes : minores *add.R*

¹⁷ horae futurae FPV : sint terminatae R

¹⁸ instans : quod est praesens *add.R*

¹⁹ satis FPV : statim R

²⁰ consequentia : facta *add.P*

²¹ videlicet immediate post hoc Socrates (non FP/in *mg.* V) erit albus ergo non immediate post hoc Socrates erit albus quia FPV : *om.R*

²² antecedens erit : antecedens enim est *add.R*

²³ falsum : ergo et cetera *add.R* : et cetera *add.V*

<Tertium decimum argumentum¹>

Ad principalem conclusionem² : haec consequentia est bona³ « tantum non omnis homo est albus ; ergo non omnis homo est albus⁴ », et haec eadem⁵ non valet ; ergo conclusio vera⁶.

<Quod est bona>

Consequentia⁷ patet, et antecedens probatur⁸ quod consequentia sit bona⁹ : quia arguitur ab exclusiva ad suum praejacens ; ergo et cetera¹⁰.

Antecedens arguitur¹¹ per illam communem regulam : praejacens exclusivae est et cetera¹².

<Quod non valet>

Et¹³ quod illa consequentia non valet¹⁴ probo : quia in casu antecedens est¹⁵ verum et consequens falsum ; ergo et cetera.

Antecedens probo, et pono quod omnis homo sit albus, et quod¹⁶ multi sint masculi et multae femellae¹⁷, quo posito antecedens est verum¹⁸ et¹⁹ consequens²⁰ falsum²¹.

Probo²² quod consequens sit falsum : quia suum contradictorium est verum, per casum¹, scilicet ‘omnis homo est albus’ ; ergo hoc consequens est falsum ‘non omnis homo est albus³’.

¹ Cet argument n’a pas de correspondant dans les autres versions.

² ad principalem conclusionem V : principaliter ad conclusionem P : tertio decimo arguitur sic R : *om.F*

³ haec consequentia est bona FPV : *om.R*

⁴ albus : haec consequentia est bona *add.R*

⁵ haec eadem FR : ista consequentia V : ista P

⁶ ergo conclusio vera *corr.* : ergo et cetera V : et cetera P : ergo conclusio falsa R : *om.F*

⁷ consequentia : vera *add.V*

⁸ probatur R : arguitur per (istam V/*om.F*) regulam communem (propono F/pono V) FV : arguitur primo P

⁹ quod consequentia sit bona PV : quod consequentia sit vera F : quod illa sit bona consequentia R

¹⁰ ergo et cetera FPV : ergo consequentia bona R

¹¹ arguitur FPV : est #verum# notum R

¹² praejacens exclusivae est et cetera FPV : *om.R*

¹³ et : nota *add.F*

¹⁴ valet FPV : sit bona R

¹⁵ in casu antecedens est FPV : casu possibili posito potest esse antecedens R

¹⁶ quod FPV : *om.R*

¹⁷ multae femellae P : femellae multae R : feminae F : feminae multae V

¹⁸ verum : per casum scilicet omnis homo est albus *add.FV*

¹⁹ et PR : ergo hoc V : ergo F

²⁰ consequens : est *add.FV*

²¹ falsum : (scilicet V/*om.F*) non omnis homo est albus *add.FV*

falsum : ergo et cetera *add.R*

²² probo P : antecedens patet quia hoc ponit casus sed probo R

Version Heytesbury

Et⁴ quod antecedens principale sit verum, scilicet ‘tantum non omnis homo est albus’, probatur⁵ : quia illud antecedens sequitur ex vero in consequentia⁶ formali ; ergo et cetera.

Consequentia patet, et major patet⁷ : quia⁸ « omne album est non omnis homo ; ergo tantum non omnis homo est albus ».

Consequentia patet, et⁹ antecedens arguitur¹⁰ : quia¹¹ hoc album est non omnis homo, et hoc¹², et sic de singulis¹³ ; ergo et cetera¹⁴.

Consequentia patet a singularibus ad universalem¹⁵, et antecedens est verum ; ergo et consequens.

Consequentia patet¹⁶, et antecedens similiter¹⁷ : quia, quocumque albo demonstrato, illud non est¹⁸ omnis homo¹⁹, et si sic ; ergo²⁰ omne²¹ album est non omnis homo²².

¹ per casum P : *om.R*

² omnis P : non omnis R

³ ergo hoc consequens est falsum non omnis homo est albus P : *om.R*
antecedens patet quia hoc ponit ... albus : *om.FV*

⁴ et : adhuc proba *add.R*

⁵ scilicet tantum non omnis homo est albus probatur FPV : *om.R*

⁶ consequentia : bona et *add.R*

⁷ et major patet P : et antecedens probatur R : *om.FV*

⁸ quia : sequitur *add.R*

⁹ consequentia patet et FPV : et quod R

¹⁰ arguitur FPV : sit verum probatur R

¹¹ quia : non *add.F*

¹² hoc : album est non omnis homo *add.R*

¹³ singulis PVR : aliis F

¹⁴ ergo et cetera FPV : ergo omne album est non omnis homo R

¹⁵ a singularibus ad universalem FPV : *om.R*

¹⁶ patet FPV : tenet R

¹⁷ similiter PV : est verum R : arguitur F

¹⁸ non est FPV : est non R

¹⁹ homo : quia hoc album non est omnis homo nec hoc nec sic de singulis ergo quocumque demonstrato illud non est omnis homo *add.P*

²⁰ et si sic ergo FPV : et sic R

²¹ omne : non *add.FV*

²² homo : ergo et cetera *add.R*

Tractatus Juxta hunc textum

<Responsio>

Pro illo dicitur negando¹ consequentiam, scilicet « tantum non omnis homo est albus ; ergo non omnis homo est albus » : quia hic non arguitur ab exclusiva² et cetera. Et causa est quia³ in ista exclusiva ‘tantum non omnis homo et cetera’ potest ista negatio ‘non⁴ stare⁵ infinite, et similiter⁶ debet stare in praejacente⁷ ; et ideo si illa⁸ negatio non stet infinite⁹ in exclusiva et in praejacente, tunc¹⁰ est consequentia bona¹¹ ; si negative in praejacente et infinite in exclusiva, tunc¹², non valet consequentia. Exemplum primi¹³ : « tantum non omnis homo est albus ; ergo ens¹⁴ non omnis homo est albus », et tunc directe arguitur¹⁵ ab exclusiva ad suum praejacens ; sed si ista¹⁶ negatio ‘non¹⁷ stat infinite¹⁸ in exclusiva et negative in praejacente¹⁹, tunc²⁰ non valet consequentia. Et consimiliter respondetur ad quodcumque simile²¹.

¹ pro illo dicitur negando FV : pro illo ad tertium decimum respondeo principale nego P : ad illud communiter dicitur dubitando R

² exclusiva : ad *add.F*

³ est quia PV : quia est F

⁴ scilicet tantum non omnis homo ... negatio non FPV : principalem quia cum arguitur et cetera ibi negatio potest R

⁵ stare : negative et *add.R*

⁶ similiter FPV : consimiliter R

⁷ in praejacente FPV : in exponentibus et in exposita R

⁸ illa FPV : *om.R*

⁹ non stet infinite FPV : stat negative R

¹⁰ tunc FPV : *om.R*

¹¹ est consequentia bona FPV : consequentia tenet R

¹² si negative in praejacente et infinite in exclusiva tunc FPV : si arguitur(?) in una stet negative et in alia infinite R

¹³ primi FPV : *om.R*

¹⁴ ens FPV : *om.R*

¹⁵ directe arguitur FPV : arguitur directe R

¹⁶ sed si ista FPV : si R

¹⁷ non FPV : *om.R*

¹⁸ infinite FPV : negative R

¹⁹ negative in praejacente FPV : in praejacente non R

²⁰ tunc FPV : vel e contra R

²¹ et consimiliter respondetur ad (quodcumque simile P/quodlibet simile V/ quamlibet similem F) FPV : *om.R*

<Quartum decimum argumentum¹>

Quarto decimo principaliter contra conclusionem arguitur sic² : haec consequentia est bona « Socrates non excipitur, et omnis homo alius a Socrate excipitur ; ergo omnis homo praeter Socratem excipitur³ », et⁴ haec⁵ eadem non valet ; ergo conclusio vera⁶.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁷, et antecedens probatur⁸ : quia⁹ hic arguitur ab exponentibus exceptivae¹⁰ ad exceptivam illius cujus sunt exponentes¹¹ ; ergo et cetera¹².

Consequentia patet, et antecedens¹³ patet de¹⁴ se per communem modum exponendi exceptivas¹⁵.

<Quod non valet>

Et quod consequentia¹⁶ non valet¹⁷ arguitur¹⁸ : quia in casu¹⁹ antecedens est verum et consequens est²⁰ falsum ; ergo et cetera.

Consequentia patet, et²¹ antecedens arguitur²² : ponatur quod Socrates non excipiatur et quod¹ omnis homo alius a Socrate excipiatur. Quo posito, antecedens est verum et consequens² falsum³.

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (12) — Version Alynghon manuscrits (12) — Version LSC (12)

² quarto decimo principaliter contra conclusionem arguitur sic V : principaliter ad conclusionem sic P : quarto decimo arguitur sic R : *om.F*

³ excipitur : ista consequentia est bona *add.V*

⁴ et FPV : *om.R*

⁵ haec PFR : *om.V*

⁶ vera FPV : falsa R

⁷ patet FPV : tenet R

⁸ probatur FP : arguitur V : est notum scilicet quod haec consequentia est bona R

⁹ quia FVR : *om.P*

¹⁰ exceptivae FPV : *om.R*

¹¹ exceptivam (nam *add.F*) illius cujus sunt exponentes FPV : expositam R

¹² ergo et cetera FPV : ergo est consequentia bona R

¹³ antecedens : probatur et *add.FV*

¹⁴ de : per *add.F*

¹⁵ per communem modum exponendi exceptivas FPV : *om.R*

¹⁶ consequentia FPV : *om.R*

¹⁷ valet FPV : valeat R

¹⁸ arguitur FPV : probatur R

¹⁹ in casu FPV : casu possibili posito R

²⁰ est RV : *om.FP*

²¹ consequentia patet et PV : consequentia tenet et R : *om.F*

²² arguitur FPV : probatur quia R

Tractatus Juxta hunc textum

Quod antecedens sit verum probatur⁴ pro utraque sui⁵ parte. Patet : quia Socrates non excipitur, ut ponit casus, et quod omnis homo alius a Socrate excipitur ponit casus.

Et quod consequens sit falsum, scilicet ‘omnis homo praeter Socratem excipitur’ probo : quia⁶ ex consequente sequitur falsum in consequentia bona et formali ; ergo consequens falsum⁷.

Consequentia patet⁸, et antecedens arguitur⁹ : nam sequitur « omnis homo praeter Socratem excipitur ; ergo Socrates excipitur », consequens est falsum et contra casum¹⁰.

Consequentia probatur sic¹¹ : quia in omni exceptiva¹² affirmativa pars extracapta excipitur¹³, sicut¹⁴ ista ‘omnis homo praeter Socratem¹⁵ excipitur’, hic Socrates excipitur, quia exceptio est extracaptio partis¹⁶ a suo toto, sicut¹⁷ patet per regulas communes ; ergo et cetera¹⁸. In¹⁹ ista exceptiva ‘omnis homo praeter Socratem excipitur²⁰’ ‘Socrates’ est pars extracapta quae²¹ immediate sequitur dictionem exceptivam ; sequitur ergo²² quod Socrates excipitur, et si sic ; ergo illa exceptiva est falsa implicans falsum, videlicet quod Socrates excipitur²³.

<Responsio>

Pro illo et pro quocumque consimili respondeo negando illam²⁴ consequentiam¹ et quamcumque consimilem « Socrates non excipitur ; ergo et cetera² ». Et causa

¹ quod PV : *om.FR*

² consequens : est *add.FV*

³ falsum : ergo et cetera *add.R*

⁴ probatur F : arguitur V : *om.P*

⁵ sui PV : ejus F

⁶ quia PV : quod F

⁷ quod antecedens sit verum probatur pro utraque ... falsum FPV : *om.R*

⁸ patet FPV : tenet R

⁹ arguitur FPV : probatur R

¹⁰ consequens est falsum et contra casum FPV : consequentia tenet quia in omni exceptiva affirmativa pars extracapta excipitur sed Socrates est pars extracapta ergo Socrates excipitur R

¹¹ consequentia probatur sic PV : antecedens probatur sic F : consequentia tenet R

¹² exceptiva FPV : exclusiva R

¹³ pars extracapta excipitur PV : prima pars extracapta excipitur F : et cetera R

¹⁴ sicut : in *add.R*

¹⁵ Socratem : currit(?) *add.V*

¹⁶ partis FPV : *om.R*

¹⁷ sicut FPV : hoc R

¹⁸ regulas communes ergo et cetera FPV : regulam R

¹⁹ in FPV : similiter in R

²⁰ omnis homo praeter Socratem excipitur FPV : *om.R*

²¹ quae R : quia FV : quod P

²² ergo PR : *om.FV*

²³ et si sic ... excipitur FPV : ergo illud antecedens implicat R

²⁴ pro illo et pro quocumque (consimili P/simili V) (respondeo P/modo V) negando illam PV : pro illo respondeo et nego F : ad illud et ad quodlibet simile respondetur negando R

Version Heytesbury

est quia sicut exceptiva illa³ et quaelibet consimilis⁴ includit contradictionem, ita⁵ et quaelibet⁶ consimilis⁷ debet exponi per contradictionem sive⁸ per contradictorium. Unde debet sic⁹ exponi « Socrates non excipitur, et omnis homo alius a Socrate excipitur, et Socrates¹⁰ excipitur ; ergo omnis homo praeter Socratem excipitur », et causa quare est quia¹¹ illa exceptiva includit contradictionem, videlicet quod Socrates excipitur et quod Socrates non excipitur, sicut patet advertenti¹².

Aliter solent respondere sophistae¹³ negando casum, videlicet¹⁴ quod Socrates non excipitur¹⁵ et quod¹⁶ omnis homo alius a Socrate excipitur¹⁷ ; ideo eo ipso¹⁸ quod Socrates non excipitur et omnis homo alius a Socrate excipitur, sequitur quod Socrates excipitur¹⁹ : quia dicunt²⁰ quod Socrates non excipitur et omnis homo alius a Socrate excipitur, sequitur²¹ quod omnis homo praeter Socratem excipitur ; et ex hac exceptiva sequitur²² quod Socrates excipitur : quia, breviter²³, pars extracapta excipitur.

Sed contra²⁴ responsionem potest objici sic²⁵ quod²⁶ non videtur magis²⁷ inconueniens quod Socrates non excipitur et omnis homo alius a Socrate excipitur²⁸ quam quod Socrates non est albus et quod²⁹ omnis homo alius a Socrate sit³⁰ albus,

¹ consequentiam : talem *add.R*

² et quamcumque similem ... et cetera FPV : *om.R*

³ sicut exceptiva illa FPV : illa exceptiva R

⁴ consimilis FPV : similis R

⁵ ita FPV : *om.R*

⁶ quaelibet FVR : quaecumque P

⁷ consimilis FPV : similis R

⁸ sive FPV : vel R

⁹ debet sic PR : sic debet FV

¹⁰ Socrates PV : Socrates non FR

¹¹ causa quare est quia PV : quare de causa est quod F : causa est quia R

¹² advertenti PV : et cetera F : *om.R*

¹³ sophistae PR : *om.FV*

¹⁴ casum videlicet P : casum R : consequentiam videlicet FV

¹⁵ excipitur FPV : excipiatur R

¹⁶ quod FPV : *om.R*

¹⁷ excipitur FPV : excipiatur R

¹⁸ ideo eo ipso PV : ideo eo ipso sequitur F : sequitur R

¹⁹ et omnis homo ... excipitur FPV : *om.R*

²⁰ dicunt FPV : dicitur R

²¹ sequitur : ergo *add.R*

²² sequitur : ultra *add.R*

²³ Socrates excipitur quia breviter FPV : in exceptiva R

²⁴ contra : illam *add.R*

²⁵ sic FPV : *om.R*

²⁶ quod FPR : quia V

²⁷ magis FPV : majus R

²⁸ quod Socrates non excipitur et omnis homo alius a Socrate excipitur FPV : *om.R*

²⁹ quod PV : *om.FR*

³⁰ sit PV : est FR

Tractatus *Juxta hunc textum*

vel, si sic, dicatur¹ causa diversitatis ; et ideo² eligat responsalis³ responsionem magis sibi placentem pro illo argumento⁴.

¹ dicatur FPV : detur R

² et ideo PV : ideo FR

³ responsalis PV : respondens FR

⁴ sibi magis placentem pro illo argumento (et cetera V/ quarto decimo P/om.F) FPV : quae sibi placet R

<Quintum decimum argumentum¹>

Principaliter ad conclusionem arguitur sic² : haec consequentia est bona « homo currit ; ergo animal currit », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁴, et antecedens arguitur⁵ : quia patet per communes regulas⁶ ab inferiori⁷ ad superius affirmative⁸ est consequentia bona⁹.

<Quod non valet>

Et quod non valet¹⁰ probatur¹¹ : casu possibili posito, potest¹² ita esse¹³ sicut denotatur¹⁴ per antecedens, quo casu¹⁵ posito, non est¹⁶ ita sicut denotatur¹⁷ per consequens ; ergo consequentia non valet.

Consequentia tenet, et antecedens¹⁸ arguitur¹⁹, ponatur²⁰ quod nullum animal currat, tunc arguitur sic : « nullum animal currit²¹ ; ergo non est ita quod²² animal currit²³ ; ergo non est ita sicut²⁴ hoc consequens ‘animal currit’ significat²⁵, et tamen potest esse quod homo currit ; ergo potest esse ita sicut hoc antecedens ‘homo

¹ Cet argument n'a pas de correspondant dans les autres versions.

² principaliter ad conclusionem arguitur sic V : principaliter arguitur ad conclusionem sic P : quinto decimo arguitur sic R : *om.*F

³ vera FPV : falsa R

⁴ patet FPV : tenet

⁵ arguitur PV : probatur F : probatur pro prima parte R

⁶ patet per communes regulas FPV : arguitur R

⁷ inferiori : per se *add.*R

⁸ affirmative FPV : per se R

⁹ est consequentia bona FPV : ergo et cetera R

¹⁰ valet FPV : valeat R

¹¹ probatur : quia *add.*R

¹² potest FPV : erit R

¹³ esse FPV : *om.*R

¹⁴ denotatur FPV : significabitur R

¹⁵ casu FPV : *om.*R

¹⁶ est FPV : erit R

¹⁷ denotatur FPV : significabitur R

¹⁸ ergo consequentia non valet consequentia tenet et antecedens FPV : *om.*R

¹⁹ arguitur PV : probatur F : probo R

²⁰ ponatur FPV : et pono R

²¹ currit PVR : *om.*F

²² quod : #nullum# *add.*V

²³ currit] ergo non est ita quod animal currit] *LAC* R

²⁴ sicut : significabatur per *add.*R

²⁵ significat FPV : *om.*R

Tractatus *Juxta hunc textum*

currit' significat quamvis non sit ita sicut hoc consequens 'animal currit' significat¹ ».

Probatur sic² : quia quamvis nullum animal currat, adhuc potest³ esse quod homo currit, et tamen⁴ non est ita quod animal currat : quia illae duae propositiones sunt simul verae 'potest esse quod homo currit'

Texte dans FPV

et [tamen] 'nullum animal currit' ; ergo una propositio est vera cum alia ; ergo sicut una significat, est vera cum alia, et, si sic, potest esse quod homo currit quamvis nullum animal currit ; ergo potest esse ita quod homo currit quamvis nullum animal currat ; ergo potest esse quod homo currit quamvis non sit ita⁵ quod animal currit, et quod homo currit significatur per antecedens et quod animal currit significatur per consequens ; ergo ita potest esse sicut antecedens significat⁶ quamvis non sit ita sicut consequens significat⁷ ; ergo, ut prius, non valet consequentia.

Texte dans R

quamvis non sit ita sicut consequens significat ; ergo et cetera.

¹ significat] quamvis non sit ... significat] *LAC V*
significat] et tamen potest esse quod homo currit ... significat] *LAC F*

² sic FPV : *om. R*

³ adhuc potest FPV : potest R

⁴ tamen FPV : *om. R*

⁵ ita : esse *add. P*

⁶ antecedens significat PV : significatur per antecedens F

⁷ consequens significat PV : significatur per consequens F

Version Heytesbury

<Responsio>

Huic respondeo¹ concedendo illam consequentiam.

Et² ad argumentum in oppositum³, quando arguitur quod consequentia non valet quia⁴ potest esse ita et cetera; ergo⁵ consequentia non valet, negetur consequentia⁶. Immo, concedo quod multae sunt consequentiae formales et bonae⁷ et in qualibet illarum⁸ potest ita⁹ esse sicut significatur¹⁰ per antecedens quamvis¹¹ non sit ita¹² sicut significatur¹³ per consequens: quia sive animal currat sive nullum animal¹⁴ currat, non minus homo habet potentiam ad currendum et¹⁵ potest currere. Ideo, quamvis non sit ita sicut denotatur per hoc consequens 'animal currit', potest adhuc esse¹⁶ sicut denotatur per hoc antecedens 'homo currit', et non est¹⁷ ita sicut denotatur per hoc consequens¹⁸. Et si arguitur ex istis¹⁹ ulterius conditionalis²⁰ copulativa sit vera vel possibilis²¹ ita est²² sicut significatur per antecedens, et tamen²³ non est²⁴ ita sicut significatur per consequens, et tunc ista consequentia non valebit quaecumque fuerit²⁵.

¹ huic respondeo FPV : ad illud dicitur R

² et FPV : *om.*R

³ in oppositum FPV : *om.*R

⁴ arguitur quod consequentia non valet quia FPV : dicitur R

⁵ ergo FPV : *om.*R

⁶ negetur consequentia FPV : *om.*R

⁷ formales et bonae V : formales bonae F : bonae et formales P : formales R

⁸ et in qualibet illarum FPV : in quarum qualibet R

⁹ ita PV : *om.*FR

¹⁰ significatur FVR : signatur P

¹¹ quamvis FPV : licet R

¹² ita FPV : sic R

¹³ significatur FVR : signatur P

¹⁴ nullum animal FPV : non R

¹⁵ et FPV : nec R

¹⁶ esse : ita *add.*F

¹⁷ non est FPV : tunc consequentia non valet quandocumque fuerit R

¹⁸ consequens FPV : antecedens R

¹⁹ et si arguitur ex istis FPV : *om.*R

²⁰ conditionalis PV : ad con(?) F

²¹ (ulterius FV/ultima P) ... possibilis FPV : quod antecedens est verum vel possibile vel potest esse R
possibilis PV : impossibilis F

²² est FPV : *om.*R

²³ tamen FPV : *om.*R

²⁴ est FPV : sit R

²⁵ et tunc ista consequentia non (valebit PV/valet F) quaecumque fuerit (et cetera *add.*V) FPV : tunc non valebit consequentia quandocumque sic fuerit quare et cetera R

Tractatus Juxta hunc textum

<Decimum sextum argumentum¹>

Principaliter ad conclusionem sic : ista consequentia est bona² : « tu fuisti, et asinus fuit, et tu numquam³ fuisti asinus ; ergo tu differebas ab asino⁴ », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁵.

<Quod est bona>

Consequentia patet, et antecedens arguitur⁶ : quia arguitur ab exponentibus ad expositam, sicut patet sic⁷ : hoc verbum ‘differt’ habet⁸ exponi per duas exponentes affirmativas et per unam negativam⁹. Sic¹⁰ hoc verbum ‘differebas¹¹’ habet exponi per duas affirmativas et unam negativam¹² de praeterito¹³ ; sed haec¹⁴ propositio de praesenti sic exponitur ‘tu differs ab asino¹⁵’ : « tu es, et asinus est, et tu non es asinus ; ergo tu differs ab asino¹⁶ » ; ergo et¹⁷ haec propositio¹⁸ de praeterito ‘tu differebas ab asino¹⁹’ debet consimiliter²⁰ exponi sic²¹ « tu fuisti, et asinus fuit quando tu fuisti²², et²³ tu²⁴ non fuisti asinus ; ergo tu differebas ab asino²⁵ ».

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (13) — Version Alynngton manuscrits (13) — Version LSC (13)

² principaliter ad conclusionem sic ista consequentia est bona PV : illa consequentia est bona F : decimo sexto arguitur sic R

³ tu numquam V : numquam FP : tu non R

⁴ asino : illa consequentia est bona *add.*R

⁵ vera FPV : falsa R

⁶ arguitur FPV : est notum pro prima parte R

⁷ sic PV : quia R : sic dicendum F

⁸ habet PR : debet FV

⁹ affirmativas et (per unam FP/*om.*V) negativam FPV : unam affirmativam et aliam negativam R

¹⁰ sic PV : similiter de praeterito R

¹¹ hoc verbum differebas PV : hoc verbum differt R

¹² negativam] sic hoc verbum differebas... negativam] *LAC* F

¹³ affirmativas et unam negativam de praeterito PV : exponentes unam affirmativam et aliam negativam R

¹⁴ haec PV : habet illa R : *om.*F

¹⁵ exponitur tu differs ab asino FPV : exponi R

¹⁶ ergo tu differs ab asino FPV : ergo et cetera R

¹⁷ ergo et PV : et F : similiter R

¹⁸ propositio FPV : *om.*R

¹⁹ tu differebas ab asino FPV : *om.*R

²⁰ debet consimiliter FPV : habet R

²¹ exponi sic FPV : sic exponi R

²² quando tu fuisti V : quando fuisti P : *om.*FR

²³ et PVR : sed F

²⁴ tu FPR : *om.*V

²⁵ ergo tu differebas ab asino FPV : ergo et cetera R

Version Heytesbury

<Quod non valet>

Et quod illa prius facta¹ non valet probo² : antecedens est verum³ et consequens falsum ; ergo et cetera.

Antecedens arguitur⁴ : nam hoc est verum⁵ ‘tu fuisti et asinus fuit quando tu fuisti’, et hoc consimiliter ‘et tu⁶ numquam fuisti asinus’.

Et tamen hoc⁷ consequens est⁸ falsum⁹ ‘tu differebas ab asino’.

Probo¹⁰ : quia¹¹, si sic¹², differebas ab illo, et ab illo¹³, et sic de singulis, consequens est falsum¹⁴.

Consequentia probatur¹⁵ : quia tantae virtutis est hoc verbum ‘differebas¹⁶’ de praeterito¹⁷ ad confundendum terminum communem sibi annexum pro omnibus suis suppositis praeteritis¹⁸ quantae¹⁹ est hoc verbum ‘differt’ de praesenti ad confundendum terminum de praesenti²⁰ pro²¹ suis suppositis, sed hoc verbum ‘differt’ confundit terminum communem pro omnibus suis suppositis²² ; ergo sic dicendo²³ « tu differs ab asino ; ergo²⁴ ab illo, et ab illo, et sic de singulis » ; ergo consimiliter debet sequi de praeterito « tu differebas ab asino ; ergo ab illo, et ab illo, et sic de singulis²⁵ ».

¹ illa prius facta FPV : consequentia R

² probo PV : probatur F : probatur quia R

³ verum : de facto(?) praeterito *add.V*

⁴ antecedens arguitur PV : arguitur F : consequentia tenet et antecedens probatur R

⁵ hoc est verum FPV : haec est vera R

⁶ et hoc consimiliter et tu FPV : respectu R

⁷ tamen hoc FPV : quod R

⁸ est FPV : sit R

⁹ falsum : scilicet *add.R*

¹⁰ probo V : probo sic P : probatur R

¹¹ quia PR : *om.V*

¹² sic : ergo *add.R*

¹³ et ab illo PR : *om.V*

probo quia si sic... illo PVR : *om.F*

¹⁴ consequens est falsum FPV : *om.R*

¹⁵ probatur FPV : tenet R

¹⁶ differebas FPV : differt R

¹⁷ de praeterito : sicut de praesenti *add.R*

¹⁸ praeteritis FPV : *om.R*

¹⁹ quantae FPV : sed tantae virtutis R

²⁰ de praesenti FPV : *om.R*

²¹ pro : omnibus *add.R*

²² suppositis] sed hoc verbum differt confundit terminum communem pro omnibus (suis suppositis FV/*om.P*)] *LAC R*

²³ sic dicendo FPV : ergo sicut dicitur R

²⁴ differs ab asino ergo FPV : differes R

²⁵ ergo consimiliter debet sequi de praeterito tu differebas ab asino ergo ab illo (et ab illo V/*om.P*) et sic de singulis PV : ergo sic et illud de praeterito R : *om.F*

Tractatus *Juxta hunc textum*

Et quod hoc consequens ad quod deducitur¹ sit falsum² probatur : quia cum aliqui³ asini fuerunt praeteriti et⁴ corrupti antequam tu fuisti⁵ in rerum natura, sed non⁶ differebas ab asino⁷ qui fuit corruptus⁸ antequam tu fuisti⁹ genitus¹⁰, consequens¹¹ falsum¹² : quia quando¹³ tu non eras¹⁴, tu non differebas ab illo¹⁵ asino : quia tunc non¹⁶ differebas ab aliquo¹⁷ asino ; nec quando eras differebas a tali asino : quia tunc¹⁸ talis asinus non erat, et sic sequitur quod¹⁹ illa propositio sit²⁰ falsa ‘tu differebas ab asino’ tamquam falsum includens²¹.

<Responsio>

Et ideo pro illo dico²² negando istam²³ consequentiam factam²⁴ « tu fuisti, et asinus fuit, et cetera », et causa quare²⁵ tangitur in arguendo²⁶ est illa quia hoc verbum²⁷ ‘differebas’ de praeterito confundit istum terminum ‘asinus²⁸’ pro omnibus suis suppositis praeteritis²⁹, et tunc³⁰ multi fuerunt asini praeteriti³¹ a quibus non differebas ; ideo tu numquam differebas ab asino.

¹ hoc consequens ad quod deducitur FPV : consequens R

² falsum : sic *add.R*

³ aliqui FPV : cum multi R

⁴ fuerunt praeteriti et FPV : fuerant R

⁵ antequam tu fuisti FPV : ante fueras R

⁶ non : sequitur tu *add.R*

⁷ asino FPV : illo R

⁸ qui fuit corruptus PR : quia fuit conceptus F : qui fuit corruptus conceptus V

⁹ tu fuisti FPV : fuisses R

¹⁰ genitus FPV : generatus R

¹¹ consequens : est *add.V*

¹² falsum PVR : *om.F*

¹³ quando FPV : tunc R

¹⁴ eras FPV : fuisti ergo R

¹⁵ illo FPV : *om.R*

¹⁶ quia tunc non FPV : nec R

¹⁷ aliquo PVR : *om.F*

¹⁸ tunc FPV : *om.R*

¹⁹ sequitur quod FPV : *om.R*

²⁰ illa propositio sit FPV : illa est R

²¹ tu differebas ab asino tamquam falsum includens (*falsum add.F*) FPV : *om.R*

²² et ideo pro illo dico FPV : pro illo dicitur R

²³ istam FPV : *om.R*

²⁴ factam FPV : *om.R*

²⁵ et causa quare FPV : sicut R

²⁶ arguendo FPV : argumento R

²⁷ est illa quia hoc verbum FPV : quia tangitur quod R

²⁸ de praeterito confundit istum terminum asinus FPV : confundit R

²⁹ praeteritis FPV : de praeterito R

³⁰ tunc FPV : tamen R

³¹ fuerunt asini praeteriti FPV : sunt asini R

Version Heytesbury

Et tunc¹ cum arguitur quod illa consequentia sit bona, quia² arguitur ab exponentibus ad expositam, nego illud, nec debet propositio illa sic exponi ‘tu differebas ab asino et cetera³’, sed sic debet exponi⁴ « tu fuisti, et asinus fuit, et tu numquam fuisti asinus⁵, nec aliquis umquam fuit asinus quin ab illo⁶ differebas ; ergo tu differebas ab asino⁷ », et tunc minor⁸ est falsa, scilicet ista ‘numquam fuit asinus et cetera’, sicut patet. Et consimiliter respondetur ad quamlibet similem de praeterito ‘tu differebas a leone’ et ‘<tu differebas> a cane’, quae omnes sunt falsae, sicut patet advertenti⁹.

¹ tunc PV : *om.*FR

² cum arguitur quod illa consequentia sit bona quia FPV : dicitur negando quod R

³ nego illud nec debet propositio illa sic exponi tu differebas (ab asino FV/*om.*P) et cetera FPV : *om.*R

⁴ sed sic debet exponi PV : sed debet sic exponi R : sed sic F

⁵ (et PV/sed F) tu numquam fuisti asinus FPV : *om.*R

⁶ illo : non *add.*F

⁷ ergo tu differebas ab asino FPV : ergo et cetera R

⁸ et tunc minor FP : nunc minor V : sed tertia exponentium R

⁹ (scilicet illa V/scilicet F/illa P) numquam fuit asinus (et cetera PV/*om.*F) (sicut PV/sic F) patet. Et consimiliter respondetur ad quamlibet similem de praeterito tu differebas a leone et <tu differebas> (a V/*om.*FP) cane quae omnes sunt falsae sicut patet advertenti FPV : in minori si<c> exposita R

advertenti : juxta eandem regulam debet argumentum ideo *add.*F : juxta regulam ejusdem etiam arguunt 10° et 16° *add.*P : juxta regulam ejusdem etiam argumentum 16um et cetera *add.*V

<Decimum septimum argumentum¹>

Principaliter ad conclusionem arguitur sic² : haec consequentia est bona « tu eris, et asinus erit, et tu numquam eris asinus ; ergo tu differes ab asino », et haec³ eadem non valet ; ergo conclusio vera⁴.

<Quod est bona>

Consequentia tenet, et antecedens proba⁵ quod consequentia sit bona⁶ : quia⁷ arguitur ab exponentibus ad expositam⁸.

<Quod non valet>

Et quod consequentia⁹ non valet proba : quia¹⁰ : antecedens est verum de facto¹¹ et consequens est¹² falsum ; ergo consequentia non valet.

Consequentia tenet, cum ex vero nihil sequatur nisi verum¹³.

Et antecedens probatur : hoc est verum¹⁴ ‘tu eris’, et hoc similiter¹⁵ ‘asinus erit’, et hoc similiter ‘tu numquam eris asinus’, et¹⁶ tamen consequens est falsum¹⁷ ‘tu differes ab asino’ : quia, si differes¹⁸ ; ergo¹⁹ ab illo et ab illo²⁰, quocumque asino futuro²¹ demonstrato, consequens est²² falsum.

¹ Cet argument n’a pas de correspondant dans les autres versions.

² principaliter ad conclusionem arguitur sic PV : decimo septimo arguitur sic R : *om.*F

³ haec FR: *om.*PV

⁴ vera FPV : falsa R

⁵ proba PV : probatur FR

⁶ quod consequentia sit bona FPV : pro prima parte R

⁷ quia : hic *add.*R

⁸ expositam : ergo et cetera *add.*R

⁹ consequentia FPV : *om.*R

¹⁰ proba quia PV : probatur quia F : probatur R

¹¹ de facto PV : *om.*FR

¹² est PV : *om.*FR

¹³ ergo consequentia non valet consequentia tenet cum ex vero (nihil sequatur PV/non sequitur F) nisi verum FPV : ergo et cetera R

¹⁴ hoc est verum FPV : quia haec est vera R

¹⁵ hoc similiter FPV : similiter haec R

¹⁶ et] hoc similiter tu numquam eris asinus et] *LAC* R

¹⁷ falsum : scilicet *add.*R

¹⁸ differes FPV : sic R

differes : ab asino *add.*P

¹⁹ ergo : differes *add.*R

²⁰ illo : et sic de singulis *add.*R

²¹ quocumque asino futuro FPV : quolibet R

²² est FPV : *om.*R

Version Heytesbury

Et consequentia tenet : quia hoc¹ verbum ‘differes’ est de futuro et² confundit terminum immediate sequentem³ pro omnibus suis suppositis futuris, sicut hoc verbum ‘differt’ pro omnibus suis suppositis pro praesenti⁴.

Et quod illud consequens ad quod deducitur sit falsum probatur sic⁵ : tu differes a quolibet asino⁶ ; ergo⁷ tu differes a quolibet asino⁸ qui est futurus postquam⁹ tu eris¹⁰ corruptus¹¹, consequens¹² falsum : quia nec quando eris differes a tali asino nec quando non eris differes ab illo¹³ ; ergo et cetera.

<Responsio>

Ideo¹⁴ dico breviter¹⁵ quod ista consequentia¹⁶ non valet ; immo illa propositio¹⁷ debet sic exponi « tu eris, et asinus erit, et tu non eris asinus¹⁸, et numquam erit asinus quin ab illo differes ; ergo tu differes ab asino¹⁹ ».

Et²⁰ tunc minor est falsa : quia multi erunt²¹ asini a quibus nec a quorum aliquo tu²² differes : quia omnes asini qui erunt geniti²³ post tui corruptionem erunt tales²⁴. Et per consimilem modum <respondetur ad> omnes similes propositiones de futuro ‘tu differes a leone’, et <tu differes a> capra’, quae omnes sunt falsae, sicut patet et cetera²⁵.

¹ hoc PVR : *om.F*

² est (verbum *add.F*) de futuro et FPV : *om.R*

³ immediate sequentem FPV : *om.R*

⁴ sicut (hoc PV/*etiam F*) verbum differt pro omnibus suis suppositis pro praesenti FPV : *om.R*

⁵ sic FV : quia si R : si P

⁶ a quolibet asino FP : ab asino R

⁷ tu differes a quolibet asino ergo : *om.V*

⁸ a quolibet asino FPV : ab asino R

⁹ postquam PVR : priusquam F

¹⁰ tu eris FPV : eris R

¹¹ corruptus : et *add.V*

¹² consequens : est *add.V*

¹³ differes ab illo FPV : *om.R*

¹⁴ ideo PV : pro illo R : *om.F*

¹⁵ breviter PV : *om.FR*

¹⁶ ista consequentia V: consequentia facta P: consequentia FR

¹⁷ immo (illa propositio PV/*om.F*) FPV : quia R

¹⁸ et tu non eris asinus FPV : *om.R*

¹⁹ ergo tu differes ab asino FPV : ergo et cetera R

²⁰ et FPV : sed R

²¹ erunt FPV : sunt R

²² nec a quorum aliquo tu PV : nec aliquorum(?) aliquo tu F : non R

²³ geniti FPR : asini V

²⁴ tales FPV : hujusmodi R

²⁵ (et PV/*om.F*) per (consimilem PV/similem F) modum <respondetur ad> omnes similes propositiones de futuro tu differes a leone (et <tu differes a> capra PV/*om.F*) quae omnes sunt falsae sicut patet (ergo *add.F*) et cetera FPV : *om.R*

<Decimum octavum argumentum¹>

Principaliter ad conclusionem arguitur sic² : « in C³ instanti⁴ Socrates non curret, et nullum erit instans post C quin ante illud Socrates⁵ curret ; ergo in C instanti Socrates incipiet currere », haec consequentia est bona⁶, et haec⁷ eadem non valet ; ergo conclusio vera⁸.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁹, et antecedens probatur¹⁰ pro prima parte : quia si¹¹ in C instanti Socrates non¹² curret et nullum erit instans¹³ post C quin ante illud Socrates curret¹⁴ ; ergo immediate post C Socrates curret, et ultra ; ergo in C instanti Socrates incipiet currere.

<Quod non valet>

Et quod¹⁵ non valet probo : quia¹⁶ casu possibili posito antecedens est¹⁷ verum et consequens¹⁸ falsum ; ergo et cetera.

Antecedens probo¹⁹, et²⁰ pono quod in C instanti Socrates non curret nec umquam post C, sed ponatur quod²¹ currat ante C instanti²² et in B instanti quod est²³ ante C. Quo posito, patet¹ quod antecedens est verum, videlicet quod² in C

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (16) — Version Alyngton manuscrits (15) — Version LSC (16)

² principaliter ad conclusionem arguitur sic V : decimo octavo arguitur sic R : ad decimum octavum arguitur sic P : haec consequentia est bona F

³ C FPV : A R (pour toutes les occurrences)

⁴ instanti : futuro *add.R*

⁵ Socrates FPR : *om.V*

⁶ haec consequentia est bona PVR : *om.F*

⁷ haec FPR : *om.V*

⁸ vera FPV : falsa R

⁹ patet FPV : tenet R

¹⁰ probatur FV : arguitur P : est notum R

¹¹ quia si PV : quia F : scilicet quod R

¹² non FPR : *om.V*

¹³ erit instans FPV : instans erit R

¹⁴ curret FPV : currit R

¹⁵ quod : consequentia *add.PV*

¹⁶ probo quia V : probo F : probo in P : probatur quia R

¹⁷ antecedens est FP : est antecedens V : potest antecedens esse R

¹⁸ consequens : est *add.FV*

¹⁹ antecedens probo PV : probatur antecedens R : *om.F*

²⁰ et FPR : *om.V*

²¹ sed ponatur quod FP : sed ponatur quod Socrates V : instans Socrates curret et quod ipse R

²² instanti FPV : *om.R*

²³ et in B instanti quod est FPV : et sit B unum instans

Version Heytesbury

instanti³ futuro Socrates non curret, patet etiam quod⁴ nullum erit instans post C quin ante illud Socrates curret quin ante C Socrates curret, quia in B instanti quod erit ante C ; ergo ante omne instanti⁵ quod erit post C Socrates curret ; ergo et cetera⁶.

Et quod consequens principalis consequentiae⁷ sit falsum patet⁸ : quia si in C instanti incipiet currere, vel⁹ oportet quod in C instanti¹⁰ curret¹¹ vel quod¹² immediate post C instans curret¹³, sed nec sic nec sic, ut positum est¹⁴ ; ergo et cetera.

<Responsio>

Pro illo dico¹⁵ negando consequentiam istam¹⁶ principalem « in C instanti Socrates non curret, et nullum erit instans post C quin ante illud Socrates curret ; ergo immediate post C Socrates curret¹⁷ ».

Et ad confirmationem¹⁸, cum arguitur sic “in C instanti Socrates non curret, et nullum erit instans post C quin ante illud Socrates curret ; ergo immediate post C Socrates curret¹⁹”, negatur consequentia, ut patet ex casu.

Probo quod consequentia non valet : nam²⁰ antecedens est verum et consequens²¹ falsum casu posito, ut probabo²². Talis forma valet de praesenti : sequitur enim²³ « Socrates nunc non currit, et nullum erit instans post hoc quin ante

¹ quo posito patet FPV : patet ergo R

² videlicet quod FPV : *om.*R

³ instanti : de *add.F*

⁴ patet etiam quod FPV : et R

⁵ post C quin ante illud Socrates curret (quin V/quoniam P/quia F) (ante C instans Socrates curret quia in B instanti quod erit ante C ergo ante omne instans PV/in B instanti quod erit(?) ante C ergo F) FPV : et cetera ante instans R

⁶ ergo et cetera FPV : *om.*R

⁷ principalis consequentiae FPV : *om.*R

⁸ patet FPV : probatur R

⁹ si in C instanti incipiet currere vel FPV : *om.*R

¹⁰ instanti : Socrates *add.R*

¹¹ curret FPV : currat R

¹² quod FPV : *om.*R

¹³ curret FPV : *om.*R

¹⁴ sed nec sic nec sic ut positum est FPV : modo utrumque illorum est falsum R

¹⁵ dico FV : dicitur R : respondeo P

¹⁶ istam FPV : *om.*R

¹⁷ in C instanti Socrates non curret et nullum erit instans post C quin ante illud Socrates curret ergo immediate post C Socrates curret FP : in C instanti Socrates non curret ergo et cetera V : *om.*R

¹⁸ et ad confirmationem PV : ad confirmationem R : *om.*F

¹⁹ cum arguitur sic ... curret PV : *om.*FR

²⁰ ut patet (enim *add.PV*) ex casu probo quod consequentia non valet (nam PV/quia F) FPV : patet enim quod R

²¹ consequens : est *add.R*

²² casu (possibili *add.F*) posito ut probabo FPV : ergo et cetera R

²³ talis forma valet de praesenti sequitur enim FPV : talis enim forma de praesenti sequitur R

Tractatus *Juxta hunc textum*

illud Socrates curret¹; ergo Socrates incipiet currere²»; sed ad hoc quod³ concludatur⁴ consequentia principalis⁵, oportet sic arguere⁶ « in C instanti futuro Socrates non curret, nec ante C, et nullum erit instans post C⁷ quin ante illud⁸ curret; ergo Socrates in C instanti⁹ incipiet currere », et¹⁰ tunc est consequentia bona et¹¹ minor¹² falsa; ideo¹³ cetera.

¹ curret FPV : currat R

² ergo Socrates incipiet currere FPV : ergo et cetera R

³ quod FPV : *om.*R

⁴ concludatur FPV : concluditur R

⁵ consequentia principalis V : principalis consequentia FP : consequentia principalis quia R

⁶ arguere PVR : argui F

⁷ C FPV : hoc R

⁸ illud : Socrates *add.*R

⁹ Socrates in C instanti PV : in C instanti F : in A instanti Socrates R

¹⁰ et PV : sed R : *om.*F

¹¹ est consequentia bona et PV : consequentia bona et F : *om.*R

¹² minor : est *add.*R

¹³ ideo PV : et ideo F : et R

<Decimum nonum argumentum¹>

Ad decimum nonum argumentum arguitur sic² : haec consequentia est bona « de necessitate homo est animal ; ergo de necessitate ille homo est animal, et ille, et sic de singulis³ », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁴.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁵, et antecedens probatur⁶ quod illa consequentia sit⁷ bona : quia iste terminus ‘de necessitate’ habet vim confundendi⁸ terminum et immobilitare terminum⁹ stantem mobiliter¹⁰, et¹¹ quidquid immobilitat mobilitatum¹² mobilitat immobilitatum¹³ ; ergo sic dicendo ‘animal est homo de necessitate’ mobilitatur iste terminus ‘homo¹⁴’ per istum terminum ‘de necessitate’, et si sic, tunc fiet descensus copulative¹⁵ ad quodcumque ejus¹⁶ suppositum sub isto termino ‘homo’.

Et quod iste terminus¹⁷ ‘de necessitate’ habet vim confundendi terminum stantem mobiliter¹⁸ patet¹⁹ : in ista propositione ‘de necessitate omnis homo est animal²⁰’, iste terminus ‘homo’ ante adventum²¹ istius termini ‘de necessitate’ stetit²² mobiliter et nunc²³ stat immobiliter, et hoc solum ratione istius termini ‘de necessitate’ ; ergo iste terminus ‘de necessitate’ habet vim confundendi terminum²⁴.

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (17) — Version Alyngton manuscrits (17) — Version LSC (17)

² ad decimum nonum argumentum arguitur sic V : ad decimum nonum idem arguitur P : decimo non arguitur sic R : *om.F*

³ singulis : haec consequentia est bona *add.PV*

⁴ vera FPV : falsa R

⁵ patet FPV : tenet R

⁶ probatur : scilicet *add.R*

⁷ sit FPV : est R

⁸ confundendi : sive mobilitandi *add.F*

⁹ et immobilitare terminum FPV : immediate sequentem R

¹⁰ mobiliter : vel immobiliter *add.R*

¹¹ et PV : quia F : sed R

¹² mobilitatum PR : *om.FV*

¹³ immobilitatum PR : *om.FV*

¹⁴ dicendo animal est homo de necessitate mobilitatur iste terminus homo FPV : dicendo de necessitate de necessitate homo est animal ly homo stat mobiliter R

¹⁵ copulative FPV : *om.R*

¹⁶ quodcumque ejus FPV : quodlibet suum R

¹⁷ terminus : homo *add.F*

¹⁸ mobiliter : ad stantem immobiliter *add.R*

¹⁹ patet : quia *add.R*

²⁰ animal : de necessitate *add.F*

²¹ adventum FPV : adductum R

²² istius termini de necessitate stetit FPV : stabat R

²³ et nunc PV : et modo F : modo R

²⁴ terminum PV : *om.FR*

Tractatus Juxta hunc textum

Minor arguitur¹ : non contingit descendere sub isto termino ‘homo²’ in hac propositione ‘de necessitate omnis homo est animal’ : quia tunc foret haec consequentia bona « de necessitate omnis homo est animal³ ; ergo de necessitate ille homo⁴ est animal, et iste homo est animal⁵, et sic de singulis », consequens est falsum⁶, et sic patet quod iste terminus ‘de necessitate⁷’ habet vim confundendi terminum et immobilitandi mobilitatum⁸,

Texte dans FPV

ut in ista propositione ‘de necessitate omnis homo est animal’.
Et sic iste⁹ terminus ‘de necessitate’ adveniens huic termino ‘homo¹⁰’ stante immobilitanter in ista propositione ‘homo est animal’ faciet¹¹ illum terminum¹² stare mobilitanter, sed quidquid mobilitat immobilitatum immobilitatur mobilitatum¹³. Sequitur quod ista consequentia est bona « de necessitate homo est animal, et ille homo est¹⁴ ; ergo de necessitate ille homo est animal et cetera¹⁵ ».

Texte dans R

ut patet, sed tamen in ista ‘de necessitate homo est animal’, stat mobiliter : quia quidquid mobilitat et cetera.

<Quod non valet>

Modo probo quod consequentia non valet, et arguo sic : quia¹⁶ antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera.

¹ arguitur FPV : probatur nam R

² homo PR : *om.FV*

³ animal] quia tunc foret haec consequentia bona (de necessitate PV/*om.F*) omnis homo est animal] LAC R

⁴ de necessitate ille homo PV : ille homo de necessitate R : de necessitate omnis homo F

⁵ et iste homo est animal V : et ille P : et illa et ille R : *om.F*

⁶ consequens (est FV/*om.P*) falsum FPV : *om.R*

⁷ quod iste terminus de necessitate FPV : quo modo R

⁸ et immobilitandi mobilitatum P : et mobilitandi mobiliter V : et mobilitandi non(?) F : et cetera R

⁹ et sic iste P : iste FV

¹⁰ homo PV : *om.F*

¹¹ faciet PV : facit F

¹² terminum PV : *om.F*

¹³ immobilitatum immobilitatur mobilitatum P : immobilitatur et cetera FV

¹⁴ est : et ille homo est *add.F*

¹⁵ et cetera PV : *om.F*

¹⁶ modo probo quod (consequentia PV/*om.F*) non valet et arguo sic quia FPV : et quod non valet probatur R

Version Heytesbury

Antecedens arguitur¹ : nam hoc est verum² ‘de necessitate homo est animal’, quia haec est necessaria ‘homo est animal’³.

Et quod consequens sit falsum patet : quia quilibet homo contingenter est⁴ animal⁵.

<Responsio>

Pro illo dico quod consequentia principalis⁶ non valet.

Et quando dicitur quod sic, quia⁷ iste terminus ‘de necessitate’ habet vim immobilitandi mobilitatum, et quidquid immobilitat et cetera⁸, huic dico⁹ quod iste terminus ‘de necessitate’ habet vim determinandi¹⁰ totam compositionem cui adjungitur, et tales termini qui¹¹ determinant totam compositionem sequentem, licet¹² immobilitat¹³ mobilitatum, non tamen habet vim mobilitandi¹⁴. Et causa est quia vis eorum transcendit¹⁵ in¹⁶ totam compositionem et non in¹⁷ unum terminum.

Et quod iste terminus ‘de necessitate’ determinat¹⁸ totam compositionem patet : nam¹⁹ haec propositio ‘de necessitate omnis homo est animal’ denotat quod haec est necessaria²⁰ ‘omnis homo est animal’ ita²¹ quod vis ejus²² transit²³ in totam compositionem, cujus contrarium²⁴ est de hoc termino²⁵ ‘differt’ et de aliis quorum vis transit²⁶ in unum terminum²⁷ et non in totam compositionem sequentem²⁸.

¹ arguitur FPV : est notum R

² hoc est verum FPV : haec est vera R

³ quia haec est necessaria homo est animal FPV : *om.* R

⁴ est: hoc *add.*R

⁵ animal : ergo et cetera *add.*P : et cetera *add.*V

⁶ consequentia principalis PVR : illa consequentia F

⁷ et quando dicitur quod sic quia P : et quando dicitur quod R : quia FV

⁸ immobilitandi mobilitatum et quidquid immobilitat et cetera FPV : confundendi R

⁹ dico FPV : dicitur R

¹⁰ determinandi FPV : confundendi R

¹¹ qui FPV : *om.* R

¹² licet PV : et licet R : *om.* F

¹³ immobilitat FPV : immobilitet R

¹⁴ habet vim mobilitandi FPV : mobilitat immobilitatum R

¹⁵ transcendit FPV : descendit R

¹⁶ in FPV : supra R

¹⁷ in FPV : supra R

¹⁸ determinat FPV : determinet R

¹⁹ patet nam FPV : potest haberi quia R

²⁰ necessaria : quod *add.*FPV

²¹ ita FPV : quia dato R

²² ejus P : eorum R : *om.* FV

²³ transit PV : transeat R : transcendit F

²⁴ cujus contrarium FPV : tamen exceptum R

²⁵ termino FPV : verbo R

²⁶ transit PVR : transcendit F

²⁷ terminum : solum *add.*R

²⁸ sequentem PV : *om.* FR

Tractatus *Juxta hunc textum*

<Vigesimum argumentum¹>

Principaliter ad conclusionem arguitur sic² : haec consequentia est bona « aliquantus³ Socrates est⁴, et tantum⁵ Plato est⁶ ; ergo tantum Plato est⁷ », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁸.

<Quod est bona>

Antecedens arguitur⁹ a tota copulativa ad alteram ejus partem ; ergo et cetera¹⁰.

<Quod non valet>

Et quod non valet arguitur : nam¹¹ casu possibili posito¹² antecedens est verum¹³ et consequens falsum ; ergo et cetera.

Antecedens¹⁴ arguitur et ponatur¹⁵ quod Socrates¹⁶ sit tripedalis quantitatis et Plato tripedalis quantitatis¹⁷, tunc¹⁸ arguitur sic « aliquantus¹⁹ Socrates est²⁰, et tantum²¹ Plato est²² : quia tripedalis quantitatis Socrates est, et tantae quantitatis Plato est ; ergo et cetera²³ ».

Item sic²⁴ : aliquantus¹ Socrates est², et non majus nec minus Plato est³ ; ergo aliquantus Socrates est⁴, et tantum⁵ Plato est⁶.

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (19) — Version Alynngton manuscrits (19) — Version LSC (19)

² principaliter ad conclusionem arguitur sic PV : vigesimo arguitur sic R : *om.F*

³ aliquantus PVR : aliquantum F

⁴ Socrates est FPV : est Socrates R

⁵ tantum FPV : tantus R

⁶ Plato est FPV : est Plato R

⁷ tantum Plato est FPV : tantus est Plato R

⁸ conclusio vera PV : et cetera F : conclusio falsa R

⁹ arguitur FV : arguitur quod ista consequentia sit bona probo quia hic arguitur P : est notum quia arguitur R

¹⁰ ergo et cetera PR : *om.FV*

¹¹ arguitur nam P : probatur quia R

¹² possibili posito R : *om.P*

¹³ ergo et cetera et quod non valet ... est verum PR : *om.FV*

¹⁴ antecedens FPV : quod antecedens R

¹⁵ arguitur et ponatur FPV : sit verum patet nam pono R

¹⁶ Socrates FPV : Plato R

¹⁷ quantitatis et Plato tripedalis quantitatis P : quantitatis FV : *om.R*

¹⁸ tunc : antecedens est verum et tunc *add.R*

¹⁹ aliquantus RV : aliquantum FP

²⁰ Socrates est FPV : est Socrates R

²¹ tantum FPV : tantus R

²² Plato est FPV : est Plato R

²³ (quia FP/ergo V) tripedalis quantitatis Socrates est et tantae quantitatis Plato est ergo et cetera FPV : quia tantae quantitatis est unius quantae alter ergo et cetera R

²⁴ sic PV : si R : *om.F*

Version Heytesbury

Consequentia patet⁷ per suas exponentes, et consequens est falsum, videlicet ‘tantum Plato est’⁸.

Et si hoc consequens⁹ intelligibile sit¹⁰, necessario erit¹¹ exclusiva si per se accipiatur¹², et exponitur sic¹³ : « Plato est, et nihil aliud a Platone est ».

Unde si dicitur quod¹⁴ iste terminus ‘tantum’¹⁵ accipitur¹⁶ relative prout refertur ad hoc quod dico ‘aliquantus’, hoc non potest esse¹⁷ : quia nullum relativum potest inchoare propositionem aliquam¹⁸, cum relativum sit ante late rei recordativum. Unde per praedictam tenet quod hoc consequens ‘tantum Plato est’ sit falsum vel quod non sit intelligibile¹⁹ ; ergo et cetera.

<Responsio>

Texte dans FPV

Pro illo dicitur negando consequentiam principalem, et tunc ad regulam²⁰ “a tota copulativa ad alteram ejus partem et cetera”, conceditur regula, et tamen non est¹ generaliter vera². Pro quo sciendum est quod a tota copulativa ad alteram ejus partem³ aliquando est consequentia bona et aliquando non.

Texte dans R

Pro illo dico negando consequentiam principalem, et dico quod illa regula non est generaliter vera, pro quo dico quod bene est aliquando bona et aliquando non.

¹ aliquantus PVR : aliquantum F

² Socrates est FPV : est Plato R

³ non majus nec minus Plato est P : non minus nec majus Plato est V : non major nec minor Plato est F : non major nec minor R

⁴ Socrates est FPV : est Socrates R

⁵ tantum PV : tantus FR

⁶ Plato est FPV : est Plato R

⁷ patet FPV : tenet R

⁸ et consequens est falsum videlicet (ergo *add*P) tantum Plato est FPV : *om.*R

⁹ et si hoc consequens V : et quod sit hoc consequens F : quod si hoc P : et quod consequens sit R

¹⁰ intelligibile sit FPV : falsum patet quia si consequens esset propositio intelligibilis R

¹¹ erit FPV : esset propositio R

¹² si per se accipiatur FPV : *om.*R

¹³ exponitur sic FPV : sic exponitur R

¹⁴ unde si dicitur quod FPV : quod sic probatur quia si R

¹⁵ tantum FPV : tantus R

¹⁶ accipitur PVR : accipiatur F

¹⁷ (tunc *add*P) hoc non potest esse FPV : tunc non est propositio tantus est Plato R

¹⁸ aliquam FPV : *om.*R

¹⁹ recordativum. Unde per praedictum tenet quod hoc consequens tantum Plato est sit falsum vel quod non sit intelligibile FPV : repraesentativum R

²⁰ ad regulam PV : *om.*F

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

Et breviter quando est aliqua copulativa quae infert seipsam et e converso, videlicet transpositis propositionibus⁴, tunc consequentia est bona a tali copulativa ad utramque ejus partem, sicut patet de tali copulativa⁵ ‘Socrates currit et Plato currit’, quae infert seipsam et cetera ; ergo Plato currit et Socrates currit.

Sed quando est aliqua copulativa quae non infert seipsam transpositis propositionibus⁷, tunc non tenet⁸ consequentia a copulativa⁹ ad alteram ejus partem.

Texte dans R

Et breviter quando⁶ est aliqua copulativa quae infert seipsam et e contra quando non variat sensus, tunc valet argumentum ;

sed quando transpositis propositionibus variat sensus, tunc non sequitur.

¹ est PV : *om.*F

² vera : regula *add.*P

³ partem : et cetera *add.*F

⁴ propositionibus : et *add.*F

⁵ copulativa PV : propositione F

⁶ quando *corr.* : quod non R

⁷ propositionibus P : partibus FV

⁸ tenet PV : valet F

⁹ a copulativa FV : *om.*P

Version Heytesbury

Texte dans FPV

Exemplum patet de tali¹ copulativa ‘aliquantus² Socrates est et tantum³ Plato est ; ergo tantum Plato est et aliquantus⁴ Socrates est’ : quia ex quo iste terminus ‘tantum’ tenetur⁵ relative et non exclusive, non potest inchoare propositionem. Unde⁶ sic dicendo ‘tantum Socrates est et aliquantus⁷ Plato est’, tunc li ‘tantum’ stat exclusive, sed si dicitur ‘aliquantus⁸ Socrates est et tantum Plato est’, tunc li ‘tantum⁹’ stat relative ; ideo et cetera.

Texte dans R

Exemplum patet de tali copulativa posita : quia ex quo iste terminus ‘tantus’ stat relative, multum refert inchoare propositionem per ipsum : quia quando per ipsum inchoatur, non potest teneri relative, ut dicendo ‘tantus est Socrates et aliquantus est Plato’, hic ‘tantus’ stat exclusive, sed e contra stat relative.

¹ tali PV : aliqua F

² aliquantus *corr.* : aliquantum FPV

³ et tantum PV : et F

⁴ aliquantus P : aliquantum FV

⁵ tenetur PV : *om.*F

⁶ unde PV : ut F

⁷ aliquantus P : aliquantum FV

⁸ aliquantus FP : aliquantum V

⁹ li tantum PV : *om.*F

Tractatus *Juxta hunc textum*

<Vigesimum primum argumentum¹>

Ad idem sic² : haec consequentia est bona « omnis homo est animal ; ergo omnis homo est asinus », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod non valet>

Consequentia patet⁴, et antecedens probatur⁵ : nam quod non valet satis patet.

<Quod est bona>

Sed quod sit bona arguitur⁶ : quia sequitur « nullus homo est animal ; ergo nullus homo est asinus » : quia⁷ consequens sequitur ex antecedente, sed⁸ consequens est propositio negativa, et in omni propositione negativa praedicatum removetur a subjecto ; ergo remotio asini ab homine in ista ‘nullus homo est asinus’ intelligitur in ista ‘nullus homo est animal⁹’, sed quidquid denotatur removeri ab aliquo per¹⁰ universalem negativam denotatur affirmari de eodem per¹¹ universalem affirmativam sibi contrariam ; ergo per istam universalem affirmativam sibi contrariam¹² ‘omnis¹³ homo est animal’ denotatur asinum affirmari de¹⁴ homine, et, per consequens¹⁵, bene sequitur « omnis¹⁶ homo est animal ; ergo omnis¹⁷ homo est asinus », quod fuit intentum¹⁸.

Item, arguo¹⁹ quod illa consequentia sit bona « nullus homo est animal ; ergo nullus homo est asinus²⁰ » : quia oppositum consequentis repugnat antecedenti¹.

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (21) — Version Alynngton manuscrits (21) — Version LSC (21)

² ad idem sic PV : vigesimo arguitur sic R : *om.F*

³ vera FPV : falsa R

⁴ patet FPV : tenet R

⁵ probatur FPR : probo V

⁶ nam quod non valet satis patet sed quod sit bona arguitur FPV : scilicet quod haec consequentia est bona R

⁷ quia FPV : ergo R

⁸ sed PVR : et F

⁹ remotio asini ab homine (in PV/*om.F*) ista nullus homo est asinus intelligitur (in ista FV/*om.P*) nullus homo est animal FPV : praedicatum removetur ab homine R

¹⁰ per : propositionem *add.R*

¹¹ per : propositionem *add.R*

¹² universalem affirmativam sibi contrariam FPV : *om.R*

¹³ omnis FPV : nullus R

¹⁴ denotatur asinum affirmari de FPV : asinus removetur ab R

¹⁵ et per consequens FPV : quia R

¹⁶ omnis FPV : nullus R

¹⁷ omnis FPV : nullus R

¹⁸ quod fuit intentum FPV : ergo per oppositam sibi universalem affirmativam contrariam dicendo omnis homo est animal ergo omnis homo est asinus debet affirmari asinus de homine R

¹⁹ arguo FPV : arguitur R

²⁰ sit bona nullus homo est animal ergo nullus homo est asinus FPV : est bona R

Version Heytesbury

Ad idem sic² : praedicatum³ in universali negativa⁴ stat confuse et distributive et, per consequens, sequitur « nullus homo est animal ; ergo nullus homo est hoc⁵ animal, nec hoc animal, nec hoc animal, et sic de singulis », et ultra « ergo nullus homo est asinus ; ergo et cetera⁶ ».

<Responsio>

Pro illo nego⁷ consequentiam principalem et concedo totum usque ibi⁸ “quidquid negatur de aliquo per universalem negativam affirmatur de eodem per universalem affirmativam sibi contrariam”, et hoc nego. Unde constat per istam universalem negativam ‘nullus homo est animal’ negatur asinus ab homine, et tamen per illam universalem affirmativam ‘omnis homo est animal’ non affirmatur asinus de homine⁹.

Sed contra illam responsionem arguitur sic, et probatur¹⁰ quod quidquid negatur ab¹¹ aliquo per universalem negativam affirmatur de eodem per universalem affirmativam : quia¹² si duae propositiones contrariantur¹³, quidquid negatur per unam affirmatur de eodem per alteram illarum¹⁴, quod fuit probandum.

Huic respondeo et dico quod non¹⁵ quidquid negatur de aliquo¹⁶ per universalem negativam¹⁷ affirmatur de eodem¹⁸ per universalem¹⁹ affirmativam.

¹ antecedenti : ergo et cetera *add.R*

² sic FPV : *om.R*

³ praedicatum FPV : subjectum R

⁴ negativa FPV : affirmativa R

⁵ hoc FPV : *om.R*

⁶ nec hoc animal nec hoc animal et sic de singulis et ultra ergo nullus homo est asinus ergo et cetera V : nec hoc nec sic de singulis et ultra nullus homo est asinus ergo et cetera P : et sic de similibus et ultra homo est asinus F : et sic de similibus R

⁷ nego PV : ego respondeo et nego F : dicitur negando R

⁸ totum (usque FV/quousque P) ibi FPV : quousque R

⁹ negativam affirmatur de eodem per universalem affirmativam sibi contrariam et hoc nego unde constat per (istam P/*om.FV*) universalem negativam nullus homo est animal negatur asinus ab homine et tamen per illam universalem affirmativam omnis homo est animal non affirmatur asinus de homine FPV : et cetera R

¹⁰ probatur FPV : videtur R

¹¹ ab FPV : de R

¹² quia FPV : ergo ex opposito R

¹³ contrariantur : oportet quod *add.R*

¹⁴ (negatur FP/affirmatur V) (per unam PV/de una F) (affirmatur FP/negatur V) de eodem per alteram illarum FPV : negatur de altera illarum affirmatur per aliam illarum R

¹⁵ et dico quod non *nos* : dico quod non V : quod non F : et dico negando quia causa quare non conceditur est quia P : et dico quod R

¹⁶ aliquo : primo et principaliter *add.R*

¹⁷ universalem negativam FPV : per unam propositionem #affirmativam# R

¹⁸ de eodem FPV : de alio primo et principaliter R

¹⁹ universalem FPV : aliam propositionem R

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

Sed bene quidquid negatur primo et principaliter per universalem negativam affirmatur de eodem per universalem affirmativam. Unde in ista propositione 'nullus homo est animal' primo et principaliter negatur hominem esse animal et secundario negatur hominem esse asinum.

Texte dans R

Unde concedendum est quod ubicumque sunt propositiones contrariae et non quidquid negatur de aliquo primo et principaliter affirmatur de eodem primo et principaliter per aliam propositionem, illae non sunt contrariae. Bene frequenter contingit quod aliquid de aliquo negatur per unum contrariorum quod non affirmatur de eodem per aliud contrariorum, sicut est in proposito, ut « nullus homo est animal ; ergo et cetera » negatur hominem esse asinum solum tamen ex consequente, quod tamen non affirmatur per istam propositionem 'omnis homo est animal' ; ergo et cetera : quia quidquid negat negatio primo et principaliter affirmat affirmatio primo et principaliter : quia haec 'nullus homo est animal' negat animal ab homine et affirmat aliam primo et principaliter, scilicet 'omnis homo est animal'.

Unde notandum est¹ pro toto² argumento quod³ quidquid negat unum contrariorum primo et principaliter affirmat aliud contrariorum primo et principaliter⁴, sed non quidquid negat unum contrariorum secundarie et⁵ ex consequente affirmat aliud contrariorum secundarie⁶ et ex consequente.

Et hoc sufficiat pro tali et cetera⁷.

¹ unde notandum est PV : unde modo F : concludendum est ergo R

² toto FPV : *om.*R

³ quod PVR : *om.*F

⁴ primo et principaliter] affirmat aliud primo et principaliter] LAC F

⁵ secundarie et FPV : *om.*R

⁶ secundarie et FPV : *om.*R

⁷ et hoc sufficiat pro tali (et cetera PV/argumento F) *add.*FPV : *om.*R

<Vigesimum secundum argumentum¹>

Ad idem contra conclusionem arguitur sic² : haec consequentia est bona « tu incipis scire aliquam propositionem ; ergo tu incipis scire illam, et illam, et sic de singulis », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod est bona>

Consequentia patet, et antecedens arguitur quod⁴ consequentia sit bona : nam⁵ iste terminus ‘incipit’ est terminus⁷ includens negationem et confundens ; ergo confundit⁸ terminum subsequentem⁹ confuse et distributive, sicut ‘differt’ confundit ; ergo ista consequentia est bona¹⁰, vel detur causa diversitatis.

Et quod iste terminus ‘incipit’ includit in se negationem patet per ejus exponentes : nam, quocumque modo exponitur, habet exponentem negativam ; ergo qualitercumque exponatur includit negationem¹¹.

<Quod non valet>

Et quod prima consequentia¹² non valet arguitur¹³ : quia¹⁴ ponatur quod multae sint propositiones verae et multae falsae, et quod¹⁵ tu scias omnes¹⁶ propositiones veras¹⁷, et numquam ante hoc scivisti¹⁸ aliquam¹⁹, tunc antecedens est verum ‘tu

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (18) — Version Alyngton manuscrits (18) — Version LSC (18)

² ad idem contra conclusionem arguitur sic V : ad sic P : vigesimo secundo arguitur sic R : *om.*F

³ vera FPV : falsa R

⁴ consequentia (patet PV/tenet F) et antecedens (arguitur quod V/probatur quod F/arguitur probo quod P) FPV : *om.*R

⁵ nam FPV : probo quia R

⁶ incipit FPV : incipis R

⁷ est terminus FP : est V : est una dictio R

⁸ ergo confundit FPV : *om.*R

⁹ subsequentem PV : sequentem F : *om.*R

¹⁰ confundit ergo (illa consequentia est bona FV/et cetera P) FPV : *om.*R

¹¹ et quod iste terminus incipit includit (in se FV/*om.*P) negationem ... negationem FPV : *om.*R

¹² prima consequentia FPV : *om.*R

¹³ arguitur FPV : patet R

¹⁴ quia PVR : *om.*F

¹⁵ quod] multae sint propositiones verae et multae falsae et quod] LAC R

¹⁶ omnes FPV : *om.*R

¹⁷ veras : et non falsas *add.*R

¹⁸ scivisti FPV : sciveris R

¹⁹ aliquam : illarum *add.*R

Tractatus Juxta hunc textum

incipis scire aliquam propositionem', per suas exponentes¹, et consequens falsum, quia multae sunt propositiones quas non incipis scire².

<Responsio>

Pro quo³ sciendum est quod quaedam⁴ sunt dictiones habentes vim confundendi⁵ terminos immediate sequentes⁶ tam in⁷ suis exponentibus quam in exposito⁸, cujusmodi⁹ est iste terminus 'differt'; sed¹⁰ sunt aliqua¹¹ quae solum confundunt in exponentibus et non in exposito, sicut iste terminus¹² 'incipit' et 'desinit¹³'. Exemplum¹⁴ patet in ista propositione 'tu incipis scire aliquam propositionem': quia¹⁵ exponitur sic uno modo¹⁶ « tu¹⁷ scis aliquam propositionem, et immediate ante hoc non scivisti¹⁸ aliquam propositionem; ergo¹⁹ non²⁰ immediate ante hoc scivisti²¹ illam, nec²² illam, et²³ sic de singulis », et sic non debet descendere in proposito, ut in ista 'tu incipis scire aliquam propositionem²⁴'.

¹ tu incipis scire aliquam propositionem per suas exponentes FPV : *om.*R

² quia multae sunt propositiones quas non incipis scire FPV : ergo et cetera et quod consequens sit falsum patet quia nullam falsam incipis scire et quod antecedens sit verum patet per casum praedictum R

³ pro quo FPV : pro illo dico negando primam consequentiam pro quo R

⁴ quaedam FPV : multi R

⁵ dictiones habentes (vim PV/*om.*F) confundendi FPV : termini includentes negationem qui confundunt R

⁶ sequentes : confuse et distributive *add.*R

⁷ in FPV : pro R

⁸ in exposito FPV : pro suis expositis R

⁹ cujusmodi FPV : cujus R

¹⁰ sed FPV : et R

¹¹ aliqua PV : quaedam F : quidam R

¹² quae solum confundunt in exponentibus et non in exposito sicut iste terminus FPV : confundentes uno modo in suis exponentibus et alio modo in exposita ut R

¹³ et desinit FPV : *om.*R

¹⁴ exemplum : de prima *add.*R

¹⁵ quia FPV : *om.*R

¹⁶ uno modo FPV : *om.*R

¹⁷ tu : nunc *add.*R

¹⁸ non scivisti FPV : nesciabas R

¹⁹ ergo : et cetera et bene sequitur immediate ante hoc nescivisti aliquam propositionem ergo *add.*R

²⁰ non FPV : *om.*R

²¹ scivisti FPV : nescivisti R

²² nec FPV : et R

²³ et FVR : nec P

²⁴ et sic non debet descendere in proposito (ut PV/*vel* F) in ista tu incipis scire aliquam propositionem FPV : nec debet sic descendi in exposita ergo et cetera R

<Vigesimum tertium argumentum¹>

Ad idem sic² : haec consequentia est bona « idem³ erit primum instans esse Socratis quod erit⁴ primum instans esse Platonis ; ergo in eodem instanti in quo Socrates incipiet esse Plato incipiet esse », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁵.

<Quod est bona>

Primo probo quod⁶ consequentia⁷ sit bona : quia si idem⁸ erit primum instans esse Socratis⁹ et cetera, et¹⁰ primum instans esse Socratis erit instans¹¹ in quo Socrates incipiet esse, et primum instans esse Platonis erit instans¹² in quo Plato incipiet esse ; ergo, a primo ad ultimum, si idem erit primum instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis, sequitur ergo quod¹³ in eodem instanti in quo Socrates incipiet esse Plato incipiet esse.

<Quod non valet>

Et quod consequentia¹⁴ non valet probo, et ponatur¹⁵ quod Socrates sit genitus ante Platonem per diem¹⁶, et sit B primum instans esse Platonis. Quo posito, consequens est manifeste falsum, sicut patet¹⁷.

Et¹⁸ quod antecedens sit verum probatur, scilicet quod idem erit primum instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis. Probo¹⁹ : quia B erit primum

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (15) — Version Alyngton manuscrits (16)
— Version LSC (15)

² ad idem sic PV : vigesimo tertio arguitur sic R : *om.*F

³ idem FPV : aliquod R

⁴ erit PVR : *om.*F

⁵ vera FPV : falsa R

⁶ primo probo quod PV : consequentia patet antecedens probo quod F : quod R

⁷ consequentia FPV : *om.*R

⁸ quia si idem FPV : probatur sic illud R

⁹ Socratis : quod vellit(?) *add.*R

¹⁰ et FPV : sed R

¹¹ erit instans FP : erit primum instans V : est instans R

¹² erit instans FPV : est illud R

¹³ a primo ad ultimum... sequitur ergo quod FPV : *om.*R

¹⁴ consequentia FPV : *om.*R

¹⁵ probo et ponatur FPV : probatur quia pono R

¹⁶ ante Platonem per diem FPV : per diem ante Platonem R

¹⁷ est manifeste falsum sicut patet FPV : immediate est falsum R

¹⁸ et PV : sed R : *om.*F

¹⁹ probatur (scilicet PV/*om.*F) quod idem erit primum instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis probo FPV : patet R

Tractatus *Juxta hunc textum*

instans esse Socratis quod¹ erit primum instans Platonis ; ergo idem erit primum instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis².

Consequentia patet³ : quia ex opposito⁴ sequitur oppositum⁵.

Et antecedens arguitur⁶, videlicet quod B erit primum instans esse Socratis⁷ : quia B erit⁸ instans esse Socratis quod⁹ erit primum instans esse Platonis, et nullum erit primum¹⁰ instans esse Socratis ante B vel post B¹¹ quod erit primum instans esse Platonis¹² ; ergo B erit primum instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis¹³.

Consequentia patet ab exponentibus ad expositum, sicut patet per modum exponendi istum terminum¹⁴ ‘primum’ qui includit¹⁵ illa duo ‘nunc’ et ‘numquam prius¹⁶’.

Texte dans FPV

Et antecedens patet juxta casum : nam ex quo B instans¹⁷ erit instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis, et nullum est instans post B nec ante erit instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis, sequitur quod B erit primum instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis, quod fuit probandum.

Texte dans R

Et numquam antecedens patet ex casu ; et major et minor patent juxta casum.

¹ quod PVR : ergo F

² ergo idem erit primum instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis FPV : ergo et cetera R

³ consequentia patet FPR : *om.* V

⁴ opposito : consequentis *add.*R

⁵ oppositum : antecedentis ergo et cetera *add.*R

⁶ et antecedens arguitur FP : et arguitur V : antecedens probatur R

⁷ primum instans esse (Socratis FV/*om.*P) FPV : et cetera R

⁸ erit : primum *add.*R

⁹ quod PV : quid(?) R : quia F

¹⁰ primum P : *om.* R

¹¹ esse Socratis ante B vel post B R : ante B vel post B esse Socratis P

¹² Platonis] et nullum erit ... Platonis] LAC FV

¹³ ergo B erit primum instans esse Socratis quod erit primum instans esse Platonis FPV : ergo et cetera R

¹⁴ patet ab exponentibus ad expositum sicut patet per modum exponendi istum terminum FPV : tenet per communem expositionem istius termini R

¹⁵ includit FPV : mediat R

¹⁶ (et *add.*F) nunc et numquam prius FPV : ante post et numquam R

¹⁷ instans PV : *om.*F

Version Heytesbury

<Responsio>

Texte dans FPV

Respondeo breviter, et dico hic negando¹ consequentiam primam : quia antecedens est verum et consequens falsum in² casu possibili posito.

Et tunc ad argumentum, cum arguitur quod si³ idem erit primum instans esse Socratis et cetera, et primum instans esse⁴ Socratis erit instans in quo Socrates incipiet esse, et primum instans esse Platonis erit primum instans⁵ in quo Plato incipiet esse ; ergo a primo ad ultimum et cetera, nego consequentiam sicut prius.

Immo ista est bona « illud quod erit primum instans esse Socratis⁶ erit primum instans esse Platonis⁷, et tunc in eodem instanti in quo Socrates incipiet esse Plato incipiet esse, et e contra », et tunc est antecedens falsum et consequens similiter⁸.

Texte dans R

Pro illo dico negando consequentiam principalem.

Et ad probationem negatur consequentia.

Sed ista consequentia esset bona « aliquod erit primum instans esse Socratis, et illud erit primum instans esse Platonis ; ergo in eodem instanti in quo Socrates incipiet esse Plato incipiet esse », sed antecedens est falsum.

¹ et dico hic negando PV : concedendo hoc nego F

² in PV : *om.*F

³ si PV : *om.*R

⁴ esse : Platonis *add.*F

⁵ instans : esse Socratis *add.*F

⁶ Socratis FV : Platonis P

⁷ Platonis FR : Socratis P

⁸ similiter PV : consimiliter F

Tractatus Juxta hunc textum

<Vigesimum quartum argumentum¹>

Ad idem² : haec consequentia est bona « impossibile non est hominem³ esse asinum ; ergo necesse est hominem esse asinum », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁴.

<Quod est bona>

Consequentia patet, et⁵ antecedens arguitur⁶. Primo quod consequentia sit bona proba⁷ per Aristotilem in libro⁸ *Peri Hermeneias*, ubi dicit “ad impossibile non sequitur necesse esse” ; ergo ex illa propositione ‘impossibile non est hominem esse asinum’ sequitur ‘necesse est hominem esse asinum⁹’.

<Quod non valet>

Et quod consequentia¹⁰ non valet proba¹¹ : quia antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera.

Antecedens arguitur¹² : « aliquid impossibile non est hominem esse asinum ; ergo impossibile non est hominem esse asinum¹³ ».

Consequentia patet¹⁴ a particulari ad¹⁵ indefinitam.

Et antecedens arguitur : quia¹⁶ hoc impossibile¹⁷ ‘hominem esse capram¹⁸’ non¹⁹ est hoc impossibile ‘hominem esse asinum²⁰’, et¹ hoc² est³ aliquid impossibile ; ergo aliquid impossibile non est hominem esse asinum.

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (11) — Version Alynngton manuscrits (11) — Version LSC (11)

² ad idem PV : vigesimo quarto arguitur sic R : *om.F*

³ non est hominem PVR : est hominem non F

⁴ vera FPV : falsa R

⁵ consequentia patet et FPV : *om.R*

⁶ arguitur PV : probatur FR

⁷ primo quod consequentia sit bona proba FPV : pro prima parte R

⁸ libro FPV : primo R

⁹ dicit (quod *add.PV*) ad impossibile non sequitur necesse esse ergo ex illa propositione impossibile (non est hominem PV/est hominem non F) esse asinum (sequitur PV/ergo F) necesse est hominem esse asinum FPV : dicit illam esse bonam consequentiam R

¹⁰ consequentia FPV : *om.R*

¹¹ proba FPV : probatur R

¹² arguitur FPV : probatur sic R

¹³ ergo impossibile (non est hominem PV/est hominem non F) esse asinum FPV : ergo et cetera R

¹⁴ consequentia patet FPV : tenet consequentia R

¹⁵ ad : suam *add.R*

¹⁶ et antecedens arguitur quia PV : et antecedens probatur quod F : antecedens patet quia R

¹⁷ impossibile : est *add.F*

¹⁸ hominem esse capram FPV : homo est capra R

¹⁹ non PVR : et non F

²⁰ hominem esse asinum FPV : homo est asinus R

Version Heytesbury

Consequentia patet : quia oppositum consequentis repugnat antecedenti⁴.

<Responsio>

Pro illo respondeo et nego⁵ consequentiam principalem.

Et tunc ad Philosophum ubi allegatur illum⁶, dico quod Philosophus⁷ intelligit quod ad impossibile non sequitur necesse esse, hoc est⁸ si illa⁹ negatio¹⁰ addatur verbo infinitivi modi¹¹, sed non¹² verbo principali¹³, ut sic arguendo¹⁴ « impossibile est hominem non esse asinum ; ergo necesse est hominem esse asinum¹⁵ » ita quod addatur huic verbo ‘esse’ et non huic verbo ‘est’, et sic non arguitur in proposito et cetera¹⁶.

homo est asinus : sed hoc impossibile homo est #asinus# capra non est hoc impossibile homo est asinus *add.R*

¹ et FPV : sed R

² hoc : impossibile homo est capra *add.R*

³ est FPV : *om.R*

⁴ ergo aliquod impossibile non est ... repugnat antecedenti FPV : ergo et cetera R

⁵ pro illo respondeo et nego FPV : huic respondetur negando R

⁶ tunc ad Philosophum (ubi allegatur illum PV/quando Philosophus allegatur F) FPV : et ad argumentum quod ad impossibile non sequitur necesse R

⁷ Philosophus FPV : Aristotiles R

⁸ ad impossibile non sequitur necesse (esse hoc est V/esse hoc F/est hoc P) FPV : *om.R*

⁹ illa FPV : aliqua R

¹⁰ negatio FP : negatio non R : *om.V*

¹¹ infinitivi modi FPV : principali R

¹² non FPV : *om.R*

¹³ principali FPV : infinitivi modi R

¹⁴ ut sic arguendo FPV : sicut dicendo R

¹⁵ ergo necesse est hominem esse asinum FPV : *om.R*

¹⁶ ita quod addatur huic verbo esse et non huic verbo est et sic non arguitur in proposito (ideo *add.V*) et cetera FPV : ita quod illa negatio non additur verbo principali R

Tractatus *Juxta hunc textum*

<Vigesimum quintum argumentum¹>

Ad idem sic² : haec consequentia est bona « tu scis hoc esse hoc ; ergo hoc scis esse hoc », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod est bona>

Probo primo quod consequentia sit bona⁴ : quia arguendo⁵ a sensu composito ad sensum divisum⁶ ubi iste terminus demonstrativus⁷ ‘hoc’ est subjectum simplex⁸ sine aliquo determinabili addito, bene valet consequentia sic arguendo⁹ « hoc scio currere ; ergo scio hoc currere », et pari ratione¹⁰ sequitur in proposito.

<Quod non valet>

Et quod non valet probo, et¹¹ pono quod aliquod inanimatum sit a longe¹², puta lapis¹³, et quod¹⁴ credas¹⁵ quod illud inanimatum¹⁶ sit Socrates. Quo posito, antecedens est verum et consequens falsum¹⁷.

Quod antecedens sit verum patet : quia¹⁸ tu scis hoc esse hoc, demonstrando illam lapidem : quia tu scis quod hoc est hoc¹⁹.

Et quod consequens sit falsum arguitur, videlicet ‘hoc scis esse hoc’ : quia si hoc scis esse hoc, et hoc est aliquid ; ergo aliquod scis esse hoc, sed consequens est falsum²⁰ : quia suum²¹ oppositum¹ est verum² ‘nihil scis esse hoc’.

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (24) — Version Alyngton manuscrits (24) — Version LSC (24)

² ad idem sic PV : vigesimo quinto arguitur sic R : *om.*F

³ vera FPV : falsa R

⁴ probo primo quod consequentia sit bona FPV : consequentia tenet et antecedens probatur pro prima parte R

⁵ quia arguendo PVR : quia hic arguitur F

⁶ divisum : et e contra est bona consequentia *add.*R

⁷ demonstrativus FPV : *om.*R

⁸ simplex FPV : simpliciter R

⁹ bene valet consequentia (sic arguendo PV/sic arguo F) FPV : unde ista consequentia valet R

¹⁰ et pari ratione FPV : per idem argumentum R

¹¹ probo et FPV : probatur quia R

¹² aliquod inanimatum (sit PV/sic F) a longe FPV : a remotis videas R

¹³ lapis FPV : lapidem R

¹⁴ quod FPV : *om.*R

¹⁵ credas : firmiter *add.*R

¹⁶ illud inanimatum FPV : *om.*R

¹⁷ falsum : ergo et cetera *add.*R

¹⁸ quia FV : scilicet R

et consequens falsum ... quia FVR : *om.*P

¹⁹ quia tu scis quod hoc est hoc FPV : *om.*R

²⁰ arguitur videlicet hoc scis esse hoc : quia si hoc scis esse hoc et hoc est aliquid ergo aliquod scis esse hoc sed consequens est falsum FPV : probatur R

²¹ suum FV : ejus PR

Version Heytesbury

Quod probo sic³ : quia nec illud quod credis esse hoc scis esse hoc, nec illud quod non credis esse hoc scis esse hoc ; sed nihil est quin credis illud⁴ esse hoc vel non credis illud⁵ esse hoc ; ergo nihil scis esse hoc.

Consequentia patet⁶, et major et minor⁷ arguitur⁸.

Probo quod⁹ illud quod credis esse hoc non scis esse hoc : quia illud quod¹⁰ credis esse hoc est¹¹ animal, et nullum animal scis esse¹² hoc, quia nullum animal scis esse hoc per casum¹³ ; ergo quod credis esse hoc non scis esse hoc.

Et modo probatur quod ista pars, videlicet quod illud quod non credis esse hoc non scis esse hoc¹⁴ : quia scire praesupponit credere semper¹⁵, cum scire sit credere sine hesitatione¹⁶ cum¹⁷ hoc quod ita sit ex parte rei. Sequitur enim¹⁸ « tu scis A¹⁹ esse verum ; ergo²⁰ tu credis A²¹ esse verum » ; ergo de necessitate²² si²³ non credis aliquid²⁴ esse A²⁵, non scis aliquid²⁶ esse A²⁷ ; ergo per idem quidquid non credis esse hoc non scis esse hoc.

Aliter probo quod²⁸ nihil scis esse hoc²⁹ : quia nec animal scis esse hoc³⁰ nec non animal scis esse hoc ; sed nihil est mundi³¹ quin illud est¹ animal vel non animal ; ergo nihil mundi scis esse hoc.

¹ oppositum FPV : contradictorium R

² verum : et *add.F* : scilicet *add.R*

³ quod probo sic FPV : *om.R*

⁴ illud FPV : *om.R*

⁵ illud FPV : *om.R*

⁶ patet FPV : tenet R

⁷ minor PVR : prior F

⁸ arguitur FPV : probantur et R

⁹ quod FPR : quia V

¹⁰ quod FPV : *om.R*

¹¹ hoc est FPV : *om.R*

¹² scis esse FPV : est R

¹³ quia nullum animal scis esse hoc per casum FPV : *om.R*

¹⁴ hoc] et modo probatur quod ista pars videlicet quod illud quod non credis esse hoc non scis esse hoc] *LAC R*

¹⁵ semper FPV : *om.R*

¹⁶ sine hesitatione PV : absque hesitationem FR

¹⁷ cum PV : et cum R : huic(?) F

¹⁸ enim FPV : quod si R

¹⁹ A FPV : hoc R

²⁰ ergo FPV : *om.R*

²¹ A FPV : hoc R

²² de necessitate FPV : verum est quod R

²³ si : tu *add.R*

²⁴ credis aliquid PVR : scis illud F

²⁵ esse A PV : esse hoc quod R : A esse verum F

²⁶ aliquid PVR : A F

²⁷ A PV : hoc R : verum F

²⁸ quod FPV : quia R

²⁹ esse hoc PVR : *om.F*

³⁰ scis esse hoc FPV : *om.R*

³¹ mundi FPV : in mundo R

Tractatus Juxta hunc textum

Haec² consequentia tenet, et antecedens probo pro prima parte³, scilicet⁴ ‘nullum animal scis esse hoc’ : quia nullum animal est hoc ; ergo nullum animal scis esse hoc.

Consequentia patet : quia quidquid non est hoc non scis esse hoc. Et altera pars antecedentis patet, videlicet⁵ ‘nullum non animal scis esse hoc’ : quia nullum non animal⁶ credis esse hoc, et quod non credis esse hoc non scis esse hoc, sicut prius argutum est⁷ ; ergo nullum non animal scis esse hoc⁸.

Consequentia patet⁹, et major arguitur¹⁰ : quia animal¹¹ credis esse hoc ; ergo nullum non¹² animal credis esse hoc.

Consequentia tenet, et major¹³ patet : quia¹⁴ animal quod est Socrates credis esse hoc.

<Responsio>

Respondeo pro isto¹⁵ concedendo primam consequentiam non obstante quod in illa¹⁶ arguitur a sensu composito ad sensum¹⁷ divisum.

Et ad¹⁸ argumentum in oppositum, admitto casum et concedo quod hoc scio esse hoc, et cetera¹⁹.

Arguitur²⁰ quod²¹ non, quia hoc scis²² esse hoc, et hoc est aliquid ; ergo aliquid scis²³ esse hoc, concedo consequentiam et consequens similiter.

Et cum arguitur quod¹ nihil scis esse hoc, quia quod credis esse hoc scis esse hoc neque quod non credis esse hoc scis esse hoc, sed² nihil est quin illud credis³

¹ est FPV : sit R

² haec FVR : *om.*P

³ (probo PV/probatur F) (pro prima parte FV/primam partem P) FPV : probo R

⁴ scilicet FPV : videlicet R

⁵ videlicet PV : *om.*F

⁶ nullum animal] est hoc ergo nullum animal scis esse hoc consequentia ...nullum non animal] LAC R
nullum animal : scis esse hoc quia nullum non animal *add.*P

⁷ sicut prius argutum est FPV : ut patet per argumenta praedicta R

⁸ ergo nullum non animal scis esse hoc FPV : ergo non scis hoc esse hoc R

⁹ patet FPV : tenet R

¹⁰ arguitur FPV : probatur R

¹¹ animal : non *add.*R

¹² nullum non FPV : nullum R

¹³ major FPV : antecedens R

¹⁴ quia FV : illud P : cum R

¹⁵ respondeo pro isto PV : respondeo et dico F : pro illo dico R

¹⁶ in illa FPV : hic R

¹⁷ sensum PVR : *om.*F

¹⁸ et ad FPV : ad R

¹⁹ et cetera V : et quod scio hoc esse hoc et cetera *add.*P : et scio hoc esse hoc *add.*R : *om.*F

²⁰ arguitur FPV : et cum arguitur R

²¹ quod FPV : quia R

²² hoc scis PV : hoc scio F : scio hoc R

²³ scis PV : scio FR

Version Heytesbury

esse⁴ vel non esse⁵ ; ergo nihil et cetera, concedo consequentiam et minorem⁶, et majorem nego,

Texte dans FPV

et concedo quod illud quod credo esse hoc scio esse hoc : quia hoc credo esse hoc, et hoc scio esse hoc.

Et cum arguitur quod credis esse hoc est unum animal, sed animal est aliud ab hoc ; ergo⁷ quod credis esse hoc⁸ non scis esse hoc, concedo consequentiam et consequens

nec⁹ contradicunt ; immo stant simul ‘quod credo esse hoc¹⁰ scio esse hoc’ et ‘quod¹¹ credo esse hoc non¹² scio esse hoc’ :

quia sunt subcontrariae : quia si quem¹³ credo esse hoc, non scio esse hoc¹⁴, et aliquid quod credo esse hoc¹⁵ scio esse hoc : quia hoc idem credo¹⁶ esse hoc, et hoc idem scio esse hoc ; ergo quod credo esse hoc scio esse hoc.

Texte dans R

scilicet quod non credo esse hoc non scio esse hoc : quia hoc credo esse hoc, et hoc nescio esse hoc

nec quia sunt subcontrariae : quia Socrates credit hoc esse hoc quamvis non sciat hoc esse hoc ; ergo aliquid quod credo esse hoc non scio esse hoc, et aliquid quod non credo esse hoc scio esse hoc : quia hoc non credo esse hoc, et hoc idem scio esse hoc ; ergo quod non scio esse hoc scio esse hoc.

¹ consequentiam et consequens similiter et cum arguitur quod FPV : et conceditur antecedens et R

² quia (nec *add.P*) quod credis esse hoc scis esse hoc (neque *FV/nec P*) quod non credis esse hoc scis esse hoc sed FPV : quia nec quod est hoc scio esse hoc nec quod credo esse hoc scio esse hoc et R

³ credis FPV : credo R

⁴ esse : hoc *add.R*

⁵ esse : hoc *add.R*

⁶ et minorem FPV : *om.R*

⁷ ergo PV : *om.F*

⁸ hoc] est unum animal ... hoc] *LAC P*

⁹ nec FPV : non R

¹⁰ hoc : non *add.R*

¹¹ quod : non *add.R*

¹² non FPV : *om.R*

¹³ quem P : quid V

¹⁴ esse hoc] quia sunt subcontrariae ... esse hoc] *LAC F*

¹⁵ hoc : non *add.F*

¹⁶ credo PV : scio F

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

Ad reductionem aliam in casu isto quod nihil scio esse hoc, quia nec animal scio esse hoc nec non animal scio esse hoc, et nihil est quin illud est¹ animal vel² non animal ; ergo nihil scio esse hoc, concedo consequentiam

et nego majorem pro secunda parte : non animal scio esse hoc et omne³ non animal est aliquid ; ergo aliquid scio esse hoc.

Et quod aliquid non animal scio esse hoc ostenditur sic : hoc scio esse hoc, et hoc non est animal, quia est lapis ; ergo non animal scio esse hoc, consequentia patet et antecedens.

Et cum arguitur quod non animal non⁴ scio esse hoc : quia nihil scio esse hoc nisi quod credo esse hoc, sed non animal non credo esse hoc⁵ ; ergo et cetera, concedo consequentiam et nego minorem.

Immo concedo quod non animal credo esse hoc : quia hoc quod est non animal credo esse hoc⁶.

Texte dans R

Ad primam reductionem nego majorem pro secunda parte, et bene concedo consequentiam,

et concedo quod non animal scio esse hoc et omne non animal est aliud ab animali ; ergo aliud ab animali scio esse hoc.

Et hoc sic ostenditur : quia hoc scio esse hoc, et hoc est non animal ; ergo non animal scio esse hoc,

et tunc nego majorem quod non animal scio esse hoc : quia nihil scio esse hoc nisi quod credo esse hoc, sed non animal credo esse hoc ; ergo et cetera, negatur minor :

quia concedo quod non animal credo esse hoc : quia quod non est animal credo esse hoc.

¹ illud est PV : hoc F

² vel : non *add.*F

³ omne PV : *om.*F

⁴ non PV : *om.*F

⁵ hoc] sed non animal ... hoc] *LAC* F

⁶ credo esse hoc quia ... hoc PV : scio esse hoc F

Version Heytesbury

Texte dans FPV

Unde in casu illo, concedo quod utraque pars est vera.

Texte dans R

Unde in casu illo, concedo quod non animal scio esse hoc, et quod lapidem scio esse hoc ; sed nego consequentiam « ergo scio lapidem esse hoc ».
Et si arguitur sic « lapidem scio esse hoc ; ergo hoc scio esse lapidem », consequentia non valet, ut patet per conversionem : quia hoc credo esse lapidem, et hoc non credo esse Socratem, et ultra ; ergo hoc non scio esse Socratem, concedo consequentiam, et concedo in casu illo quod illud quod non est animal credo esse hoc et quod non est animal non credo esse hoc tamquam subcontrariae. Admitto tamen animal credo esse hoc et aliquid non animal non credo esse hoc ; unde ista consequentia est bona « lapidem scio esse hoc ; ergo hoc scio esse lapidem ».

<Vigesimum sextum argumentum¹>

Ad idem² : haec consequentia est bona « tu non scis hoc esse lapidem, et scis hoc³ esse lapidem ; ergo scis hoc esse non lapidem », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁴.

<Quod est bona>

Consequentia patet, et antecedens arguitur, scilicet⁵ quod illa consequentia sit bona. Patet⁶ per hanc regulam “a⁷ negativa de praedicato finito ad affirmativam de praedicato infinito cum constantia subjecti tenet consequentia⁸”.

<Quod non valet>

Et quod illa⁹ non valet arguitur¹⁰ : quia antecedens est verum et consequens est¹¹ falsum ; ergo consequentia non valet, et¹² pono¹³ istum casum qui positus est¹⁴ in argumento praedicto. Quo posito¹⁵, tu non scis hoc esse lapidem, et tamen tu¹⁶ credis hoc esse Socratem, unde¹⁷ scis hoc esse¹⁸, ut patet, et tamen hoc consequens est falsum ‘tu scis hoc esse non lapidem’ : quia ex consequente falsum sequitur in consequentia bona et formali ; ergo et cetera : nam sequitur¹⁹ « tu scis hoc esse non lapidem ; ergo²⁰ hoc est non²¹ lapis », consequentia patet cum quidquid scis esse hoc est hoc, consequens est falsum ; ergo et cetera²².

¹ Cet argument n’a pas de correspondant dans les autres versions.

² ad idem PV : vigesimo sexto arguitur sic R : *om.F*

³ scis hoc FPV : hoc scis R

⁴ vera FPV : falsa R

⁵ arguitur scilicet PV : arguitur F : est notum scilicet R

⁶ patet FPV : *om.R*

⁷ a : propositione *add.R*

⁸ cum constantia subjecti tenet consequentia FPV : est bona consequentia et hoc cum constantia subjecti R

⁹ illa FP : illa consequentia V : *om.R*

¹⁰ arguitur PV : probatur FR

¹¹ est FVR : *om.P*

¹² ergo consequentia non valet et FPV : ergo et cetera R

¹³ pono FPV : ponendo R

¹⁴ positus est FP : positus V : fuit positus R

¹⁵ posito : arguitur sic *add.R*

¹⁶ et tamen tu FPV : quia R

¹⁷ unde FPV : bene R

¹⁸ esse : hoc hoc esse falsum *add.R*

¹⁹ et tamen hoc consequens est falsum (scilicet *add.P*) tu scis hoc esse non lapidem quia ex consequente falsum sequitur (in FV/*om.P*) consequentia bona et formali ergo et cetera nam sequitur FPV : in casu R

²⁰ ergo : non scis esse lapidem ergo *add.R*

²¹ est non FPV : non est R

²² consequentia patet (cum PV/*om.F*) quidquid scis esse hoc (est PV/et F) hoc consequens est falsum ergo et cetera FPV : consequens falsum et contra casum R

Version Heytesbury

<Responsio>

Pro illo dico et nego¹ consequentiam principalem.

Et tunc ad argumentum, cum allegatur regula, concedo² ad istum intellectum quod a negativa de praedicato finito ad affirmativam de praedicato infinito cum constantia subjecti cujus totum praedicatum est terminus infinitus³. Unde bene sequitur⁴ « tu non scis hoc esse lapidem, et tu scis hoc esse⁵ ; ergo tu es non sciens hoc esse non⁶ lapidem », et e converso.

Et hoc sufficiat pro illo argumento⁷.

¹ pro illo dico et nego PV : pro illo respondeo et nego F : et respondetur negando R

² tunc ad argumentum cum allegatur (regula PV/illaF) concedo FPV : concedo regulam R

³ cum constantia subjecti cujus totum praedicatum est terminus infinitus FPV : est bona consequentia R

⁴ sequitur FPV : valet R

⁵ esse : hoc *add.*R

⁶ non FPV : *om.*R

⁷ et e converso et hoc sufficiat pro illo argumento FPV : quare et cetera R

<Vigesimum septimum argumentum¹>

Aliter sic² : haec consequentia est bona « tu scis qualitercumque haec³ propositio ‘homo est asinus’ significat ; ergo qualitercumque illa⁴ significat est scitum a te », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁵.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁶, et antecedens probatur quod consequentia⁷ sit bona : nam⁸ ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis ; ergo consequentia bona : nam⁹ sequitur « nullo¹⁰ modo qualiter¹¹ ista¹² propositio¹³ significat est scitum a te ; ergo non scis qualitercumque illa¹⁴ significat ».

<Quod non valet>

Et quod¹⁵ consequentia non valet probatur : quia antecedens est verum et consequens falsum ; ergo et cetera.

Antecedens arguitur : nam¹⁶ tu scis qualitercumque ista propositio ‘homo est asinus’ significat : quia tu intelligis illam propositionem¹⁷ et omnes terminos illius¹⁸ ; ergo qualitercumque tu scis et cetera¹⁹ : quia si non scires²⁰ qualitercumque illa significat²¹, non intelligeres²².

¹ Cet argument n'a pas de correspondant dans les autres versions.

² aliter sic PV : vigesimo septimo arguitur sic R : *om.F*

³ haec FPV : ista R

⁴ illa PV : haec F : ipsa R

⁵ vera FPV : falsa R

⁶ patet FPV : tenet R

⁷ consequentia : illa *add.R*

⁸ nam FPV : quia R

⁹ ergo consequentia bona nam FPV : antecedens probatur quia R

¹⁰ nullo FVR : aliquo P

¹¹ qualiter PV : qualitercumque FR

¹² ista PVR : haec F

¹³ propositio : homo est asinus *add.R*

¹⁴ illa FPV : haec propositio R

¹⁵ quod : illa *add.R*

¹⁶ arguitur nam FPV : probatur quia R

¹⁷ illam propositionem PVR : dictam(?) propositionem F

¹⁸ illius FPV : ejus R

¹⁹ qualitercumque tu scis et cetera PV : et cetera F : qualitercumque haec propositio homo est asinus significat R

²⁰ non scires FPV : tu nescires R

²¹ illa significat PV : illa propositio significat F : haec propositio homo est asinus significaret R

²² intelligeres : ipsam *add.R*

Version Heytesbury

Modo probo¹ quod consequens² sit falsum³ : « qualitercumque illa⁴ significat est scitum a te : quia praecise quod homo est asinus illa significat⁵ ; ergo quod homo est asinus⁶ est scitum a te », consequens est⁷ falsum.

Consequentia patet, cum nihil sit scitum⁸ nisi verum.

Item, si qualitercumque illa significat est scitum a te, et qualitercumque est scitum a te aliquo modo est scitum, et tamen nullo modo illa significat nisi quod homo est asinus ; ergo quod homo est asinus est scitum a te, consequens est falsum ; ergo illud ex quo sequitur, et illud est consequens consequentiae principalis⁹.

<Responsio>

Pro illo respondeo concedendo consequentiam¹⁰ quod qualitercumque illa significat tu scis, puta quod homo est asinus¹¹.

Item, ex quo intelligis¹² illam non posses¹³ negare quin¹⁴ qualitercumque illa significat scis¹⁵. Non est concedendum tamen¹⁶ quod¹⁷ qualitercumque illa¹⁸ significat¹⁹ est scitum a te esse²⁰. Et si²¹ arguitur quod sic, contra²² : tu scis qualitercumque illa significat ‘homo est asinus²³’ ; ergo scis²⁴ qualitercumque ipsa significat esse²⁵, negatur consequentia propter causam praedictam.

¹ probo FPV : probatur R

² consequens FPV : antecedens R

³ falsum : et arguitur sic *add.R*

⁴ illa FPV : ista propositio homo est asinus R

⁵ quia praecise quod homo est asinus illa significat FPV : sed ipsa praecise significat hominem esse asinum R

⁶ ergo quod homo est asinus FPV : ergo hominem esse asinum R

⁷ consequens : manifeste *add.R*

⁸ consequentia patet cum nihil sit scitum PV : per Philosophum nihil scitur F : cum non a te sit scitum R

⁹ Item si qualitercumque ... principalis FPV : *om.R*

ergo illud ex quo sequitur et illud est consequens consequentiae principalis PV : ergo et cetera F

¹⁰ consequentiam FPV : *om.R*

¹¹ illa significat tu scis puta quod homo est asinus FPV : ista propositio homo est asinus significat ego scio R

¹² intelligis FPV : intelligeres R

¹³ posses : eam *add.R*

¹⁴ quin : tu scis *add.R*

¹⁵ scis FPV : *om.R*

¹⁶ non est concedendum tamen FPV : sed tamen non est negandum R

¹⁷ quod PR : quia F : *om.V*

¹⁸ quod (tu scis ita esse *add.P*) qualitercumque illa FPV : quod esse sicut ipsam R

¹⁹ significat : nec est concedendum sicut ipsa significat *add.R* : nec est concedendum qualitercumque illa significat *add.F*

²⁰ esse FPV : *om.R*

²¹ si PVR : sic F

²² quod sic contra PV : contra F : quod R

²³ illa significat homo est asinus FPV : ista propositio homo est asinus significat R

²⁴ scis : esse *add.R*

²⁵ esse FPV : *om.R*

Tractatus Juxta hunc textum

Et ad argumentum, quando arguitur “qualitercumque illa significat ‘homo est asinus’ est scitum a te, sed quod homo est asinus illa significat ; ergo quod homo est asinus est scitum a te”, negatur consequentia¹ : nam² oportet sic arguere ad illam conclusionem³ : « qualitercumque ista⁴ ‘homo est asinus’ significat est scitum a te, sed quod homo est asinus ipsa praecise significat ; ergo quod homo est asinus⁵ est scitum a te⁶ », et tunc⁷ major est falsa, ut⁸ satis patet.

Et tunc ad reductionem⁹, cum¹⁰ arguitur sic “qualitercumque ista¹¹ ‘homo est asinus’ significat¹² est scitum a te, et qualitercumque est scitum a te¹³ aliquo¹⁴ modo est scitum a te¹⁵ ; ergo aliquo modo quo illa significat est scitum a te”, concedo consequentiam et consequens. Et tunc antecedens arguitur sic : « aliquo modo quo illa significat est scitum a te¹⁶ ; sed nullo¹⁷ modo nisi hominem esse asinum illa significat¹⁸ ; ergo quod homo est asinus est scitum a te », negatur consequentia. Et causa est quare quia¹⁹ antecedens non plus significat nisi per aliquem modum quo modo illa significat est scitum a te : nam per aliquem modum quo modo illa significat : quia²⁰ quidquid scis per aliquem modum scis per viam doctrinalis formationis²¹ ; scis²² ergo²³ quo modo illa significat et cetera²⁴. Unde²⁵ concedo quod aliquo modo scis qualiter²⁶ illa significat, et qualiter illa²⁷ significat²⁸ est sicut illa¹

¹ negatur consequentia] (propter PV/per F) causam praedictam et ad argumentum quando arguitur qualitercumque illa significat (homo est asinus PV/om.F) est scitum a te sed (primo add.P) quod homo est asinus illa significat ergo quod homo est asinus est scitum a te negatur consequentia] LAC R

² nam FP : non V : nec R

³ arguere ad illam conclusionem FPV : arguere sed sic R

⁴ ista : propositio add.R

⁵ quod homo est asinus PV : ipsam significare hominem esse asinum R

⁶ scitum a te] sed quod homo est asinus ipsa praecise ... scitum a te] LAC F

⁷ et tunc PV : tunc F : sed R

⁸ ut FPV : sicut R

⁹ reductionem FPV : responsionem R

¹⁰ cum FPV : quando R

¹¹ ista : propositio add.R

¹² significat PVR : om.F

¹³ te : est scitum a te add.R

¹⁴ aliquo FPV : quo R

¹⁵ a te PVR : om.F

¹⁶ scitum a te] concedo consequentiam et consequens... scitum a te] LAC R

¹⁷ nullo : alio add.R

¹⁸ hominem esse asinum illa significat FPV : illa quod homo est asinus R

¹⁹ quare quia FPV : quia R

²⁰ quia FPV : et R

²¹ doctrinalis formationis FPV : determinabilis informationis R

²² scis FPV : et si sic R

²³ ergo : et cetera add.R

²⁴ et cetera FPV : om.R

²⁵ unde PVR : om.F

²⁶ qualiter FV : qualitercumque P : quo modo R

²⁷ qualiter illa FPV : qualitercumque ipsa R

²⁸ significat : ita add.R

Version Heytesbury

significat ; ergo tu scis qualiter illa² significat : nam antecedens est verum et consequens est³ falsum ; ergo⁴ et cetera.

¹ illa FPV : ipsa R

² qualiter illa FPV : qualitercumque ipsa R

³ est FV : *om.* PR

⁴ ergo FPV : quare R

Tractatus Juxta hunc textum

<Vigesimum octavum argumentum¹>

Aliter arguitur sic² : haec consequentia est bona « tu scis quod A erit³ verum antequam A erit verum⁴ ; ergo A erit⁵ verum antequam A erit verum⁶ », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁷.

<Quod est bona>

Consequentia tenet, et⁸ antecedens probo⁹ : nam¹⁰ sequitur « tu¹¹ scis quod Socrates curret¹² ; ergo Socrates curret¹³ », et¹⁴ qualiter¹⁵ scis¹⁶ esse taliter est, ut patet et cetera¹⁷.

<Quod non valet>

Et quod consequentia¹⁸ non valet arguitur¹⁹ : pono quod A erit verum primo cras²⁰, et scias tu hoc bene et scias tu²¹ nunc quod²² A erit²³ verum cras²⁴. Quo posito, arguitur sic : « tu scis nunc²⁵ quod A erit²⁶ verum²⁷, et nunc est tempus

¹ Cet argument n'a pas de correspondant dans les autres versions.

² aliter arguitur sic PV : vigesimo octavo arguitur sic R : *om.*F

³ erit FPV : est R

⁴ antequam (A FP/*om.*V) erit (verum PV/*om.*F) FPV : *om.*R

⁵ erit FPV : est R

⁶ antequam A erit verum FPV : *om.*R

⁷ vera FPV : falsa R

⁸ consequentia tenet et FR: *om.*PV

⁹ probo FPV : probatur pro prima parte R

¹⁰ nam : bene *add.*R

¹¹ sequitur tu FPR : *om.*V

¹² curret FPV : currit R

¹³ curret FPV : currit R

¹⁴ et PV : quia R : *om.*F

¹⁵ qualiter FV : qualitercumque PR

¹⁶ scis FPV : scio R

¹⁷ et cetera FPV : *om.*R

¹⁸ consequentia FPV : *om.*R

¹⁹ arguitur : et *add.*R

²⁰ A erit verum primo cras FPV : A cras primo sit verum R

²¹ scias tu hoc bene et scias V : tu hoc bene scias et scias P : hoc bene et scias F : *om.*R

²² quod FPV : *om.*R

²³ erit FPV : esse R

²⁴ cras FPV : *om.*R

²⁵ nunc PVR : *om.*F

²⁶ erit FPV : est R

²⁷ verum : cras *add.*V

Version Heytesbury

antequam erit¹ verum ; ergo tu scis quod A erit² verum », et ultra « ergo tu scis quod A erit verum³ antequam A erit⁴ verum ».

Consequentia patet, et antecedens⁵ ex casu ; ergo et cetera⁶.

Item, si tu non scis quod A erit⁷ verum antequam A erit⁸ verum ; ergo tu non scis nunc quod A erit⁹ verum¹⁰, cujus oppositum est probatum.

Quo habito¹¹, quod consequens¹² primae consequentiae sit falsum¹³ arguitur sic : « hoc A erit verum antequam A erit verum, et hoc consequens implicat contradictionem sicut patet ; ergo et cetera¹⁴ ».

<Responsio>

Pro illo respondeo et concedo¹⁵ consequentiam principalem.

Et ad casum in oppositum, admitto casum, quo posito, negatur antecedens et consequens¹⁶.

Ad argumentum in oppositum, cum¹⁷ arguitur

¹ erit FPV : A sit R

² erit FPV : est R

³ verum] et ultra ergo scis quod A erit verum] LAC R

⁴ erit FPV : sit R

⁵ antecedens : est notum *add*.R

⁶ ergo et cetera PV : *om*.R

⁷ erit PV : est R

⁸ erit PV : est R

⁹ erit PV : est R

¹⁰ A erit verum] consequentia patet et antecedens est notum ... A erit verum] LAC F

¹¹ habito : probatur *add*.R

¹² consequens FPV : antecedens R

¹³ falsum FPV : verum R

¹⁴ arguitur sic hoc A erit verum antequam (hoc F/*om*.PV) A erit verum et hoc consequens implicat contradictionem sicut patet ergo et cetera FPV : scilicet quod hoc A est verum et per consequens implicat ut patet et cetera R

¹⁵ respondeo et concedo PV : respondeo concedendo F : dicitur concedendo R

¹⁶ et ad casum in oppositum admitto casum quo posito negatur (antecedens et consequens PV/consequens F) FPV : et nego casum quo posito et cetera R

¹⁷ cum FPV : quando R

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

“nunc¹ scis quod A erit verum, et nunc est tempus antequam A erit verum ; ergo tu scis quod A erit verum antequam A erit verum²”, nego consequentiam³. Illud solum sequitur quod antequam A erit verum tu scis quod A erit verum ; et ideo non valet ultra “antequam A erit verum tu scis quod A erit verum; ergo tu scis quod A erit verum⁴ antequam A erit verum”. Et causa est quia in consequente determinat hoc verbum⁵ ‘scis’ totam compositionem sequentem, et est sensus tu scis illam temporalem⁶ ‘A erit verum antequam A erit verum’, sed in antecedente determinat solum hoc verbum ‘scis’ unam partem ; ideo et cetera.

Texte dans R

“nunc scis quod A est verum”, nego et dico quod repugnat et cetera.

¹ nunc : #antequam A erit verum# *add.F*

² erit verum FV : et cetera P

³ nego consequentiam PV : negatur consequentia F

⁴ ergo tu scis quod A erit verum P : *om.FV*

⁵ hoc verbum PV : hunc terminum F

⁶ temporalem : #tu scis# *add.F*

<Vigesimum nonum argumentum¹>

Aliter sic² : haec consequentia est bona « impossibile est te esse hominem dum tu es asinus ; ergo tu es asinus », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁴, et antecedens probatur⁵, scilicet quod illa consequentia sit⁶ bona : nam⁷ ex omni⁸ temporali sequitur utraque sui⁹ pars conjunctim et¹⁰ disjunctim sicut ex copulativa sequuntur suae partes¹¹.

Quod probatur sic¹² : nam ad hoc quod temporalis sit vera, requiritur quod utraque ejus pars sit vera in eodem tempore¹³ ; ergo consequentia facta ex¹⁴ temporali ad alteram ejus¹⁵ partem est consequentia bona¹⁶, et, per consequens, sic est¹⁷ in proposito.

<Quod non valet>

Et quod consequentia¹⁸ non valet arguitur¹⁹ : nam antecedens est verum et consequens est falsum et impossibile²⁰ ; ergo et cetera.

Consequentia tenet, et antecedens probatur : nam impossibile est te esse hominem dum tu es asinus.

Probatur, capiatur ista temporalis ‘tu es homo dum tu es asinus’, et hoc est impossibile ; ergo²¹ impossibile est te esse hominem dum tu es asinus²².

Consequentia tenet et antecedens sequitur¹ ; ergo et cetera²

¹ Cet argument n’a pas de correspondant dans les autres versions.

² aliter sic PV : vigesimo nono arguitur sic R : *om.F*

³ et haec eadem non valet ergo conclusio vera FPV : *om.R*

⁴ patet FPV : tenet R

⁵ probatur FPV : est notum R

⁶ sit FPV : est R

⁷ nam P : *om.FVR*

⁸ omni FPV : tota R

⁹ sui FPV : ejus R

¹⁰ et FPV : vel R

¹¹ sicut ex copulativa sequuntur suae partes FPV : ex toto sequitur duae partes R

¹² sic FPV : *om.R*

¹³ in eodem tempore FPV : *om.R*

¹⁴ consequentia facta (ex PV/in F) FPV : a tota R

¹⁵ alteram ejus FPV : suam R

¹⁶ consequentia bona FPV : bona consequentia R

¹⁷ est FPV : erit R

¹⁸ consequentia FPV : *om.R*

¹⁹ arguitur FPV : patet R

²⁰ et impossibile FPV : ut patet R

²¹ ergo : et cetera *add.F*

²² dum tu es asinus FV : et cetera P

Tractatus Juxta hunc textum

<Responsio>

Pro illo respondeo³ distinguendo antecedens⁴ : quia uno modo est⁵ temporalis, alio modo est⁶ modalis, et eo modo quo est temporalis est bona consequentia, et eodem modo quo est modalis⁷ non valet consequentia⁸. Est autem propositio temporalis prout⁹ iste terminus¹⁰ ‘impossibile’ solum determinat unam partem illius, videlicet hoc dictum¹¹ ‘te esse hominem¹²’ et non¹³ totam compositionem, et eo¹⁴ modo valet consequentia¹⁵, sed antecedens est negandum sicut et consequens¹⁶.

Sed si illa propositio sit¹⁷ modalis prout iste¹⁸ terminus ‘impossibile¹⁹’ determinat totam compositionem, et non unam partem solum, tunc iste²⁰ est sensus ‘impossibile est te esse hominem²¹ dum tu es asinus’, hoc est haec propositio est impossibilis ‘tu es homo dum tu es asinus²²’ ; et ideo accipiendo sic antecedens²³ non valet consequentia : quia sic accipiendo²⁴ antecedens est verum et consequens falsum. Et consimiliter respondetur ad omnia consimilia²⁵.

¹ sequitur FV : consequitur P

² ergo et cetera] consequentia tenet et antecedens probatur nam impossibile est te esse ... ergo et cetera] LAC R

³ respondeo FPV : breviter respondetur R

⁴ antecedens PVR : om.F

⁵ est FPV : potest esse R

⁶ est FPV : potest esse R

⁷ eodem modo quo est modalis FPV : alio modo R

⁸ consequentia FPV : om.R

⁹ prout FPV : quando R

¹⁰ iste terminus PVR : ista propositio F

¹¹ (illius PV/om.F) videlicet hoc dictum FPV : me?tam(?) ita quod iste modus impossibile solum cadit supra illam partem R

¹² hominem FPV : asinum R

¹³ non : supra add.R

¹⁴ eo FPV : eodem R

¹⁵ consequentia FPV : om.R

¹⁶ sicut et consequens FPV : om.R

¹⁷ si illa propositio sit FPV : est propositio R

¹⁸ prout iste FPV : quando R

¹⁹ impossibile FPV : praedictus R

²⁰ et non unam partem (solum FV/solam P) tunc iste FPV : et R

²¹ impossibile est te esse hominem FPV : om.R

²² hoc est haec propositio est impossibilis tu es homo dum tu es asinus PV : quod haec propositio est impossibilis tu es homo dum tu es asinus R : om.F

²³ ideo accipiendo sic antecedens FPV : illo modo R

²⁴ sic accipiendo (eum add.F) FPV : om.R

²⁵ et consequens falsum et consimiliter respondetur ad omnia consimilia FPV : et cetera R

Version Heytesbury

<Trigesimum argumentum¹>

Aliter arguitur sic² : haec consequentia est bona « tu credis quod homo est asinus ; ergo tu deciperis », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁴, et antecedens quod haec consequentia sit bona⁵ : quia si tu credis quod homo est asinus⁶, tu credis aliter quam est, et si⁷ tu credis aliter quam est, tu deciperis ; ergo, a primo ad ultimum, si credis quod homo est asinus, tu deciperis⁸.

<Quod non valet>

Et quod illa consequentia⁹ non valet probo : quia¹⁰ tu potes credere quod homo est asinus quando tu non deciperis ; ergo non sequitur « tu credis quod homo est asinus ; ergo tu deciperis ».

Consequentia patet et¹¹ antecedens probatur¹² : quia¹³ potes credere istam temporalem ‘homo est asinus quando¹⁴ non deciperis’ ;

Texte dans FPV

Texte dans R

ergo potes credere¹⁵ sub illa significatione, sed illa significat praecise quod homo est asinus quando non deciperis ; ergo potes credere praecise quod homo est asinus quando non deciperis.

Consequentia tenet, et antecedens similiter tenet, videlicet ita quod tu potes credere illam temporalem :

¹ Argument correspondant dans les autres versions : Version LSO (22) — Version Alynnton manuscrits (22) — Version LSC (22)

² aliter arguitur sic PV : tregesimo arguitur sic R : *om.*F

³ vera FPV : falsa R

⁴ patet FPV : tenet R

⁵ quod haec (consequentia PV/*om.*F) sit bona FPV : pro prima parte R

⁶ asinus : ergo *add.*R

⁷ et si PVR : tunc ultra F

⁸ ergo a primo ad ultimum si credis quod homo est asinus (tu PV/*om.*F) deciperis FPV : ergo et cetera R

⁹ illa consequentia FPV : *om.*R

¹⁰ probo quia FPV : probatur nam R

¹¹ et : etiam *add.*R

¹² probatur FPV : *om.*R

¹³ quia : tu *add.*R

¹⁴ quando : tu *add.*R

¹⁵ credere : #praecise quod homo est asinus# *add.*F

Tractatus Juxta hunc textum

quia, dato quod tu credas¹ illam, non plus² sequitur quam³ tu es deceptus⁴, sed est possibile te decipi ; ergo et cetera.

Ad idem similiter probo quod tu non potes credere quod homo est asinus quando tu non deciperis, pono quod tu non deciperis⁵, tunc⁶ tu non deciperis, et potes credere quod⁷ homo est asinus quando⁸ non deciperis ; ergo potes credere quod homo est asinus et tu non deciperis⁹.

<Responsio>

Pro illo respondeo et concedo¹⁰ consequentiam¹¹.

Et ad argumentum in oppositum, quando¹² arguitur “tu potes credere¹³ quod homo est asinus quando non deciperis ; ergo illa¹⁴ consequentia non valet, scilicet tu credis quod homo est asinus et cetera¹⁵”, negatur argumentum, sicut argumentum¹⁶ praecedens.

Probo¹⁷ quod possum credere istam temporalem ‘homo est asinus¹⁸ et cetera’, sed oportet sic argui¹⁹ ad improbationem illius consequentiae²⁰ : potest ita esse quod tu credis quod homo est asinus quamvis pro tunc²¹ quando sic credis non deciperis ; ergo ista²² consequentia non valet²³ « tu credis quod homo est asinus ; ergo tu deciperis », sed tunc antecedens est falsum sicut consequens²⁴ ; ideo concludit²⁵ argumentum et cetera²⁶.

¹ credas FPV : crederes R

² plus FPV : om.R

³ quam FPV : quod R

⁴ es deceptus FPV : deciperis R

⁵ ad idem (similiter F/sic PV) probo quod ... non deciperis FPV : om.R

⁶ tunc : sic add.R

⁷ quod : aliquis homo decipitur add.V

⁸ quando FPV : et tu R

⁹ ergo potes credere quod homo est asinus (et FV/quando P) tu non deciperis FPV : ergo et cetera R

¹⁰ et concedo FPV : concedendo R

¹¹ consequentiam : principalem add.R

¹² quando FPV : cum R

¹³ potes credere FPV : credis R

¹⁴ non deciperis ergo illa FPV : nullus homo est asinus ergo et cetera R

¹⁵ (scilicet V/scilicet quod P/si F) tu credis quod homo est asinus (et cetera PV/om.F) FPV : sed quod tu potes credere quod homo est asinus et cetera R

¹⁶ argumentum PVR : om.F

¹⁷ probo RV : probatur FP

¹⁸ asinus : quandocumque non decipior quia possum credere istam temporalem homo est asinus quando add.R

¹⁹ sed oportet sic argui FPV : sicut arguitur R

²⁰ ad improbationem illius consequentiae FV : ad improbandum illam consequentiam P : ad probationem R

²¹ pro tunc PVR : probatur F

²² ergo ista FPV : om.R

²³ non valet FPV : tenet R

²⁴ sicut consequens FPV : om.R

²⁵ concludit F : includit PVR

²⁶ argumentum et cetera PV : argumentum F : antecedens quare et cetera R

<Trigesimum primum argumentum¹>

Aliter arguitur sic² : haec consequentia est bona³ « A esse verum est tibi dubium ; ergo aliquod⁴ A esse verum est tibi dubium », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁵.

<Quod est bona>

Consequentia patet⁶, et antecedens arguitur⁷ quod⁸ consequentia sit bona : quia antecedens convertitur cum consequente : quia particularis et indefinita convertuntur ; ergo illa consequentia est bona⁹.

<Quod non valet>

Et quod consequentia¹⁰ non valet arguitur¹¹ : quia¹² oppositum consequentis stat¹³ cum antecedente ; ergo et cetera.

Antecedens probo, et pono quod scias quod¹⁴ A est¹⁵ altera istarum ‘deus est’ vel ‘homo est asinus¹⁶’, et lateat te quae illarum sit A¹⁷, et sit unum A omne A, et scias¹⁸ istam ‘deus est’ esse veram¹⁹ et istam ‘homo est asinus’ esse²⁰ falsam et impossibilem. Quo posito²¹, A esse verum est tibi dubium, et haec est tibi dubia²² ‘A est verum’ ; ergo sicut A²³ significat est tibi dubium.

¹ Cet argument n’a pas de correspondant dans les autres versions.

² aliter arguitur sic PV : trigesimo primo arguitur sic R : *om.F*

³ bona PVR : vera F

⁴ aliquod PVR : alicujus F

⁵ vera FPV : falsa R

⁶ patet FPV : nota R

⁷ arguitur PV : probatur F : est verum scilicet R

⁸ quod : illa *add.R*

⁹ ergo illa consequentia est bona FPV : ergo et cetera R

¹⁰ consequentia FPV : *om.R*

¹¹ arguitur FPV : probatur R

¹² quia PVR : *om.F*

¹³ stat : in veritate *add.R*

¹⁴ scias quod FPV : *om.R*

¹⁵ est FPV : sit R

¹⁶ asinus : et scias bene sic esse *add.R*

¹⁷ A PVR : *om.F*

¹⁸ scias : bene *add.R*

¹⁹ veram : et possibilem *add.R*

²⁰ esse FPV : *om.R*

²¹ posito : probo quod *add.R*

²² et haec est tibi dubia FPV : quia hoc est tibi dubium R

²³ A FV : ipsa R : illa P

Tractatus *Juxta hunc textum*

Et etiam¹ modo probo aliam partem² quod nullum A esse verum est tibi dubium³ : nec haec ‘deus est⁴’ esse verum est tibi dubium⁵, nec haec ‘homo est asinus⁶’ esse verum⁷ est tibi dubium⁸, et nihil aliud⁹ est A nisi alterum illarum¹⁰ ; ergo nullum A esse verum est tibi dubium.

Consequentia patet, et antecedens similiter¹¹ per casum.

Ad idem, arguitur¹² sic : « nullum illorum esse verum est tibi dubium¹³, A est alterum¹⁴ illorum ; ergo nullum A esse verum est tibi dubium ».

Consequentia patet¹⁵, et antecedens per casum¹⁶.

<Responsio>

Pro illo, respondeo et concedo¹⁷ consequentiam¹⁸ .

Et ad argumentum in oppositum, quando arguitur sic¹⁹ “oppositum consequentis stat cum antecedente²⁰”, negatur²¹ antecedens, et²² concedo tamen quod illa duo²³ stant simul ‘A esse verum est tibi dubium’ et ‘nullum A esse verum est tibi dubium’ nec contradicunt

¹ et etiam P : et R : *om.FV*

² aliam partem PV : illam propositionem videlicet F : aliam R

³ dubium: quia *add.R*

⁴ haec deus est P : ista deus est FV : hoc A R

⁵ dubium : demonstrando istam deus est *add.R*

⁶ haec homo est asinus P : ista homo est asinus FV : hoc A R

⁷ esse verum FPV : *om.R*

⁸ dubium : demonstrando homo est asinus *add.R*

⁹ aliud FPV : *om.R*

¹⁰ alterum illarum FPV : alterum illorum R

¹¹ similiter : patet *add.R*

¹² arguitur FVR : *om.P*

¹³ dubium FPV : *om.R*

¹⁴ A est alterum illorum P : A est omne illorum FV : omne A est alterum R

¹⁵ patet FPV : tenet R

¹⁶ per casum PV : patet ex casu R : per casum A est aliquod illorum ergo nullum A esse verum est tibi dubium F

¹⁷ et concedo PV : concedendo FR

¹⁸ consequentiam FPV : illam consequentiam R

¹⁹ sic FPV : *om.R*

²⁰ stat cum antecedente FPV : et cetera R

²¹ negatur FPV : nego R

²² et FPV : sed R

²³ duo FPV : *om.R*

Version Heytesbury

Texte dans FPV

Texte dans R

sicut argumentum satis probat quod illa duo esse vera et hoc pro tanto quod ista propositio ‘A esse verum est tibi dubium’ convertitur cum ista ‘dubium est tibi A esse verum’ et ista ‘nullum A esse verum est tibi dubium’ convertitur cum ista ‘dubium est tibi nullum A esse verum’¹. Unde, sicut ista conclusio est possibilis ‘dubium est tibi A esse verum et dubium est tibi nullum A esse verum’, sic ista est possibilis² ‘A esse verum est tibi dubium et nullum A esse verum est tibi dubium’.

Aliud argumentum satis probat quod dubia est vera et hoc pro tanto : quia ista propositio ‘A esse³ verum est tibi dubium’ convertitur cum ista ‘nullum A esse verum est tibi dubium’. Unde, sicut ista conclusio est possibilis ‘dubium est tibi A esse verum et dubium est tibi nullum A esse verum’, sic ista est possibilis ‘A esse verum est tibi dubium et nullum A esse verum est tibi dubium’.

Quod⁴ illa propositio convertitur cum alia⁵ patet per communes⁶ regulas quae dicunt quod si⁷ iste terminus ‘dubium’ praecedat⁸ totaliter dictum propositionis vel⁹ finaliter subsequatur¹⁰, semper illa¹¹ accipitur¹² in sensu composito, et sic est¹³ in proposito ; ergo¹⁴ et cetera.

Et per illam¹⁵ patet quod ista¹⁶ conclusio est concedenda ‘aliquem hominem currere est possibile, et nullum hominem currere est possibile¹⁷’ : quia sicut possibile est¹⁸ aliquem hominem currere, sic est possibile¹⁹ nullum hominem currere, et si

¹ sicut argumentum satis probat ... dubium P : cum ista dubium est tibi A esse verum et ista nullum A esse verum est tibi dubium convertitur cum ista dubium est tibi nullum A esse verum F

est tibi dubium] nec contradicunt ... est tibi dubium] LAC V

² possibilis dubium est ... possibilis PV : impossibilis F

³ esse *corr.* : est R

⁴ quod : autem *add.*R

⁵ illa propositio convertitur cum (alia PV/illa F) FPV : illae propositiones contradicunt R

⁶ communes FPV : omnes R

⁷ si FPV : *om.*R

⁸ praecedat FPV : praecedit R

⁹ vel PVR : *om.*F

¹⁰ finaliter subsequatur FPV : sequitur finaliter R

¹¹ illa : propositio *add.*R

¹² accipitur PV : accipiatur F : accepta est R

¹³ sic est PVR : sicut F

¹⁴ ergo FPV : quare R

¹⁵ et per illam FPV : pro illo R

¹⁶ ista : consequentia sive *add.*R

¹⁷ possibile] et nullum hominem currere est possibile] LAC V

¹⁸ possibile est FPV : *om.*R

¹⁹ sic est possibile FPV : est possibile ita R

Tractatus *Juxta hunc textum*

arguitur sic : « nullum hominem currere est possibile¹ ; ergo nec illum² hominem currere est possibile³, nec illum⁴, et⁵ sic de singulis », non valet consequentia, nec arguitur ab universali ad sua⁶ singularia⁷. Et causa est quia haec⁸ non est universalis, sed singularis ; nec⁹ est negativa, sed affirmativa : quia¹⁰ convertitur cum ista¹¹ “haec est possibilis ‘iste homo currit’”, quae est singularis ejus et affirmativa¹². Et ideo alia consimiliter respondendum est ad quodcumque simile¹³.

¹ (et FV/sed P) si arguitur sic nullum hominem currere est possibile FPV : est possibile R

² illum FPV : hunc R

³ hominem currere est possibile FR : *om.*P

⁴ nec illum F : nec hunc R : *om.*P

⁵ et FVR : nec P

⁶ sua FPV : *om.*R

⁷ singularia FPV : singularem R

⁸ haec FPV : *om.*R

⁹ nec : illa *add*F

¹⁰ quia FPV : et R

¹¹ ista : affirmativa *add*R

¹² et affirmativa FPV : *om.*R

¹³ et ideo alia consimiliter respondendum est ad quodcumque simile PV : et ideo alia respondendum est similiter ad similia F : et ideo sic est in alia consimiliter R

<Trigesimum secundum argumentum¹>

Aliter sic² : haec consequentia est bona « tu non scis hoc illorum esse verum, nec hoc illorum esse verum³, et non sunt plura illorum ; ergo tu non scis aliquod⁴ illorum esse verum », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera⁵.

<Quod est bona>

Probo⁶ quod⁷ valet : quia oppositum consequentis repugnat antecedenti : quia illa⁸ repugnant, ut videtur⁹, ‘tu scis aliquod¹⁰ illorum esse verum’, et ‘tu non scis aliquod illorum esse verum¹¹’, nec hoc illorum scis esse verum, et non sunt plura illorum ; ergo et cetera.

<Quod non valet>

Et quod non valet probo, et capio ista duo contradictoria ‘rex sedet’ et ‘nullus rex sedet’, sed¹² sic primarie¹³ significando,

Texte dans FPV

Texte dans R

et pono quod utrumque illorum sit tibi dubium, tunc antecedens est verum et consequens falsum ; ergo consequentia non valet.

¹ Cet argument n’a pas de correspondant dans les autres versions.

² aliter sic PV : trigesimo secundo arguitur sic R : *om.*F

³ esse verum FVR : *om.*P

⁴ aliquod FPV : aliquid R

⁵ vera FPV : falsa R

⁶ probo FPV : primo probo R

⁷ quod : non *add.*R

⁸ illa : duo *add.*F

⁹ ut videtur PV : ut F : *om.*R

¹⁰ aliquod FPV : aliquid R

¹¹ tu non scis (aliquod FP/hoc V) illorum esse verum FPV : et tamen nec hoc illorum scis esse verum R

¹² sed FPV : *om.*R

¹³ primarie FPV : praecise R

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

tunc arguitur sic : neque¹ scis hoc illorum esse verum ‘rex² sedet’ neque scis hoc illorum esse verum ‘nullus³ rex sedet’ ; ergo et cetera⁴, et non sunt plura illorum, et sic habetur⁵ quod antecedens est verum et consequens est falsum, scilicet hoc ‘non scis aliquod illorum esse verum’ : quia contradictorium est verum ‘tu scis aliquod illorum esse verum’.

Et probatur sic : quia tu scis quod illa sunt contradictoria ; ergo tu scis quod alterum illorum est verum, et ultra ergo tu scis quod aliquod illorum est verum⁶, quod fuit probandum.

<Responsio>

Pro illo et consimilibus⁷ respondeo et nego⁸ consequentiam⁹, et concedo quod oppositum consequentis stat cum antecedenti. Ista enim stant simul ‘tu neque¹⁰ scis hoc illorum esse verum, nec scis¹¹ hoc illorum esse verum’, et tamen ‘tu scis¹² aliquod¹³ illorum esse¹⁴ verum’, eisdem demonstratis ; ex quo ista conclusio est concedenda ‘tu scis aliquod illorum¹⁵ tibi dubium esse verum’ : quia tu¹ scis aliquod²

¹ neque PV : non F

² rex PV : nullus rex F

³ nullus PV : *om.*F

⁴ ergo et cetera PV : *om.*F

⁵ habetur PV : habent F

⁶ illorum est verum] et ultra ergo tu scis quod aliquod illorum est verum] *LAC FV*

⁷ et consimilibus FP : dico et consimilibus V : *om.*R

⁸ respondeo et nego PV : dico nego F : dico negando R

⁹ consequentiam : principalem *add.*R

¹⁰ neque FPV : non R

¹¹ scis FPV : *om.*R

¹² scis : quod *add.*R

¹³ aliquod FPV : aliquid R

¹⁴ esse FPV : est R

¹⁵ aliquod illorum FPV : aliquid R

Texte dans R

Antecedens probatur sic : quia tu nescis hoc illorum esse verum, demonstrando istam ‘rex sedet’ : quia hanc dubitas per casum, nec hoc illorum scis esse verum, demonstrando istam ‘nullus rex sedet’ : quia eam dubitas per casum, et non sunt plura illorum quam hoc et hoc ; ergo antecedens est verum et consequens est falsum.

Et quod consequens sit falsum probatur : quia tu scis semper quod duorum contradictoriorum alterum est verum, sed tu scis quod illa duo sunt contradictoria ; ergo tu scis quod alterum illorum est verum, et, per consequens, scis quod aliquod illorum est verum, quod fuit probandum.

Version Heytesbury

illorum esse verum, et quodlibet illorum esse verum est tibi dubium ; ergo tu scis aliquod³ tibi dubium esse verum, et⁴ nullum dubium scis esse verum :

Texte dans FPV

quia quodlibet tibi dubium⁵ primo praesupponit⁶ illa duo : quia nec sic est scitum a te esse verum nec sic est scitum a te esse falsum.

Texte dans R

et quodlibet illorum est tibi dubium. Probo supponendo illa duo quae nec sit scitum a te esse verum nec sit scitum a te esse falsum.

Similiter probatur conclusio⁷ praedicta, capiatur ista propositio ‘aliquod⁸ tibi dubium est verum⁹’, haec est vera.

Probatur : quia¹⁰ tu scis¹¹ illam, et¹² sequitur quod¹³ tu scis¹⁴ illam ; ergo tu scies¹⁵ sicut illa significat, et illa significat quod aliquod¹⁶ tibi dubium est verum ; ergo et cetera.

¹ tu FR : *om.*PV

² aliquod FPV : aliquid R

³ aliquod FPV : aliquid illorum R

⁴ et : tamen *add.*R

⁵ tibi dubium P : tibi V : *om.*F

⁶ praesupponit FV : supponit P

⁷ probatur conclusio FPV : pro conclusione R

⁸ aliquod FPV : aliquid est R

⁹ est verum FPV : *om.*R

¹⁰ probatur quia FV : probatur quod P : ponatur quod R

¹¹ scis FPV : scias R

¹² et : sic *add.*R

¹³ quod FPR : *om.*V

¹⁴ scis FVR : scies P

¹⁵ scies FPV : scis R

¹⁶ aliquod FPV : aliquid est R

Tractatus Juxta hunc textum

<Trigesimum tertium argumentum¹>

Aliter sic² : haec consequentia est bona « A propositio est falsa, et potest esse vera ; ergo potest incipere esse vera », et haec eadem non valet ; ergo conclusio vera³.

<Quod est bona>

Antecedens⁴ probatur, et primo⁵ quod consequentia⁶ sit bona : quia sequitur formaliter « A propositio est falsa, et A propositio potest esse vera ; ergo⁷ aliquod⁸ erit primum instans in quo potest esse vera vel ultimum in quo A non potest esse vera⁹ », et, si sic¹⁰, sequitur quod tale erit¹¹ instans in quo potest esse vera ; ergo a primo, si A propositio est falsa et potest esse vera, sequitur quod A potest incipere esse vera, quod fuit probandum¹².

Similiter¹³, probo quod consequentia sit bona : quia haec consequentia est bona¹⁴ « A propositio non est vera, et erit vera ; ergo A propositio incipit vel¹⁵ incipiet esse vera » ; ergo si potest esse sicut antecedens significat, potest esse sicut consequens significat ; ergo si A sit¹⁶ falsa et potest esse vera, sequitur quod A propositio¹⁷ potest incipere esse vera.

<Quod non valet>

Modo arguitur¹⁸ quod consequentia¹ non valet² : quia casu possibili posito antecedens est³ verum et consequens falsum in casu possibili posito⁴ ; ergo et cetera.

¹ Cet argument n'a pas de correspondant dans les autres versions.

² aliter sic PV : trigesimo tertio arguitur sic R : *om.F*

³ vera FPV : falsa R

⁴ antecedens FPV : consequentia tenet et antecedens R

⁵ et primo FPV : scilicet R

⁶ consequentia FPV : *om.R*

⁷ A propositio est falsa et (A propositio PV/ipsa F) (potest esse FP/est V) vera ergo FPV : quod R

⁸ aliquod FPV : aliquid R

⁹ A non potest esse vera FPV : non R

¹⁰ et si sic FPV : sed quantumcumque dicitur R

¹¹ erit : primum *add.R*

¹² potest esse (vera F/verum PV) ergo a primo si A propositio est falsa et potest esse vera sequitur quod (A PV/*om.F*) potest incipere esse vera quod fuit probandum FPV : illud erit verum vel ultimum in quo non erit verum et quantumcumque tale instans erit in quo A incipiet esse verum ergo et cetera R

¹³ similiter FPV : item R

¹⁴ haec consequentia est bona FPV : sequitur R

¹⁵ A propositio incipit vel FPV : *om.R*

¹⁶ sit : propositio *add.R*

¹⁷ A propositio PV : A F : *om.R*

¹⁸ modo arguitur FPV : et R

Version Heytesbury

Consequentia patet⁵, et antecedens arguitur⁶, et ponatur quod⁷ Antichristus non⁸ erit, sed poterit esse, et ponatur A esse istam propositionem 'Antichristus erit'⁹. Quo habito, habetur¹⁰ quod A propositio¹¹ est¹² falsa¹³

Texte dans FPV

ut patet : quia Antichristus non erit, ut positum est ; ergo et cetera, et A significat quod Antichristus erit ; ergo et cetera. Et similiter A potest esse verum, ut ponatur¹⁴ : quia potest esse quod Antichristus erit ; ergo non de necessitate erit, et A significat praecise quod Antichristus erit ; ergo potest ita esse sicut A significat ; ergo A potest esse verum, et sic habetur totum¹⁵ antecedens praeassumptum¹⁶.

Texte dans R

Et similiter secunda pars patet.

¹ consequentia : principalis *add.R*

² valet : probatur *add.R*

³ est FPV : potest esse R

⁴ et consequens falsum in casu possibili posito FPV : sine consequente R

⁵ consequentia patet et FPV : *om.R*

⁶ arguitur FPV : probatur R

⁷ quod : A sit ista propositio Antichristus erit et quod *add.R*

⁸ non FPV : numquam R

⁹ et ponatur A esse istam propositionem Antichristus erit FPV : *om.R*

¹⁰ habetur FPV : patet R

¹¹ A propositio PV : propositio F : A R

¹² est : propositio *add.R*

¹³ falsa : *add.FP*

¹⁴ ut ponatur PV : *om.F*

¹⁵ totum : #assumptum# *add.F*

¹⁶ praeassumptum PV : per assumptum F

Tractatus *Juxta hunc textum*

Texte dans FPV

Modo probo quod consequens sit falsum, scilicet quod A potest incipere esse verum : quia claudit¹ contradictionem : quia non potest incipere quod Antichristus erit, nec Antichristus potest incipere esse futurus, sic quod² pro aliquo instanti certo esset haec copulativa vera 'Antichristus est futurus et immediate ante hoc non fuit futurus' vel 'Antichristus non est futurus et immediate post hoc erit futurus³' ; sed utraque copulativa est impossibilis ; ergo totum expositum, scilicet⁴ Antichristus potest incipere esse futurus.

Et quod utraque copulativa sit impossibilis probatur : quia si pro aliquo instanti esset Antichristus futurus, sequitur quod ab aeterno ante illud instans fuit Antichristus futurus ; ergo non potest esse quod pro aliquo instanti sit Antichristus futurus et immediate ante illud non fuit⁵ futurus, nec potest esse quod pro aliquo instanti Antichristus non sit futurus, et tamen immediate post illud⁶ sit futurus.

Et per idem argumentum quod [tamen] A incipiet si Antichristus incipiet esse futurus ; ergo et cetera.

Texte dans R

Et quod consequens sit falsum et includens contradictionem patet : quia non potest incipere quod Antichristus erit, nec Antichristus potest incipere esse futurus, et quia si ita est quod Antichristus erit ab aeterno, fuit ita quod Antichristus est. Et similiter, ponatur illa propositio inesse, et sic sequitur contradictio in verbis et cetera.

¹ claudit PV : includit F

² sic quod PV : quia si F

³ futurus] vel Antichristus ... futurus] LAC V in mg.P

⁴ scilicet : quod *add.*F

⁵ fuit FV : sit P

⁶ illud PV : *om.*F

Version Heytesbury

<Responsio>

Pro illo dico quod consequentia non valet, et hoc pro tanto : quia A incipere esse verum claudit¹ contradictionem, sicut probat argumentum in oppositum².

Et ad³ argumentum, cum⁴ arguitur “si A⁵ non est verum et potest esse verum ; ergo aliquod⁶ potest esse primum instans in quo potest esse verum vel ultimum in quo A non potest esse verum⁷”, negatur consequentia propter eandem⁸ causam.

Et ad illam⁹ reductionem, cum arguitur “ista consequentia est bona « A non est verum, et erit verum ; ergo incipit vel incipiet esse verum¹⁰ »”, conceditur¹¹.

Et cum arguitur¹² “ergo si potest¹³ esse sicut antecedens significat, potest esse sicut consequens significat”, conceditur consequentia.

Et ultra¹⁴ arguitur¹⁵ “ergo si A non est verum et potest esse verum ; ergo A¹⁶ potest incipere esse verum”, negatur consequentia. Et causa est quia licet A¹⁷ possibile est¹⁸ esse¹⁹ verum, non tamen potest esse²⁰ sicut totum²¹ antecedens significat : quia totum antecedens includit²² contradictionem, sicut consequens²³, et cetera.

EXPLECIT (F)

INCIPIUNT CONCLUSIONES BYLYNGHAM (P)

EXPLICIT TRACTATUS JUXTA HUNC TEXTUM NUNCUPATUS SCRIPTUS PER ME FRATREM IOHANNEM DONATUM DE VERONIA ORDINIS SANCTISSIMI PATRIS AUGUSTINI (V)

¹ claudit PV : includit FR

² sicut probat argumentum in oppositum FPV : *om.R*

³ et ad FPV : ad R

⁴ cum FPV : quando R

⁵ A PVR : illud F

⁶ aliquod PVR : aliquid F

⁷ primum instans in quo potest esse verum vel ultimum in quo A non potest esse verum FPV : et cetera R

⁸ eandem FPV : illam R

⁹ et ad illam FPV : ad R

¹⁰ ista consequentia (est bona P/*om.FV*) A non est verum et erit verum ergo incipit (vel incipiet F/*om.PV*) esse verum FPV : *om.R*

¹¹ conceditur : prima consequentia *add.R*

¹² (et PV/*om.F*) cum arguitur FPV : et illa consequentia non est bona R

¹³ potest : ita *add.F*

¹⁴ ultra : cum *add.R*

¹⁵ arguitur : ergo *add.P*

¹⁶ A FPV : *om.R*

¹⁷ licet A FPV : *om.R*

¹⁸ possibile est PV : potest FR

¹⁹ esse : hoc *add.R*

²⁰ potest esse FPV : est ita R

²¹ totum FPV : *om.R*

²² includit PVR : concludit F

²³ consequens : quare *add.R*

<Trigesimum quartum argumentum¹>

Tregesimo quarto arguitur sic : haec consequentia est bona « A modo est, et A modo potest non esse ; ergo A modo potest desinere esse », et haec eadem non valet ; ergo conclusio falsa.

<Quod est bona>

Et antecedens probatur, scilicet quod sit bona : nam quia A modo est, et A modo non erit ; ergo A modo desinet esse.

Haec consequentia est bona ; ergo si potest esse sicut significatur per antecedens, potest esse sicut significatur per consequens.

<Quod non valet>

Et quod non valet probatur, et ponatur quod A sit ista propositio ‘Antichristus fuit’ et quod Antichristus fuit, tunc, illo casu posito, antecedens est verum et consequens est falsum ; ergo et cetera.

Antecedens probo : quia non potest desinere esse quin Antichristus fuit, quod non potest et cetera : quia, si sic, ponatur in esse, tunc sequitur contradictio.

<Responsio>

Pro illo dico quod consequentia non valet plus quam praecedens.

Ad probationem, cum dicitur “illa consequentia est bona « si A modo² est, et A modo <non> erit ; ergo A modo desinet esse ; ergo et cetera, si potest et cetera »”, huic dicitur negando consequentiam et cetera.

¹ Cet argument n’a pas de correspondant dans les autres versions.

² modo : non *add.R*

<Trigesimum quintum argumentum¹>

Tregesimo quinto arguitur sic : haec consequentia est bona « in A instanti B desinit esse album ; ergo in A instanti B desinit posse esse album », et haec eadem non valet ; ergo conclusio falsa.

<Quod est bona>

Consequentia tenet, et antecedens probatur pro prima parte : quia arguitur ab exponentibus ad expositam ; ergo et cetera.

<Quod non valet>

Et quod non valet probatur, et pono quod Socrates sit albus usque ad A instans futurum, et quod A instans sit primum instans non esse Socratis. Quo posito, patet quod antecedens est verum : quia in A instanti non est Socrates ; ergo non erit possibile Socratem esse album.

Consequentia tenet ; antecedens similiter tenet ex casu.

Et quod immediate ante A instans erit Socrates potens esse album patet : quia immediate ante A erit Socrates albus ; ergo immediate ante A erit ipse potens esse album.

Et quod consequens sit falsum patet : quia in A instanti poterit B esse album, et immediate post A poterit esse album ; ergo nullo modo exponendi erit vera.

<Responsio>

Pro illo, respondeo negando consequentia principalem ; sed debet sic exponi « in A instanti Socrates non poterit esse album, et immediate ante A poterit esse album ; ergo in A instanti desinet [esse] ipse posse esse album », sed antecedens est falsum : quia in A instanti poterit ipse esse album.

Ad aliam formam, cum arguitur et cetera, negatur antecedens, et tamen concedo quod in A instanti erit ita quod Socrates desinet posse esse album post A. Et, licet quod hoc conceditur, non sequitur quod in A instanti desinet posse esse album post A, et multotiens fallit <iste> modus arguendi « in A instanti erit ita quod Socrates est magnus sicut est Plato in A instanti, sed in A instanti erit Plato albus ; ergo in A instanti erit ita quod Socrates est ita albus sicut est Plato ».

Constat quod non valet consequentia quod Socrates est albior quam umquam erit Plato remittitur ita quod in A instanti erunt Socrates et Plato aequaliter albi.

Satis evidenter sequitur antecedens esse verum et consequens falsum qua propter non valet consequentia.

¹ Cet argument n'a pas de correspondant dans les autres versions.

Tractatus Juxta hunc textum

ET SIC EST FINIS ISTARUM CONCLUSIONUM.
EXPLICIT TRACTATUS CONCLUSIONUM JUXTA HUNC TESTUM
COMPOSITUS, UT COMMUNITER TENETUR, A VENERABILI DOCTORE
MAGISTRO GUHELMO HENTISBERO. AMEN (R)